

114

114

ನವೋಸ್ಥಾನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ |

ಶ್ರೀಃ ||

... ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ...

ಗೀತೆಯ ನಲಸದೆ ಭಜಿಸ್ತೇ||

ಪ್ರೀತಿಯೊ ಛಾ ಹರಿ ಸಹಸ್ರ ನಾಮವ ಜಪಿಸ್ತೇ ||

ಜಾತನೆ ಸುಕೃತವ ಗಳಿಸ್ತೇ |

ಕೌತುಕಮೆನೆ ಏರಮ ಏದದೆ ಸುತ್ಯಂ ಸುಖಿಸ್ತೇ ||

ದೊಡ್ಡ ಬೆಲೆ ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ರಚಿತ

ಪ್ರಭಾ ವಿವರಣ ಸಹಿತಂ

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ರತ್ನಂ

ಪ್ರಕಾಶಕ:—ಸುಬ್ರಾವಣೀಶ್ವರ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ ೧, ೦೦೦.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲಾ, ೧೯೧೯.

ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಕಾಪಿರೈಟ್.

ಕ್ರೆಯ ೦=೧೨=೦.

| ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಸತೇ |

| ಸಹಸ್ರಕೋಟೀಯುಗಧಾರಿಣೇನಮಃ | ೧

| ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಶಿರೋರುಬಾಹವೇ |

ನನ್ನ ಭ್ರಾತೃವರ್ಯರಾದ ಈ ನಾರಾಯಣ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ ಇವರು
 ೮ ಕೋಟಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಿ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು.
 ದೇಹಾವಸಾನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ೧ ಕೋಟಿ ೩೫ ಲಕ್ಷ ಜಪ ಮುಗಿದಿತ್ತು.
 ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಯೋಗಿಗಳಂತೆ
 ಜಪಮಾಲೆಯಿಂದ ಜಪಮಾಡುತ್ತಲೇ ದೇಹವನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸಾಯುಜ್ಯ
 ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಜನ್ಮ ಶಕ
 ೧೭೬೬ನೆ ಕ್ರೋಧಿ
 ಸಂ|| ಮಾಘವದ್ಯ
 ೧೨ ಬುಧವಾರ.

ಸಾಯುಜ್ಯ ಶಕ
 ೧೮೩೬ನೆ ಆನಂದ
 ಸಂ|| ಜ್ಯೇಷ್ಠವದ್ಯ
 ೧೩ ರವಿವಾರ.

ನಾರಾಯಣ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ.

ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ
 ವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅಘವನ್ನು ನೀಗಿ, ಬುಧರಾಗಿ
 ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಯೋಗಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠರೆನಿಸಿ
 ರವಿಮಂಡಲ ದ್ವಾರಾ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಮಹನೀಯರಿಗೆ
 ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯು—ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ವನಂದದ ಪ್ರಾದುರಾಭವ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ತಸ್ಥೈರ್ಯ, ಭಾವಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಹಂ ಭಕ್ತಿಪ್ರೇಮೋನ್ನತಿ, ಸಾಧಕರಿಗೆ ತತ್ತ್ವಮೃದ್ಧಿ ಸುವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ತಾದಾತ್ಮ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ, ಸಾಂಸಾರಿಕರಿಗೆ ಭಗವನ್ನಾಮ ಮಾರ್ಗತ್ವಾರ್ಥೋಪಾಯ, ಭವಬಂಧಭೇದಿಗಳಿಗೆ ಬಂಧವಿಮೋಚನಮಾರ್ಗವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಬೇಕೆಂದು ಕುತೂಹಲ ಪಡುವವರು ಈ ನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮಿಂ ದೊಮ್ಮೆ ಮನನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಸುಲಭವೆಂದು ಅಗುತ್ತೆಂದು ಸಪ್ರಶ್ನನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಕೈಲಾಸಾಸಿ ನಾರಾಯಣ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ ಇವರು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷರಾನುಕ್ರಮ ದಿಂದ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರು, ಈ ಪುಸ್ತಕವು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಭಗವತ್ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೇಮವು ಸಕಲ ಜನರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕುವಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸದರಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅರಮನೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಜಿಂಗಳೂರು ಗ|| ಕೊಲಜಿಯೆಟ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಉಭಯ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರೂ ಆಗಿರುವ, ಬ|| ಶ್ರೀ|| ದೊಡ್ಡಬೆಲೆ, ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಗೆ ಕೋಧಿಸಿ ಕೊಡಕೇಳಿ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅವರು ಇದನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ, ಲೋಕಮಾನ್ಯವಾಗುವಹಾಗೆ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ಲೋಕಗಳ ನಾಮಾವಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರವರ ಭಾಷ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನಾಮಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೂರು ಮಾತು ಅರ್ಥಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಹಳ ವಿಶದಪಡಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಅನಂದಿಸುವಂತೆ ಬರೆದು ಇದಾರೆ, ನಾನು ಅಜನ್ಮ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಾಂತದರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉಪಯೋಗವು ಆಗುವುದೆಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಈ ಲೋಕೋಪಯೋಗ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಹಳ ಶ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಬಗ್ಯೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗಲೆಂದು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಚರಣಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಛಾಪಿಸುವ ಖರ್ಚನ್ನು ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ಚಿ|| ರಾ|| ದೇವರಾವ ಶಿವರಾಮ ಉಭಯಕರ (ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ

ಮಿಲ್ಲಿನ ನೂಲು ಏಜಂಟ್ ಇವರು, ಅವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಕೈ|| ವಾ|| ನಾರಾ
ಯಣ್||ಗೋಪಾಲ್||ಉಭಯಕರ ಇವರ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ
ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂದ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ
ಯು ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದದ್ದು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವರಿಗೂ ಅವರ ಕುಟುಂ
ಬಕ್ಕೂ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ
ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಉಪಕರಿಸುವಂತೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾ
ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ ಈ
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಮುದ್ರಣದ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರವು ಸಂಪಾದಕರ ಮತ್ತು
ಪ್ರಕಾಶಕರದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸುಲ್ತಾನ್‌ಪೇಟೆ, 118
ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಸಜ್ಜನರ ದಾಸಾನುದಾಸ,
ಸುಬ್ರಾವ್ತ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ.

|| ಶ್ರೀ ||

— ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ —

ಕಂ|| ಹಗ ಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ಸತತಂ |
ಭಗವ ನ್ನಾಮವನೆ ಪೇಳ್ವ ರಸನೆಯ ರಸನೆ ||
ಪೊಗಳಲ ಬೇರೊಂದ ನದಾ |
ಮೊಗದೊಳ್ ತಾಂ ವಿಷದಬಳ್ಳಿಬಳೆದಿಹು ದೈಸೆ ||

ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮಾನವರಾದ ನಾವು ವಿವೇಕನಿಧಿಯಾದ ಪುರುಷ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದು, ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಅತ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತೆ ಸಾಯುವ ಮುಳಗಳಿಗೂ ಈ ನಮಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂಬುದು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕುಬಗೆ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಮೂರೂ ಅನಿತ್ಯಗಳೆನಿಸಿ ನಾಲ್ಕನೆಯದೇ ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧಕಗಳೆನಿಸಿರುವ ವೇದಕಾ ಸ್ತ್ರಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತಾ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ಎಂಬೀ

ಎರಡೇ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಳಗೆ ಕಣ್ಣುಗಳುಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪ್ರಧಾನಗಳೂ
ಗಿವೆ. ಗೀತೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಜೇರೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದೇನೆ. ನಾವು ಯಾವಾ
ಗ ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು
ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಇರಬೇಕು. ಕೇಗಿಂದರೆ— ಒಟ್ಟಿಯು
ಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಗತೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮಾತ್ರೆಯು
ನಿರ್ಮಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉಜ್ವಲವೇ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರ, ರತ್ನವು
ಥಾಳಥಳ್ಳವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ತರಣಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು
ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ ನೆಲ್ಲನ್ನು ಕುಟ್ಟಬೇಕು, ಧನವನ್ನು ಅರ್ಜಿಸುವಂಥ
ದರೆ ವಿಸ್ಮಯ ಆವಶ್ಯಕ, ಧರ್ಮಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸತ್ಕರ್ತೃಚರಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯ.
ಹೀಗೆಯೇ ಪುನರ್ಜನ್ಮರಹಿತವಾದ, ಅಥವಾ ದುಃಖವ್ಯಂಸರೂಪವಾಗಿರುವ
“ಮುಕ್ತಿ” ಎಂಬ ಅಮೋಘ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ
ವು ಸೇಕು. ಆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಅರ
ಣ್ಯವಾಸ, ದ್ವಂದ್ವದುಃಖಸಂಹನ, ವಿಕಿಂ, ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳು,
ಸಮಾಧಿ ಮೊದಲಾದ ಎಷ್ಟೋ ಸುಕರಣಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಇವೆಲ್ಲ ಅನು
ಕೂಲಿಸಿದರೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆಯೇ ಜ್ಞಾನ
ವು ಉಂಟಾಗಿ ಕೈವಲ್ಯವು ಲಭಿಸಬೇಕು. “ಬಹುನಾಂಜನ್ಮನಾಮಂತೆ
ಜ್ಞಾನವಾಕ್ ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನು ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿದಾನೆ. ಬಿತ್ತವು ಒಳ್ಳೆಯದಾದರೂ ಹೇತ್ರವು ಉತ್ತಮವಾದುದು
ದಾಗಬೇಕು, ತಕ್ಕ ಜಲವಸತಿ, ಸೆಜ್ಜೆ, ಗೊಬ್ಬರ ಉಚಿತವಾದ ಬೇಸಾಯ
ಯ ಇವೆಲ್ಲ ಕೂಡಿದರಲ್ಲವೆ ಅಂಕುರವು ಹೊರವಾಗಿ, ಬೆಳೆಯು ಹುಲುಸಾ
ಗುವುದು? ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣದಿಂದ ಮನೋಭೂಮಿ
ಯು ಶುದ್ಧವಾಗಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವೇ ಜಲವಸತಿ, ಸಜ್ಜನ ಸಹ
ವಾಸವೇ ಸೆಜ್ಜೆ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಗೊಬ್ಬರ, ಸಮಾಧಿಯೇ
ಬೇಸಾಯ, ಆಮೇಲೆಯೇ ಜ್ಞಾನಾಂಕುರವು ಹೊರವಾಗಿ ಹುಲುಸಾದ
ಆನಂದದ ಬೆಳೆಯೂ ಕೈಸೇರಿ ಸುಖಾನುಭವವುಂಟಾಗುವುದು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ತೃಚರಣೆ, ವಿಕೇಷವಾಗಿ ಯಜ್ಞದಾನಧ್ಯಾನಾ
ವೈನುಷ್ಠಾನ, ಕ್ರೂರತರ ತಪಸ್ಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮನಶ್ಚುದ್ಧಿಗೆ ಮೂಲ

ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನ ಮನಂಕೀರ್ತನ
ಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾರಣವು ಜೀರೋಂದಿಲ್ಲ.

“ಕಲಾ ಕಲ್ಮಷಚಿತ್ತಾನಾಂ ಪಾಪದ್ರವ್ಯೋಪ ಜೀವಿನಾಂ |

ವಿಧಿ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಹೀನಾನಾಂ ಗತಿ ಗೋವಿಂದ ಕೀರ್ತನಂ ||”

ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಅಶ್ವಾಸಗಳು, ಸಾವಿರಾರು ಬಗೆಯ ವಿಪ
ತ್ತುಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಲಿನ್ಯಕ್ಕೆರು,
ಯಾವುದೋ ಒಂದುಬಗೆಯ ಪಾಪದ್ರವ್ಯದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವರು.
ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತವಾದ ಸದಾಚಾರಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನೂ ನೇಮನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನೂ
ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಸತ್ಕರ್ಮಚರಣೆಯೆಂಬುದು ಸುತರಾಂಘ್ರ. ನಿಷ್ಕಾಮಕ
ರ್ಮಾಚರಣದಿಂದ ಚಿತ್ತದ ಸ್ಥೂಲಮಲ, ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ ಲಿಂಗದೇಹದ
ಚಾಂಚಲ್ಯಮಲ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಾರಣಮಲ ಈ ಮೂರೂ ತೊಲಗಿದರೆ
ಚಿತ್ತವು ಚಿನ್ನಯವಾಗುವುದು, ಇದು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಆದಕಾ
ರಣ ಈಗಿನವರಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದನಾಮ
ಸಂಕೀರ್ತನಕ್ಕಿಂತ ಜೀರೋಂದು ಸುಲಭವಾದ ಸದಾಪಾಯವು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.
ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಬೇಕಾದರೆ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ
ಶ್ರೀಕಾರಿನಾಮಸ್ಮರಣವೇ ಮಧುರವಾದ ಸಾಧನ. ಭಗವನ್ನ ಮನನ್ನು ಜಪಿ
ಸುವಾಗ ಆಯಾ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು, ಅದರಿಂದ
ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು, ಮುಮುಕ್ಷು, ಅದ್ಭುತ ಸಚ್ಚ
ರಿತ್ರೆಯೂ, ಸೌಲಭ್ಯವೂ, ದಯಾರ್ಪಣಭಾವವೂ, ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ
ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ವನುಸ್ಸುಕರಗಿ ದ್ರವವಾಗಿ, ಶರೀರದಲ್ಲಿ
ರೋಮಾಂಚವುಂಟಾಗಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಉದುರುತ್ತಾ
ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಮಣನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಪ್ರೇಮಭರದಿಂದ ಗದ್ಗದ
ಸ್ವರವುಂಟಾಗಿ, ನಾಲಗೆಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೇಗೋ ನಾಮಾಮೃತದ
ಸವಿಯನ್ನು ಹೀರುತ್ತಾ ಪರವಶತೆಯುಂಟಾಗೋಣವೇ ಭಕ್ತಿ, ಈ ವಿಧ
ವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಅಭ್ಯಾಸಪಾಟವದಿಂದ ಬಲಿತು ಧ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹೊ
ಕ್ಕು. ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗುತ್ತ ಬಂದರೆ ಆನಂದಫಲವಾಪ್ತಿಯೂ
ತಾನಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು. ಅದುವರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿನಾಮ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ

ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದಾರೆ.

ಮೃ|| ರಾ|| ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಗೋಪಾಲ ಉಭಯಕರ ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಲೋಕೋಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಗೆ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದು ಇಟ್ಟು ಇದ್ದುದನ್ನು ದಿವಂಗತರಾದ ಅವರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು, ಶೋಧಿಸಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಆ ಬರವಣಿಗೆಯು ನಾಮಾವಳಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆಯೂ, ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರವರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿನ ಯಾವಾರ್ಥವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸತಕ್ಕದಾಗಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದೇಶದ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ ಹೊಂದಾಗಿ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ವಿವರಿಸಿದೇನೆ. ಭಾಗವತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸಹಾಯವಾದರೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನೂ, ಕೃತಾರ್ಥನೂ ಆಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಭವರೋಗವೈದ್ಯನೂ, ಆತರಣ್ಯಶರಣನೂ ಆದ ಶ್ರೀಪರಿಯು ಸುಪ್ರೀತನಾಗುವನು ಎಂದು ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರರ ಪಾದರಜಸ್ಸನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸುತ್ತಾ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟನಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ,

ಪ್ರ ಭಾ ಕ ರ.

ಕಲ್ಯಾಣಮೂರ್ತೇ ಶ್ರುತಿಗೀತಕೀರ್ತೇ ಹೃತಾಮೃತಾರ್ತೇ ನತಕಾಮಪೂರ್ತೇ |
ಹರೇ ಮುರಾರೇ ದುರಿತಾರಿಶಾರೇ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ ||

ಪುಸ್ತಕ ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ.—

ಡಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ

“ಶ್ರೀ ಶಾರದಾ” ಆಫೀಸ್, ಸೀಗೆಬೀಲಿ-ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

|| ಶ್ರೀ ||

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ.

... ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ...

ಶುಕ್ಲಾಂ ಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ |

ಪ್ರಸನ್ನವನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ||

ವ್ಯಾಸಂ ವಸಿಷ್ಠನಪ್ತಾರಂ ಶಕ್ತೇಃ ಪೌತ್ರ ಮಕಲ್ಮಷಮ್ |

ಪರಾಶರಾತ್ಮಜಂ ವಂದೇ ಶುಕತಾತಂ ತಪೋನಿಧಿಮ್ ||೧||

ವ್ಯಾಸಾಯ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಾಯ ವ್ಯಾಸ ರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣು ವೇ |

ನಮೋ ವೈ ಬ್ರಹ್ಮನಿಧಯೇ ವಾಸಿಷ್ಠಾಯ ನಮೋನಮಃ ||೨||

ಅವಿಕಾರಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |

ಸದೈಕರೂಪ ರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಸರ್ವಜಿಷ್ಣು ವೇ ||೩||

ಯಸ್ಯ ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರೇಣ ಜನ್ಮ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಾತ್ |

ವಿಮುಚ್ಯತೇ ನಮ ಸ್ತುತೈ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣು ವೇ ||೪||

|| ಓಂ ನಮೋ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಪ್ರಭವಿಷ್ಣು ವೇ ||

ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತೀಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ಯ | ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಾ ನನಪಾದಬಾಹ್ಯೋಃ |

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನಾಂ ಸ್ತವನಂ ಪ್ರಶಸ್ತಂ | ನಿರುಚ್ಯತೇ ಜನ್ಮ ಜರಾದಿಶಾಂತ್ಯೈ |

ಆವನ ಗುಣಮಣಿ ಜಾಲವ | ನಾವಗಮುಂ ತಾಂ ಸಹಸ್ರ ನಾಮಂ ನುತಿಕುಂ ||

ಆ ವಿಷ್ಣು ನಾಮ ಸಾಸಿರ | ಕೀವಿಧದಿಂ ವಿಷ್ಣು ತಿಷ್ಠವೇ ನಾ ಹರಿಕೃಪೆಯಿಂ ||

ವಶಿಷ್ಠಮುನಿ ಪ್ರಪಾತ್ರನು, ಶಕ್ತಿಮುನಿ ಪಾತ್ರನು, ಪರಾಶರಪುತ್ರನು,

ಶುಕಮುನಿ ಪಿತನು, ತಪೋನಿಧಿಯೂ ಆಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನೆನಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಸ

ಮುನಿಯನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು. ವ್ಯಾಸರೂಪವಿಂದಿದ್ದ ರೂ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ

ವಿಷ್ಣು ವೇ ಆಗಿ, ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ವೇ ಆಗಿದ್ದ ರೂ ವ್ಯಾಸರೂಪ

ನೆನಿಸಿ, ವೇದಗಳಿಗೆ ಗಣಿಯಾಗಿ, ವಸಿಷ್ಠ ಪಾತ್ರನೆನಿಸಿರುವ ವೇದವ್ಯಾಸಮುನಿ

ಗೆ ಪುನಃಪುನಃ ವಂದನೆ ೨. ವಿಕಾರಶೂನ್ಯನು, ನಿರ್ಮಲನು, ನಾಶರಹಿತನು,

ಪರಮಪುರುಷನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಏಕರೂಪನು, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನು, ಸರ್ವ

ವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ವಂದನೆ

೩. ಯಾವನ ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವನು ಜನನ ಮರಣಾದಿ ರೂಪ

ವಾದ ಸಂಸಾರದ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವನೋ ಅಂತಹ ಸರ್ವಶಕ್ತ

ನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವಂದನೆ. ಮಾಹಾಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆಹರಿಗೆ ಪುನಃ ವಂದನೆ.

ಶ್ರೀ ವೈಕಂಪಾಯನಉವಾಚ.

ಶ್ರುತ್ವಾ ಧರ್ಮಾ ನಶೇಷೇಣ ವಾವನಾನಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ |

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಶ್ವಾಂತನವಂ ಪುನರೇ ವಾಚ್ಯಭಾಷತಃ ||

||೧||

ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಉವಾಚ.

ಕಮೇಕಂ ದ್ವೈವತಂ ಲೋಕೇ, ಕಿಂ ವಾವೈಕಂ ಪರಾಯಣಮ್ |

ಸ್ತುವಂತಃ ಕಂ, ಕಮಗ್ಜಂತಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯುರ್ವಾಸವಾಶ್ಚಭಿಮಃ || ೨ ||

ಹರಿಃ ೭೦.

ವೈಕಂಪಾಯನ ಮುನಿಯು ಜನಮೇಜಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತೆಂದನು. ಎಲೈ ಅರಸೇ ಕೇಳು—ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ನೆರವೇರಿತು, ಬಳಿಕ ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಬಯಸಿ ಶರತ್ಕಲ್ಪದಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ವಾನಾದೇವನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನು ಇದುವರ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಸುಧಕಗಳಾಗಿಯೂ, ವೇದನಿಹಿತಗಳನಿಯೂ ಇರುವ ಸಕಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಲೋಕಪವಿತ್ರಗಳೆನಿಸಿದ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಆದರೂ “ನಕಲ ಪುನುಷಾರ್ಥಸಾ ಧಕವಾಗಿರಬೇಕು, ಅಲ್ಪಪ್ರಯಾನದಿಂದ ಲಭಿಸಬೇಕು, ಅನಲ್ಪಫಲವ್ರದವಾಗಿರಬೇಕು, ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈಗೂಡಬೇಕು, ಅಂಥದು ಯಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು” ಎಂದು ಆ ಶಂತನು ಪುತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು, ಪುನಃ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಯನು— ಎಲೈ ಪಿತಾಮಹನೇ ?

೧ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬರುವ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರುಯಾರು?

೨ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ಒಂದೇ ವಸ್ತುವಾವುದು ?

೩ ಯಾರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾನವರುಶುಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ?

೪ ಮತ್ತಾರನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು?

೫ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೆ - ಯಾವ ಧರ್ಮವು ಸರ್ವ

ಕೋಧಮ್ ಸ್ವರ್ಧಮಾಣಾಂ ಭವತಃ ಪರಮೋ ಮತಃ |

ಕಿಂ ಜವನ್ಮುಚ್ಯತೇ ಜಂತು ಜಫನ್ಮು ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಾತ್ ||೩||

ಶ್ರೀ ಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ.

ಜಗತ್ಪ್ರಭುಂ ದೇವದೇವ ಮನಂತಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |

ಸ್ತುವ ನ್ನಾಮ ಸಹಸ್ರೇಣ ಪುರುಷ ಸ್ತತೋಽರ್ಚಿತಃ ||೪||

ತಮೇವಚಾರ್ಚಯೆ ಸ್ತಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪುರುಷಮವ್ಯಯಮ್ |

ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸ್ತುವ ನ್ನಮಸ್ಯಂತ್ಯ ಯಜಮಾನ ಸ್ತಮೇವಚ || ೫ ||

ಧರ್ಮಗುಲಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದುದು ಎಂದು ನಿನಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ?

೬ ಇವಲ್ಲದೆ ಜುಬಿಸವೀಕಾಗಿರುವ ಯಾವ ಜವವನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿನೇ ಮನುಜನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಇತರ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದಲ್ಲದೆ ಜನ್ಮ ಅಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ಕಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲನು?

ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಎಂದು ಆರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಅದಕ್ಕೆ ಒಳಗಿನ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಕಾವಾದಿ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಭಯಂಕರನೂ ವೋಹ್ನುಭಗ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವರಿಸಿದವನೂ ಆಗಿ ಸತ್ವಜ್ಞನೆನಿಸಿದ ಭೀಷ್ಮನು ಇಂತೆಂದನು:—

ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

೬ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ

ಅಯ್ಯಾ ಧರ್ಮರಾಜ ! ಕೇಳು— ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೇವನೆನಿಸಿ, ದೇಶದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಕಾಲದಿಂದಲಾಗಲಿ, ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲಾಗಲಿ ಅಳೆಯಲು ಒಳಗಾಗದೆ ಇರುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮ (ಹರಾಹರಗಳಿಗಿಂತಲುತ್ಕೃಷ್ಟ)ನ ಸದಸ್ರ ನಾಮಗಳಿಂದ ಗುಣಸಂಕೀರ್ತನ (ಜಪ)ವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ ಜನನ ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದ ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ||೪||

೭ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ:—

ಅಯ್ಯಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ!-ವಿನಾಶ ನಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ

ಅನಾದಿನಿಧನಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಸರ್ವಲೋಕಮಪೇಕ್ಷರಂ |

ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ಸ್ತುವನ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವದುಃಖಾತಿಗೋಭವೇತ್ || ೬

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಸರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಕೀರ್ಮಿವರ್ದನಮ್ |

ಲೋಕನಾಥಂ ಮಹದ್ಭೂತಂ ಸರ್ವಭೂತಭವೇದ್ಭವಮ್ || ೭

ನನ್ನೇ ಆಭ್ಯಂತರ ಸೂಮಗ್ರಿಯಿಂದಲಾಗಲೀ, ಬಾಹ್ಯಸೂಧನದಿಂದಲೇ ಆಗಲೀ, ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹುಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರ್ಜುನುತ್ತಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲೂ, ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಲೂ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರೆ, ಸರ್ವ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಆತೀತಮಿಸುವ ಮಂಗಳವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ||೫||

೩ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ.

ಅಯ್ಯಾ ಕಾಂತೇಯಾ—ಇದಾನೆ, ಬೆಳೆಯುವನು, ಹೊರವಾಗುವನು, ಬಡವಾಗುತ್ತಾನೆ, ಕಳೆಗುಂದುತ್ತಾನೆ, ನಾಶವಾಗುವನು (ಅಸ್ತಿ, ಜಾಯತೆ, ವರ್ಧತೆ, ವಿಸರಣಮತೆ, ಅಪಕ್ತೀಯತೆ, ವಿನಶ್ಯತಿ) ಎಂಬ ಆರುಬಗೆಯ ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಗಾಗದೆ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನೇಮೊದಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ಈಶ್ವರನೆನಿಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆದಿಭೌತಿಕ, ದುಃಖಗಳನ್ನು ಎಂದರೆ ತಾನಾಗಿ ತೆಂದುಕೊಂಡ. ದೈವವಶಾತ್ ಉಂಟಾದ, ಭೂತಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ ತ್ರಿವಿಧತಾಪದುಃಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಗಿಕೊಡುವವನು ಹೊಂದುವನು. ||೬||

ಓ ಧರ್ಮಪುತ್ರಾ! ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ; ಆತನೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ, ತಪಸ್ಸಿಗೂ, ವೇದಕ್ಕೂ ಹಿತನು. ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನು, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಏಳಿಗೆಗೆ ತರುವವನು, ಸರ್ವಲೋಕನಿ ಯಾಮಕನು, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು, ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನು, ಸರ್ವಭೂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೂ ಮೂಲಭೂತನು, ಅವನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಎಂದು ತಿಳಿ. ||೭||

ಏಷಮೇ ಸರ್ವಭವಾರ್ಥಾಣಾಂ ಭರೋಽಧಿಕತಮೋಮತಃ |
ಯದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ್ತುತ್ವೈ ರುಚೀನ್ಮರಸ್ಸದಾ

||೪||

ಜನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ.

ಅಪ್ಪಾ ಧರ್ಮಪುತ್ರಾ ! ಆ ಶ್ರೀಕರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ಜ್ಞಾಪ್ಯದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಆ
ವರ ವಾಸುದೇವನ ಗುಣಸಂಕೀರ್ತನ ರೂಪವಾದ ಸ್ತುತಿಗಳಿಂದ ಯಾವಾ
ಗಲೂ ಅದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನರನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಂಬುವೇ
ಸರ್ವ ವೇದ ವಿಹಿತವೆನಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೂ ಆಗಿರುವ
ಧರ್ಮನೆಂದು ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದೆ.

ಓ ಧರ್ಮನಂದನಾ ! ಆ ಮಹಾನುಭಾವನ ಸ್ತುತಿಯೇ ಅಷ್ಟು ದೊ
ಡ್ಡದಾಗಿರಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬೆಯೋ? ಕೇಳು—

ಯಾರಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವು ಬೇಕಿಲ್ಲ, ದ್ರ
ವ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ, ಇಂತಹ ದೇಶವಾಗಬೇಕು, ಇಂಥ ಕಾಲವೇ ಬೇಕು,
ಈ ನೇಮದಿಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲ, ಇವೇ ಅಧಿಕ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಧ್ಯಾಯೇ ಕೃತೇರ್ಜಯಜ್ಞೇ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇರ್ಜಯೇ |
ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕರೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಕೇಶವಂ ||

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ರಹಸ್ಯವುಂಟು ಅದನ್ನೂ ಕೇಳು-
ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾಗಗಳಿಂದಲೂ,
ಗ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆಯಿಂದಲೂ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ
ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆ ಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವನ್ನು
ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಆ ಎಲ್ಲ ಫಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವರು. (ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ)

ಜಪ್ಯೇ ನೈವತು ಸಂಸಿದ್ಧೇತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಾ ತ್ರಸಂಕಯಃ |
ಕುರಾನ್ಯ ದನ್ಯ ನೈವಾ ಕುರಾತ್ ಮೈತ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉಚ್ಯತೇ ||

ಮನುಜನು—ಇತರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಅಥವಾ ಬಿಡಲಿ ಶ್ರೀ
ಹರಿನಾಮ ಜಪದಿಂದಲೇ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆನಿಸುವನು.
(ಮನು)

ಪರಮಂ ಯೋ ಮಹತ್ತೇಜಃ ಪರಮಂ ಯೋ ಮಹತ್ತ್ವಮಃ |
 ಪರಮಂ ಯೋ ಮಹದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಂ ಯಃ ಪರಾಯಣಮ್ ||೯||
 ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಪವಿತ್ರಂ ಯೋ ಮಂಗಳಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಳಂ |
 ದೈವತಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಯೋ ವ್ಯಯಾಪಿತಾ ||೧೦||

ಜಪಸ್ತು ಸರ್ವಧರ್ಮೇಭ್ಯಃ ಪರಮೋ ಧರ್ಮ ಉಚ್ಯತ |
 ಅಹಿಂಸಯಾಚ್ ಭೂತಾನಾಂ ಜಪಮಜ್ಞಃ ಪ್ರವರ್ತತೆ ||

ಯಾವ ಪೂಣಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿನಾಮ ಜಪ ಯಜ್ಞವೇ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವುದು (ಭಾ) “ಯಜ್ಞಾ ನಾಂ ಜಪ ಯಜ್ಞೋಸ್ಥಿ” ಯಜ್ಞಗಳೊಳಗೆ ನಾನು ಜಪಯಜ್ಞವಾಗಿದೇನೆ ಎಂದು ಗೀತೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಲ್ಲಧರ್ಮಗಳೊಳಗೂ ಈ ಧರ್ಮವೇ ಅಧಿಕತರವು ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆನು. ||೧||

೨ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ.

ಎಲೈ ಧರ್ಮರಾಜ ! ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ, ವಾಯುವು ಹೆದರಿ ಬೀಸುವಂತೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ಅಂಜುತ ಉದಿಸುವಂತೆಯೂ, ಅಗ್ನಿ ದ್ರವ್ಯ ಯಮೂ ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡುವಂತೆಯೂ ಮಾಡುತ್ತ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರಾಳಮಿ ಯೆನಿಸಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಭಾವದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದಾವುದೋ ಅದೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೇವರು, ಪರಮ ತೇಜಸ್ಸು, ಪರಮ ತಪಸ್ಸು, ಸರಬ್ರಹ್ಮ, ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮಯಾವೆನಿಸಿರುವುದೂ ಅದೇ ಆಗಿರುವುದು. ||೯||

೩ನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ.

ಅಯ್ಯಾ ಧರ್ಮರಾಜ ! ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನು - ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ, ದರ್ಶನ, ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ, ಸ್ತುತಿ, ಪೂಜೆ, ಸ್ಮರಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಇವುಗಳಿಂದ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ, ಪುರುಷನನ್ನು ಪರಮ ಪವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸಂಸಾರ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಪುಣ್ಯಾ ಪುಣ್ಯ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸರ್ವಾಶ್ವಾನವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ

ಸಮಸ್ತ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಆತನು ಪವಿತ್ರತರ, ಸರ್ವಮಂಗಳಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಂಗಳ ಪದಾರ್ಥ, ದೇವರುಗಳಿಗಲ್ಲ ದೇವರು. ಸಕಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ ನಾಶರಹಿತನಾದ ತಂದೆ ಎನಿಸಿ ಸರ್ವನಿಷ್ಠಾ ಮಕನಾಗಿವಾನೆ. ||೧೦|| ಆತನ ಧ್ಯಾನವು ಎಂದಿಗೂ ವೃಥಾಸಾಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ,

ರೂಪ ಮಾರೋಗ್ಯ ಮರ್ಥಾಶ್ಚ ಭೋಗಾ ಶ್ಚೈವಾನುಷಂಗಿಕಾಃ |
ದಾತೃ ಧ್ಯಾಯತೋ ಸತ್ಯ ಮಕರ್ವ ಪ್ರದೋಹತಿಃ ||

ಆರೋಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಐಹಿಕ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ವ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಚಿಂತ್ಯ ಮಹಿಮನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಾವೆಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಚಿಂತಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾಯೇ ನ್ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ ಸ್ನಾನವಿಷುಚ ಕರ್ಮಸು |
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂಚ ಸರ್ವಸ್ಯ ದಾಪ್ತೃತಸ್ಯೇತಿ ವೈಶ್ವತೀಃ ||

ಸ್ನಾನವಿ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಈ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ಸಕಲ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಿರುವುದು. ಅತಿ ಪಾತಕದಿಂದ ಕೊಡಿದವನಾದರೂ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಅಂಥವನು ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯೂ ಪದ್ವಿಪಾವನನೂ ಆಗುವನು.

ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರಾದ ವ್ಯಾಸರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೇಳು:-

ಅಶೋಧ್ಯ ಸರ್ವಕಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ವಿಚಾರ್ಯಚ ಪುನಃ ಪುನಃ |
ಐದಮೇಕಂ ಸುನಿಷ್ಠನ್ನಂ ಧೈರ್ಯೋ ನಾರಾಯಣಸ್ಯದಾ ||

ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಆಲೋಚಿಸಬೇಡಿ, ಪುನಃಪುನಃ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು” ಎಂಬಿದೊಂದು ದರ್ಶನ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗುವುದು.

ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿರಾ! ಸತ್ಯಗುಣ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಸದಾ ಓಂ ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿರಿ, ಕೇಶವನ ನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸಿರಿ, ಸ್ಮರಿಸಿರಿ. ಒಂದುಳಿಯದಂತೆ ಸರ್ವ ಫಲಗಳೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುವವು. (ಹರಿವಂಶ)

ಅಗ್ನಿಯು ಸಮಸ್ತ ಲೋಹಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಭಸ್ಮಮಾಡುವನೋ, ಹಾಗೆ
ಯೇ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವು ಸಕಲ ದುರಿತಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸು
ವುದು.

ಕರಿಹರತಿ ಪಾಪಾನಿ ದುಷ್ಯಚಿತ್ತೈ ರಪಿ ಸ್ತೃತಃ |
ಅನಿಚ್ಛಯಾಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ದಹತ್ಯೇ ವ ಹಿ ಪಾವಕಃ ||

ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲವು ಬೇಡಾಸೀನ್ಯವಿಂದ ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ಮು
ಟ್ಟಿದರೂ ಅದು ಸುಡುವುದಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ ತಪಸ್ಥನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು
ನೆನೆದರೂ ಆ ಮಹಾನುಭಾವನು ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸುವನು.

ಜ್ಞಾನತೋಜ್ಞಾನತೋ ವಾಪಿ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಾತ್
ತತ್ಸರ್ವಂ ವಿಲಯಂ ಯಾತಿ ತೋಯಸ್ಥಂ ಲವಣಂ ಯಥಾ ||

ಜ್ಞಾನದಿಂದಲಾಗಲೀ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ಶ್ರೀ ವಾಸು
ದೇವನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುವ ಪುರುಷನ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ
ಹಾಕಿದ ಉಪ್ಪಿನ ಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುವುದು.

ಅಚ್ಯುತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವ ಮನು
ಷ್ಯನು ಸರಕದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾ
ವುದೊಂದು ಅಡ್ಡಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವೂ ಅಲ್ಪ
ವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುವುದು. ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬುದು ಅವನ ಕರಗತವಾಗಿರುವು
ದು, ಹೀಗಿರಲು ಭಕ್ತನ ಪಾಪವು ಪರಿಹರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ
ವಲ್ಲ. (ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ)

ಶಮಾಯಾಲಂ ಜಲಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ತಮಸೋ ಭಾಸ್ವರೋ ದಯತಃ |
ಕಾಂತೀ ಕಲಾ ಹ್ಯಘೋಘಸ್ಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನಂ ಹರೇಃ ||

ಬಿಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನೀರು ಶಕ್ತವಾದುದು. ಕತ್ತಲೆಯ
ನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಸೂರ್ಯನು ಸಮರ್ಥ. ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರನು ಆಚರಿಸುವ
ದುರಿತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಲು ಶ್ರೀ ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವೇ ಶಕ್ತ
ವಾದುದು.

“ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವೊಂದೇ ನನಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತ
ಮವಾದ ಜೀವನವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜೀ
ರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಒಬ್ಬ ರುಷಿಕುಮಾರನು ಗಾನಮಾಡಿದಾನೆ.

ಮತ್ತು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಕನಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪುರುಷನು ಸರ್ವ ಪಾಪ ವಿನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗುವನು,

ಸಂಸಾರ ಸರ್ವರೂಪವ್ಯ ನವ್ಯ ಚೈವೈಕ ಭೇದಜಂ ।

ಕೃಷ್ಣೇತಿ ವೈಷ್ಣವಂ ಮಂತ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ಮುಕ್ತೋ ಭವೇನ್ನರಃ ॥ (ಪರಿವಂ)

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವಿಷಯವಾದಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮೈಮರೆತು ಮೂರ್ಛೆಬಿದ್ದಿರುವವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಎಂದು ನಂಜೀವನ ಮಂತ್ರವು ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕೂಡಲೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಆವಿಷ್ಕಾರವಾದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಸಕಲಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಮನೆಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಯಾರಪ್ಯದಯದಲ್ಲಿರುವನೋ ಅಂಥವರ ಯಾವಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಯಾವುದೋಂದು ಅಡ್ಡಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಯಮಪರನಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಜನಾರ್ದನನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಹರಿಯೇ ರಕ್ಷಾಮಾಣನಾಗುವನು, ಅಚ್ಯುತನ ಆಸರೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಹಾನಿ ಎಲ್ಲಿ ಬರುವದು? ಸಾವಿರಸಾರಿ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನದಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಕರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಗಿಬಾರಿ ತ್ರಿವೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ನಾಶಹೊಂದುವ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನೆನೆದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಮಾನವರು ಆಚರಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ವಿವಿಧವಾದ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಾಮಸ್ಮರಣೆಯೇ ಮೊದಲಾದಿದೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೋರವಾದ ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಲಿ ಕಲ್ಪವೆಲ್ಲ ಲಯವಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಎಚ್ಚರದವ್ವದೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದರೂ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿರಲು ಬಹು ಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಶ್ರೀಹರಿ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಫಲಗಳಿಗೆ ಕಡಮೆಯುಂಟೆ? ಶ್ರೀ ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಯಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋದರೂ ಕಳ್ಳರು ಆಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕ್ಲೇಶಪಡಬೇಕು. ಒಂದು ಸಾರಿಯಾದರೂ ಗೋವಿಂದನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಪಾಪರಾಶಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ಚಸಲಚಿತ್ತನಾಗದೆ ಮಧುಸೂದನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಜನ್ಮವೆಂಬ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಲೂ, ಜರೆಯೆಂಬ

ಮೊಸಳೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುತ್ತಾನೆ ಹೇರಳವಾದ ಉರಿಯುಳ್ಳುದಾಗಿ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವಚಿಂಕಿಯು ಹುಲ್ಲಿನ ಬಣಜಿಯನ್ನು ಸುಡುವ ಹಾಗೆ ಯೋಗಿಗಳ ಮನದೊಳಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುವು ಸಕಲ ಕಿಲ್ಬಿಷವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸಕಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಪತಿಯಾಗಿ ಜಗದ್ಗುರುವೆನಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಜನಾರ್ದನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ಅಶೇಷ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ಅನೇಕ ದೋಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಸಕಲಪಾಪಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದರೂ ನಿಯಮಪರನಾಗಿ ಗೋವಿಂದನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಜಪ, ಹೋಮ, ಅರ್ಚನೆಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಪರವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೋ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲು ಇಂದ್ರಪದವಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇ ತಡೆಯಾಗಿರುವುವು, ಎಂದರೆ, ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕೆ ಮನ ಸೋಲದಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

“ಲೋಕತ್ರಯಕ್ಕೂ ಒಡೆಯನೆನಿಸಿ, ಆಪಾರವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾರಿಯಾದರೂ ವಂದಿಸಿದರೆ, ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಜಿಸಿದ ದುರಿತವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವುದು.”

ಏಕೋಪಿಕೃಷ್ಣಾ ಯಕೃತ್ಪ್ರಾಣಾಮಃ ದಶಾಶ್ವಮೇಧಾವಭ್ಯಧೇನತುಲ್ಯಃ? ||
ದಶಾಶ್ವಮಃಫೀಪುನರೇತಿಜನ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಾಣಮೊನಪುನರ್ಭವಾಯ ||,

“ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ನಮಸ್ಕಾರವೂ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳ ಫಲಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೀರಿದ್ದಾಗಿರುವುದು. ; ಹೇಗೆಂದರೆ— ದಶಾಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದವನಾದರೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಳಿಕ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಗಿದ ಪ್ರಾಣಮವಾದರೋ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಕರಿಯಗಸೆಯೊಲವಿನ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನೂ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯೂ ಆಗಿ ನಾಶರಹಿತನೆನಿಸಿದ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ವಂದಿಸುವವರಿಗೆ ಭಯವೆಂದಿಗೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ಮುಕುಂದನಿಗೆ, ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಎಸಗಿದ ಒಂದು ವಂದನೆಯೊಕೂಡ ಸಂಸಾರದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಡಿಸುವುದು. ”

ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣವಚನಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿ ಯೇ ಸುಖವು, ಸುಖಸಾಧನವು, ಪರಮಾತ್ಮನಾದರೂಪವಾದ ಮಂಗಳಗಳ ನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕವನು, ಎಂತಲೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೇವನೆಂತಲೂ, ಸಕಲವ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಾಶರಹಿತನಾದ ತಂದೆ ಎಂತಲೂ, ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರನೆಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು.

“ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ, ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ ಅಡಗಿರುವನು, ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಕನು, ಸರ್ವವ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದಾನೆ, ಸಕಲಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಕಲಘೂತಗಳಿಗಾಧಾರ. ಎಲ್ಲರಾಚರಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದಾನೆ. ಮತ್ತೆನಿರವಯವನಾಗಿರೂ ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವನು. ”

“ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ನಿರ್ದಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅವನಿಗೆ ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ರಾಣಿಗಳ ಆಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ದೇವನನ್ನೇ ಮೋಕ್ಷೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮರೆ ಹೋಗುವೆನು.” ಎಂದು ಶ್ವೇತಾ ಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ಸಂತ್ರಸ್ತ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

— ಪೂರೈಪಹ —

ಜೀವಾತ್ಮನು, ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಂಬದಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವಾನುಭವಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುವುದು? ಎಂದರೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತ:—

ದೇವರೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇಬ್ಬರಿಲ್ಲ. “ಈಕಾಣಬರುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಇದರೊಳಗೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಒಳಹೊಕ್ಕಿದಾನೆ. ”

“ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರು ಪ್ರಪಂಚರೂಪವೆಂದು ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ತಾನೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೊ.”

ಅಗ್ನಿರೈದ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಠುವನಂಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ರೂಪಂರೂಪಂಪ್ರತಿರೂಪೋಬಭೂವ |

ಏಕಸ್ತಥಾಸರ್ವಭೂತಾಂತ ರಾತ್ಯಾರೂಪಂರೂಪಂಪ್ರತಿರೂಪೋಬಭೂವ || (೨೨)

“ಅಗ್ನಿಯು ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದಾನೆಯೋ, ನಾಯುವು ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದಾನೆಯೋ, ಸೂರ್ಯನು ಒಬ್ಬನೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾ ಯಾವುದರ ಲೇಪವನ್ನೂ

ಹೇಗೆ ಪಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕಾಗಾರವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾಯಾವುದೊಂದರ ಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವನು. ಯಾರಾದರೆ ಈತನನ್ನು ತಂತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ

ಯೇ ಅರಿಯುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೇ ಆ ಅಭಿನ್ನ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ ಆತರರಿಗೆ ಇಲ್ಲ.” “ಚೇತನರಿಗಲ್ಲಾ ಚೇತನನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾ, ಸರ್ವರ ಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಯಾವನು ಅಣಿಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅರಿಯುವವರಿಗೇ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೆ ದೊರೆಯದು, “ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಪದಾರ್ಥವೊಂದೇ ಇದ್ದಿತು” “ಈ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬ ನೋಟಗಾರನಿಲ್ಲ, ಕೇಳತಕ್ಕವನಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯತಕ್ಕವನಿಲ್ಲ, ಕರ್ತೃವಿಲ್ಲ, ಅಂತಹ ಏಕಾತ್ಮನನ್ನು ಅರಿತಬಳಿಕ ದುಃಖವಾಗಲಿ ಶೋಕವಾಗಲಿ ಎಲ್ಲಿರುವುದು ?” “ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜತೀಯಾ ವಿಜ್ಞತೀಯಾ ಸ್ವಗತ ಭೇದಶೂನ್ಯನಾದ ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದವನು, ಬೇರೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ” “ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅನೇಕನನ್ನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾರೆ” ಎಂದೀ ಪ್ರಕಾರ ಸಾವಿರಾರು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳು ಆತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬದಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಲಿವೆ. ಮತ್ತು “ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನನ್ನನ್ನೇ ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಆನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡವನನ್ನಾಗಿ ಭಜಿಸಿದರೆ ಆ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಪಡೆವನು” “ಸೂರ್ಯನೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವಲೋಕವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಒಬ್ಬನಾದ ಆತ್ಮನು ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಿಸುವನು” “ಎಲೈ ಪಾರ್ಥ ! ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟು ನನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಮರೆಹೊಗು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡಿಸುವೆನು, ಅಳದಿರು” ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿದಾನೆ.

“ ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳಿರಾ! ನಾನು ಎಂಬದಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಕ್ರೀಡರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೀವು ಸತ್ಯಗುಣಸಂಪತ್ತಿ ಯಿಂದ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡಿರಿ, ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನಿಸಿರಿ, ಎಂದೂ “ ಸರ್ವಭೂ ತಗಳನ್ನೂ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ, ಆತ್ಮನನ್ನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿತವನು ಸ್ವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆವನು ” ಎಂದೂ ಶ್ರುತಿಯು ಸಾರುತಲಿದೆ.

ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ಧಿತ್ಯಂತ ಕಠಿಣಂ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವಾತ್ಮಿಕಾಂ |

ಸ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಯಾತಿ ಭಗವಾ ನೇಕ ಏವ ಜನಾರ್ದನಃ |

“ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅಂತ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬನೇ ಭಗವಂತನು ಹೊಂದಿದಾನೆ ” ಎಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪದಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ. “ ವಾಸುದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನೇ ವಿಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು, ಕರ್ಮಭೇದದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಭೇದವುಳ್ಳವರು ಆತನನ್ನು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ” “ ಸಮಸ್ತದೇಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವಲ್ಲಿ ನೀನು, ನಾನು, ಅವನು ಎಂಬ ಭೇದಭಾವನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿದೆ ? ” “ ಕಪ್ಪು, ಬಿಳುಪು, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು, ಹಳದಿ, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಆ ಕಾಶವು ಹೇಗೆ ಬೇರುಬೇರಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆಯೋ, ನಿಜವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾವಬಣ್ಣಗಳೂ ಹೇಗಿಲ್ಲವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಭ್ರಾಂತಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಆತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರತು ಭೇದವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ”

“ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿನೇನು ಕಂಡುಬರುವುದೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಅಚ್ಚು ತನೆಂಬ ಒಂದೇ ಪದಾರ್ಥ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಎಂಬುದೂ ಅವನೇ, ನೀನು ಎಂಬುದೂ ಅವನೇ, ಅವನು ಎಂಬುದೂ ಅವನೇ, ಅವನನ್ನು ಹೊರತು ವ್ಯವಹಾರ ತೀರಿದ ಬಳಿಕ ಬೇರಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅದಕಾರಣ ಭೇದಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕಳೆ, ಎಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ರಾಜವರ್ಯನು ಭೇದಭಾವನೆಯನ್ನು ತೊರೆದನು ” ಎಂದು (ವಿ. ಪು)

“ ಇದು, ನಾನು, ಎಂಬಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ವಾಸುದೇವನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲ, ಅವನೇ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಎಂಬುದಾದಿ ನಿನ್ನಹೃದಯ ಗತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಯಿರಲಿ, ಉಳಿದ ಭೇದಭಾವನೆಯು ನ್ನಲ್ಲತೋರೆ ”

“ ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ನೀವು, ನಾನು, ಶಿವನು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ವಿಭೂತಿಯೇ ಎಂದರೆ ಮಹಿಮೆಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ, ಅಧಿಕ ನ್ಯೂನಗಳಿಂತಲೂ, ಬಾಹ್ಯ ಬಾಧಕಗಳಿಂತಲೂ ಕಾಣಬಂದರೂ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ ”

ಭವಾನುಕೂಲಂ ವಿಶ್ವತ್ಕೃತ್ ಏಕಂ ಏವ ಹಿ ಕಾರಣಂ |
ಜಗತ್ಕೋಸ್ಯ ಜಗತ್ಕರ್ತೃ ಭೇದೇನಾವಾಂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ ||
ತ್ವಯಾ ಯದಭಯಂ ದತ್ತಂ ತದ್ವತ್ಪ್ರಮುಖಯಂ ಮಯಾ |
ಮತ್ತೋ ವಿಭಿನ್ನ ಮಾತ್ಮಾನಂ ದ್ರಷ್ಟೃ ನಾರ್ಹಸಿಶಂಕರ ||

“ ಎಲೈ ಶಂಕರನೇ ನೀನು ಬೇರಲ್ಲ, ನಾನು ಬೇರಲ್ಲ, ಆದರೂ ಪ್ರಪಂಚದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬೇರುಬೇರಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿ ದೇವೆ, ನೀನು ಯಾರಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವೆಯೋ, ಅದು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟುದು, ಹೀಗೆ ನಾನೇ ನೀನಾಗಿಯೂ, ನೀನೇ ನಾನಾಗಿಯೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡ ಪುರುಷರು ನಮ್ಮವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದಾರೆ ” “ ಯಾರು ನನ್ನನ್ನಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಿಗಿಂತಲೂ ಜೇರಾದವರನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹ ಕುತರ್ಕಬುದ್ಧಿಯ ಮೂಢರು ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪಾಪವು ಸಂಪಡಿಸುವುದು. ”

“ ಎಲೈ ಗೋವಿಂದನೇ ! ನೀನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆದಿ, ಮಧ್ಯಮ, ಮತ್ತು ಅಂತ, ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ನೀನೇ ನಾನು, ನಾನೇ ನೀನು

ಅಷಂ ತ್ವಂ ಸರ್ವಗೋದೇವ ತ್ವಮೇವಾಹಂ ಜನಾರ್ದನ |
ಅವಯೋ ರಂತರಂ ನಾಸ್ತಿಶಬ್ದೈ ರರ್ಥೈರ್ಜಗತ್ಪತೇ ||

ನಾಮಾನಿ ತವ ಗೋಪಿತದ ಯಾನಿಶೋಕೇ ಮಹಾಂತಿಕೆ |

ತಾಸ್ಯೇವ ಮಮ ನಾಮಾನಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಪ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ || (ಹರಿವಂಶ)

ನಿನ್ನ ಹೆಸರುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಹೆಸರುಗಳೇ ಆಗಿವೆ, ನೀನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾನೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೇ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ನ್ನು ಉಪಾಸನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಉಪಾಸನೆಯೇ ಆಗಿದೆ, ಯಾವ ಸಾಧರು ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿದರೆ ಅವನು ನನ್ನನ್ನೇ ದ್ವೇಷಿಸತಕ್ಕವನಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜೀವಾವಧಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಶಬ್ದದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಅರ್ಥದಿಂದಲಾಗಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಯಾವುದು ಆಗಿದ್ದಿತೋ, ಈಗ ಯಾವುದು ಆಗಿದೆಯೋ, ಮುಂದೆ ಯಾವುದು ಆಗುವುದೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನೀನೆಯಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯವಲ್ಲ.” ಎಂದೀವ್ರಕಾರ, ಐತರೇಯ, ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಹರಿವಂಶ, ಭಾರತ, ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣ, ಮೊದಲಾದ ಸಾವಿರಾರು ಪ್ರಮಾಣಗಳೂ ಆತ್ಮಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಠತಲಾಮಲಕವಾಗಿ ಐಕಕಂತ್ಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತು “ಈ ಹೃದಯಗತನಾದ ಆತ್ಮನೇ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಎಂದು ಯೋಗಿಗಳು ತಾವು ತಿಳಿಯುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗೂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ಈ ಆತ್ಮನೇ ಕಾನ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಲಕ್ಷಣದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಎಲೈ ದೇವತೆಯೇ ನೀನೇ ನಾನಾಗಿದೇನೆ, ನಾನೇ ನೀನಾಗಿದ್ದೀಯೆ, ಈ ಪುರುಷನ ಅಂತರಾತ್ಮನೂ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಂತರಗತನಾದ ಆತ್ಮನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ. ಈ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲಿನವನಾಗಲಿ ಮುಂದಿನವನಾಗಲಿ, ಸಮನಾಗಲಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಇವನು ಮಹಾಂತನು, ಜನ್ಮಜರಾಮೃತ್ಯುರೋಗಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವನು, ಈತನು ಮನಸ್ಸಿಗಾಗಲಿ, ವಾಕ್ಯಿಗಾಗಲಿ, ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಈತನು ಅರಿಯಬಲ್ಲ.” ಇಂತಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ವಚನಗಳೂ ಸಾವಿರಾರು ಉಂಟು, ಯುಕ್ತಿಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿ ಇವೆ.

— ಪೂರೈಪಕ್ಷ. —

ಲೋಕದೊಳಗೆ ಸಾಲಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ, ಒಂದು ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಒಂದು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆಯಾ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಆಯಾ

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಭೇದಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಆಯಾಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಜೇರೆ, ದೇವತೆಗಳೇ ಜೇರೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಪಾಪಾಪಾದಿ ವಿಗ್ರಹವೂ, ದೇವತೆಯೂ ಒಂದೇ ಆಗುತ್ತದೆಯೆ? ಎಂದರೆ,—

— ಸಿದ್ಧಾಂತ. —

‘ಈ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿ, ‘ಈ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡು, ‘ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನರಸಿಂಹನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸು, ಎಂದು ಒಂದೊಂದುವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಆವಿಗ್ರಹವು ಜೇರೆ. ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು ಜೇರೆ, ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಭೇದವುತೋರುವುದು, ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ‘ನೀನು ನಾನಾಗದೇನೆ, ನಾನೇನೀನಾಗಿದ್ದಿ, ಹೀಗೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಚೇತನರಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಿ ಇದೆ, ಆದಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿ ಅಭೇದವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದೂಅಲ್ಲದೆ “ನಾನು ಜೇರೆ, ಆ ದೇವತೆಯು ಜೇರೆ, ಎಂಬದಾಗಿ ಭೇದದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯನು, ಅವನು ಪಶುವು, ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಗೆ ಭೇದಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮೃತ್ಯುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ಭೇದಭಾವನೆಯಿಂದ ಭಯವುಂಟು ಎಂದರೆ ಕೇಡು ಸಂಭವಿಸುವುದು, ಅಭೇದಭಾವನೆಯಿಂದ ಆನಂದಲಾಭ. “ಇದಂಸರ್ವಂ ಯದಯಮಾತ್ಮಾ” (ಉಪನಿಷತ್) “ಈ ಕಾಣಬರುವುದೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮವೇ” “ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯಬರುವುದು, “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮನಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ” “ಇದೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮವೇ” ಎಂದು ಅನೇಕೋಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಮತ್ತು “ಎಲೈಪಾಂಡವ! ಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಮರಳಿ ಮೋಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಮತ್ತುಯಾವುದನ್ನು ತಿಳಿದಬಳಿಕ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು” ಎಂದೂ,

“ಯಾವುದು ವಿಭಾಗವಿಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥವಾದರೂ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪದಾರ್ಥದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದೋ ಅದರ ಈ ವಿಧವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಸಾತ್ವಿಕಜ್ಞಾನ ಎಂದುತಿಳಿ” ಎಂದೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನು ಅದ್ವೈತಾತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಶ್ವನ

ಎಂಬವಾಗಿ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದಾನೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ “ ಎಲೈ ಅರ್ಜುನ ! ಬಹುವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ, ಒಟ್ಟುಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಪಾಲನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿ ” ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಿದಾನೆ ” “ ಎಲೈ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರನೆ ! ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಭೇದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಜ್ಞಾನವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಕವಾದರೆ ಬಳಿಕ ಭೇದಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವರು ಯಾರಿದಾರೆ ? ”

“ ಪರಮಾತ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ ಆದರೂ, ಅಸಂಕಾರದಿಂದ ಸಹಿತನಾದರೆ ಜೀವನೆಂತಲೂ, ಅದರಿಂದ ರಹಿತನಾದರೆ ಅಂತರಾತ್ಮನೆಂತಲೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ ” “ ಜೀವಪರರಿಗೆ ಭೇದಜ್ಞಾನವು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು, ಅದು ಅಳಿದುಹೋದರೆ ವಿಭಾಗವು (ಭೇದವು) ಅವಿಭಾಗ (ಅಭೇದ) ವಾಗುವುದು ಎಂದು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರಗಳು

— ಪೂರೈಸುಹ —

ಜೀವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಿಗೆ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬ ಜೀವನು ದುಃಖಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು, ಅಥವಾ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸುಖಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಖಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ. —

— ಸಿದ್ಧಾಂತ —

ಯಥೈಕಸ್ಮಿನ್ ಘಟಾಕಾಶೇ ರಜೋಧೂಮಾದಿಭಿರ್ಯುತಃ |

ನಾನ್ಯೈ ಮಲಿನತಾಂ ಯಾಂತಿ ದೂರಸ್ಥಾಃ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಕ್ವಚಿತ್ ||

ತಥಾ ದ್ವಂದ್ವೈ ರನೇಕೃಷ್ಣು ಜೀವೇಚ ಮಲಿನೇ ಕೃತಃ |

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಪರೇ ಜೀವಾ ಮಲಿನಾಸ್ಪಸ್ತಿ ಕುತ್ರಚಿತ್ || (ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಃ)

“ ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯೊಳಗೆ ಧೂಳಿಯಾಗಲಿ ಧೂಮಧೂಪವಾಗಲಿ ತುಂಬಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ವಾಸನೆಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೆಟ್ಟಿರುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಉಳಿದ ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆ ಕುಡಿಕೆಗಳೊಳಗಣ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟಿರು

ವುದೋ ? ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ ? ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಾನಕಲ್ಪಿತವಾದ ದೇವವೆಂಬ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಒಬ್ಬ ಜೀವನು ದುಃಖಾಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಂದಮಲಿ ನನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಮಲಿನರಾಗುವುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ. ಅಖಂಡವಾದ ಆಕಾಶವು ಒಂದೇ ಆದರೂ ಘಟ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೇರುಬೇರಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನಾದರೂ, ಸೂರ್ಯನು ಅನೇಕಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಬೇರುಬೇರಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿ ಇದೆ. ಮತ್ತು—

“ ಎಲೈ ಭಾರತಾ ! ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಶರೀರ) ಇರುವವ ನನ್ನು ನನ್ನ ನ್ನಾಗಿರೆಯೇ ತಿಳಿ” ಎಂದು ಗೀತೆ.

“ ಕಂಪಗೆ ಕಾದಿರುವ ಲೋಹಪಿಂಡದಿಂದ ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿಗಳು ಹೇಗೆ ಸಿಡಿಯುವುವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಿಂದ ಅನೇಕ ಜಗತ್ತುಗಳಂಟಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯೋಗಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ

“ ಉತ್ಪತ್ತಿಕೂನ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಔಪಾಧಿಕವಾದ ಶರೀರ ವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಾನೆ ಎಂಬ ವ್ಯವಹಾರವುಂಟಾಗಿದೆ”

“ ನಡುಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಹಗ್ಗದ ತುಂಡು ಹಾವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆಯೋ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಒಬ್ಬನೇಆಗಿದ್ದರೂ, ಕಾಚಕಾಮಿಲಾವಿ ದೋಷಗ್ರಸ್ತವಾದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇಬ್ಬರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕಾಣಬರುವನೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿತ್ಯನಾಗಿಯೂ ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪನಾಗಿರೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಉಪಾಧಿಯಿಂದ ಜೀವನಾಗಿಯೂ ಕಲ್ಪವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಾನೆ” ಬ್ರಾಹ್ಮಪುರಾಣ. ಮತ್ತು “ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸರ್ವರನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿ ದ್ವೈತಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಮರಳಿ ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು” “ ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಾಸ್ತವವೆಂದ ಗಡಿಗೆ, ಮಡಕೆ, ಕುಡಿಕೆ, ಶ್ರಾವೆ, ಎಂಬದಾಗಿ ನಾಮಭೇದವಿಂದಲೂ, ಆಕಾರಭೇದದಿಂದಲೂ ಕಾಣ ಬರುವುದಾದರೂ, ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿವೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬೇರಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಪದಾರ್ಥವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲ” (“ ಜ್ಞಾನಿ

ಯಾದವನಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ (ಮುಕ್ತಿದೇಶದಲ್ಲಿ) ಎಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮಪರಮಾರ್ಥವೇ ಆಗಿರಲಾಗಿ, ಆಗ ಯಾವುದರಿಂದ ಯಾರನ್ನು ನೋಡಬೇಕು? ಕೇಳಬೇಕು? ಆಘ್ರಾಣಿಸಬೇಕು? ಆರಿಯಬೇಕು? ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, “ವ್ಯವಹಾರವೇಶೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಾ, ಜೇರೆಜೇರೆ ಚೇತನರಾಗಿಯೂ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾಣುವವರಾಗಿಯೂ, ಕೇಳುವವರಾಗಿಯೂ, ಇರುವರು” ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಶ್ರುತಿಯು ತಿಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

“ಸತ್ವಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಕೂಡಲೇ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಆತ್ಮವೇ ಆಗಲಾಗಿ ಆಗ ಮೋಹವೆಲ್ಲಿಯದು? ಕೋಪವೆಲ್ಲಿಯದು?” “ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ವಿಜೃಂಭಿಸಿವೆ ಈ ಮನಸ್ಸು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಕೂಡಲೆ ದ್ವೈತಾಭಾವವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು” “ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಇದು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾಬಂದರೆ ಮನೋವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಭೇದವಲ್ಲವೂ ಆಡಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಆದ್ವೈತವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು” “ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೊಂದೇ ನಾನಾ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಆಟವಾಡಿ ಮೆರೆದು, ಜಾಗ್ರತ್ತು ಬಂದಕೂಡಲೆ ಆ ಭೇದವೆಲ್ಲ ಆಡಗಿ ಹೇಗೆಶಾಂತವಾಗುವುದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಜಾಗ್ರತ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಂಬ ಜಾಗ್ರತ್ತು ಉಂಟಾದಕೂಡಲೇ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಉಪ್ಪಿನಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಕರಗಿಹೋಗುವುದು” ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಮಾಯೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿ ಈಬಗೆಯಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಸ್ತ್ರೀ, ಅನ್ನ, ಪಾನ ಮುಂತಾದ ವಿಚಿತ್ರಭೋಗಗಳಿಂದ ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವವನಂತೆ ಇರುತ್ತಾನೆ, ಹೀಗೆ ಜಾಗ್ರತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತ್ರೈಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಭಾವದವನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಮಾನೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು, ಆ ಮೇಲೆ ಎಂದರೆ ಆ ಕನಸಿನ ಆಡಳಿತವೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಹೋಗಲು ಗಾಢನಿದ್ರೆಯ ರೂಪವಾದ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಸುಖಸ್ವರೂಪನೆಂಬುದು ಅರಿವೆಗೆಬಾರದ ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನದ ಹೊಂದೆಯಿಂದ ಸುಖರೂಪದಲ್ಲಿರುವನು, ಬಳಿಕ

ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಜೀವನೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವನು, ನೀಗೆ ಮೂರು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಆಟವಾಡುತ್ತಾನೆ ಯೋ ಅವನಿಂದಲೇ ಈ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಜಗತ್ತು ಉಂಟಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಅಭೇದವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ತತ್ತ್ವವು ಶ್ರವಣಮನ ನಾವಿಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಾ ಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು:—“ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೊಬ್ಬನೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹರಡಿದವನು, ಜಾಣರಾದವರು ಇದರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು, “ ಎಲೈ ಮೊಗುವೆ! ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಗೋವಿಂದನು ಸರ್ವಜಗನ್ಮಯನಾಗಿರುತ್ತಿರ ಲಾಗಿ ಇವರು ಮಿತ್ರರು, ಇವರು ಆಮಿತ್ರರು ಎಂಬ ಕಥೆಯೆಲ್ಲಿಯದು ? ” “ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನೀನಾಗಿವೆಯೆ ” “ ಈ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ” ಇತ್ಯಾ ದಿ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಭಿನ್ನ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಂತ ಹೆ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದರೆ

“ ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ ಪುರುಷಾಃ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸ್ಯಪರಂತಪಃ |

ಅಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಾಂ ನಿವರ್ತಂತೆ ಮೃತ್ಯು ಸಂಸಾರ ವರ್ತುನಿ ||

ಎಲೈ ಪರಂತಪನಾದ ಅಜ್ಞಾನ ! ಈ ವಿಧವಾದ ಉದನಿಷದರ್ಥ ವನ್ನು ಯಾರು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದದೆಯೇ ಮೃತ್ಯುರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವರು, ಎಂದು ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು ಉದಹರಿಸಿದಾನೆ. ಮತ್ತು ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯದವರು ನೂರೈಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಅಂಧತಮಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿರುವ ಲೋ ಕಗಳನ್ನು ನೇರಿ ಆತ್ಮಘಾತಕರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಎಂತಲೂ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿ ದವ್ರಕಾರವಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಜೀರೆ ವಿಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವರಾದರೆ

“ ಯೋಸ್ಯಧಾ ಸಂತ ಮಾತ್ಮಾನ ಮನ್ಯಧಾ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತೆ |

ಕಿಂ ತೇನ ನ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಚೋರೇಣಾತ್ಮಾ ಪಪಾರಿಣಾ ||

ಯಾವನು- ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಜೀರೊಂದು ವಿಧ ವಾಗಿ ಇರತಕ್ಕವನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಯೋ ಅವನು ಕಳ್ಳನು, ಅವನೇ ಆತ್ಮಾಪಹಾರಿ, ಅವನೇ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಿದವನು ಎಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು, ಎಂದು ಅನೇಕವಚನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಇನ್ನು ಪ್ರಕೃತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸೋಣ.—

“ ಪೇದಗಳು, ವೇವತೆಗಳೂ ಯಾವ ನಿರ್ಮಲವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತರವಾದ ಸಿಂಹಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವೇ ಮನೋಮಯವಾದ ತೀರ್ಥ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು,

“ ಎಲೈ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾದ ಧರ್ಮರಾಜ! ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೆಂಬ ಕೊಳೆಯೆಲ್ಲದೆ, ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದವನು ಪರಮಸದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ ” ಮತ್ತು “ ನಿಯಮವೆಂಬ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆತ್ಮನೆಂಬ ನದಿಯುಂಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೆಂಬುದೇ ಹಳ್ಳ, ಸದಾಚಾರವೆಂಬುದೇ ದಡ, ದಯೆಯೇ ಅಲೆ, ಓ ಪಾಂಡುನಂದನಾ! ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಮಾಡು, ಅಂತರಾತ್ಮವು ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಲೋಕಸಿದ್ಧವಾದ ಜಲದಿಂದ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ” (ಮಹಾಭಾರತ.)

“ ವಿಷ್ಣು ಚಿಂತನವೇ ಮಾನಸಸ್ನಾನ ” (ವಿಷ್ಣು ಸ್ತೋತ್ರ) “ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜಪದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು ಚೇರಾವಕರ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿ, ಭಿಕ್ಷುರೂಸರಿ ಅದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ”

“ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣ ಮಂತ್ರಜಪವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವೆನಿಸಿದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಜಪ ಯಜ್ಞವು ಅಹಿಂಸೆಯೆಂಬುದುಂಟಾಗತಕ್ಕದು. ” ಆದುದರಿಂದಲೇ “ ಯಜ್ಞಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ಜಪ ಯಜ್ಞವು ನಾನಾಗಿ ದೇನೆ ” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸೂಕ್ತಿಯು, ಇದಲ್ಲದೆ-ಒಳಗೆ ಅಪವಿತ್ರನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಹೊರಗೆ ಪವಿತ್ರನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಯಾವವಿಧವಾದ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೇ ಆಗಿರಲಿ, ಯಾವನು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವನೋ ಅವನು ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶುಚಿ ಎನಿಸುವನು.

ಹಿಂವೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಜಪ ಧ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ದೇವರುಂಟೋ ಆ ದೇವರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು:—

“ಯತ ಸ್ವರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಭವನ್ತ್ಯಾದಿ ಯುಗಾಗಮೇ |
ಯಸ್ಮಿಂ ಶ್ವಪ್ರಳಯಂ ಯಾಂತಿ ಪುನರೇವ ಯುಗಕ್ಷಯೇ ” ||೧೧||

“ ತಸ್ಯ ಲೋಕಪ್ರಧಾನಸ್ಯ ಜಗನ್ನಾಡಸ್ಯ ಭೂಪತೇ |
ವಿಷ್ಣೋರನ್ನಾ ಮನಹಸ್ತ್ರಂ ಮೆ ಶ್ರುಣು ಪಾಪ ಭಯಾಪಹಂ ” ||೧೨||

“ ಯಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಗೌಣಾನಿ ವಿಖ್ಯಾತಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಖುಷಭಿಃ ಪರಿಗೀತಾನಿ ತಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭೂತಯೇ ” || ೧೩||

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿ ಮರಳಿ ಮಹಾವ್ರಳಯದೊಳಗೆ ಯಾವನಲ್ಲಿ ವಿಲಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆಯೋ,
||೧೧||

ಎಲೈ ಭೂಪತಿಯೇ ! ಲೋಕೋತ್ತರನಿನ್ನಿದ ಆ ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮಸಂಸ್ತಾನು ಸರ್ವಪಾಪಭಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕದಾಗಿದೆ, ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು ಎಂದು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯನಿಂತೆಂದನು. —
||೧೨||

ಅಯ್ಯಾ ಧರ್ಮನಂದನ ! ವ್ಯಾನಹಾರಿಕವಾಗಿರುವ ವಿಚಿತ್ರಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಯಾವನಾದ ನಾಮಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಗಳಾಗಿವೆಯೋ ಮತ್ತು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಜಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೋ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಗೋಸ್ಕರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ,
||೧೩||

ಆದರೆ-ಪರಮಾತ್ಮನು ಭೂತಾತ್ಮನೆಂತಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮನೆಂತಲೂ, ಪ್ರಧಾನಾತ್ಮನೆಂತಲೂ, ಆತ್ಮನೆಂತಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮನೆಂತಲೂ ಐದುಬಗೆಯಾಗಿದಾನೆ ಆದುದರಿಂದಲೇ—

“ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ವಿಷ್ಣು ಭೂವನಾನಿ ವಿಷ್ಣು ವರ್ನಾನಿ ವಿಷ್ಣುಗಿರಯೋ ದಿಶಶ್ಚ | ನದ್ಯಸ್ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚ ಸ ಪವ ಸರ್ವಂ ಯದಸ್ತಿ ಯನ್ನಾಸ್ತಿ ಚ ವಿಪ್ರವರ್ಯ ” || ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ

ತೇಜೋರೂಪವಸ್ತುಗಳು, ಲೋಕಗಳು, ವನಗಳು, ಗಿರಿಗಳು, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ನದಿಗಳು, ಸಮುದ್ರಗಳು, ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳು ಮತ್ತು ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ

(ಖುಷ್ನೂರ್ಮಾಂ ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ವೇದವ್ಯಾಸೋ ಮಹಾಮುನಿಃ |

ಭಂಜೋನುಷ್ಪುಪ್ತಛಾ ಪೇಪೋ ಭಗವಾನ್ವೇವಕೇಸುತಃ || ೧೪

ಅಮೃತಾಂಶೋದ್ಭವೋಬೀಜಂ ಶಕ್ತಿರ್ವೇವಕಿನಂದನಃ |

ತ್ರಿಸೂವಾಹೃದಯಂ ತಸ್ಯ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥವಿನಿಯುಜ್ಯತೇ || ೧೫

ವಿಷ್ಣುಂ ಜಿಷ್ಣುಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರಬವಿಷ್ಣುಂ ಮಹೇಶ್ವರಮ್ |

ಅನೇಕರೂಪ ದೈತ್ಯಾಂತಂ ನಮಾಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ || ೧೬

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆತನ ವಿವ್ರ ನಾಮಾಮೃತವನ್ನು ಶ್ರೋತ್ರಪಾತ್ರೆಯಿಂದ
ಮಾನಮಾಡು

ವೈಶಂಪಾಯನಮುನಿಯು ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—

ಈ ನಾಮ ಸಹಸ್ರಕ್ಕೆ ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಮುಖ್ಯ
ಗಳು (ಮನನಮಾಡಿದವರು) ಈ ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠು
ಪ್ ವೃತ್ತದಲ್ಲವೆ. ಈ ನಾಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾ
ಯಣನೇ ದೇವತೆ, ||೧೪||

ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಸೂರ್ಯನೇ ಬೀಜವು (ಪ್ರಕಾ
ಶಕ)ನಾಮಗಳಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ದೇವ
ಕೀಪುತ್ರನೇ. ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವಿರಕ್ತಿಗಳ ಸಮತೆಯೇ ಸಹಸ್ರನಾಮಹೃ
ದಯ (ತತ್ವ) ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಗೂ ಸರ್ವದಾಖಗಲ ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿಯೇ
ವಿನಿಯೋಗ (ಪ್ರಯೋಜನ) ||೧೫||

ವ್ಯಾಪಕನು, ಜಯಶಾಲಿಯು, ಮಹೋನ್ನತನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ಸ
ರ್ವನಿಯಾಮಕನು, ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶ
ಗೊಳಿಸುವವನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆನಿಸಿರುವ ಆ ಶ್ರೀ
ಹರಿಯನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು, ||೧೬||

(ಅರ್ಧಚಂದ್ರರೇಖಾಂಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರನ್ನಾ
ಸಾವಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಈ ನ್ಯಾಸಕ್ರಮವನ್ನು ಮಂತ್ರಪಾಠಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ
ದಲ್ಲಿಯೂ ಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸಾಲಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ
ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಸಂಪುಟಗಳಂತೆ ರಕ್ಷಕಗಳಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳೆಂದರೆಯಬೇ
ಕು. ನ್ಯಾಸರಹಸ್ಯವನ್ನು ಗುರುಮುಖದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು)

ಕ್ಷೀರೋದನ್ವತ್ಪದೇಶ ಶುಚಿಮಣಿ ವಿಲಸತ್ಪ್ರಕತೆ ಮೌಕ್ತಿ
ಕಾನಾಂ ಮಾಲಾಕ್ಲವೃತ್ತಸನಸ್ಥಃಸ್ಫಟಿಕಮಣಿ ನಿಭೈ ಮೌಕ್ತಿ
ಕೈ ಮೃಂಡಿತಾಂಗಃ | ಶುಭೈ ರಭೈರದಭೈರುಪರಿವಿರಚಿತ್ಯ
ರುಕ್ತಹೀಯೂಷವರ್ಷೈರಾನಂದೀನಃ ಪುನೀಯಾದರಿ ನಳಿನ
ಗದಾಶಬ್ದ ಪಾಣಿಮುಕುಂದಃ ||

ಭೋವಾದೌ ಯಸ್ಯನಾಭಿವಿಯದಸುರ ನಿಲಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯಸೂರ್ಯಾ
ಚನೇತ್ರೈ ಕರಾಣ್ಯಾಶ್ಚಿರೋದ್ಯೌರ್ಮುಖಮವಿದಪನೋಯಸ್ಯ
ವಾಸ್ತೇಯಮಬ್ಧಃ ಅಂತಸ್ಥಂಯಸ್ಯವಿಶ್ವಂ ಸುರನರ ಖಗೋ
ಭೋಗಿಗಂಧರ್ದವೈತ್ಯೈಶ್ಚಿತ್ರಂ ರಂರಮ್ಯತೇತಂತ್ರಿಭುವನವಪು
ಷಂವಿಷ್ಣು ಮೀಶಂನಮಾಮಿ ||

ಶಾಂತಾಕಾರಂ ಭುಜಗಶಯನಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ಸುರೇಶಂ ವಿಶ್ವಾಧಾರಂ

ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಮುಕ್ತಾ ಮಣಿಮಯನಾದ ಮರ
ಳು ದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ದಿವ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನ
ವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ, ಸ್ಫಟಿಕ ಶಿಲೆಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮುಕ್ತಾಹಾರಾದಿ
ಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರಗಳಾಗಿಯೂ ಅವಾರಗ
ಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದಿವ್ಯ ಮೇಳಿಗಳೆ ಅವೃತವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆನಂದಿಸುತ್ತಾ
ಚಕ್ರ, ಪದ್ಮ, ಗದೆ, ಶಂಖ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಧರಿಸಿರುವ ಮು
ಕುಂದನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಭೂಮಿಯೇ ಪಾದವೋ, ಆಕಾಶವು ನಾಭಿ
ಯೋ, ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣವೋ, ಚಂದ್ರನೂರ್ಯೋ ಕಣ್ಣುಗಳೋ, ದಿಕ್ಕುಗ
ಳು ಸಿವಿಗಳೋ, ದ್ವಿತೀಯಕವು ಶಿರಸ್ಸೋ, ಅಗ್ನಿಯು ಮುಖವೋ, ಸ
ಮುದ್ರವು ಹೊಕ್ಕುಳಿನ ಕೆಳಭಾಗವೋ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಯಾವನ
ಉದರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆಯೋ, ಸುರರು, ನರರು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಪಶುಗಳು, ಸರ್ಪ
ಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ದೈತ್ಯರು ಈ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮ
ನು ವಿಚಿತ್ರರೂಪದಿಂದ ನೇರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆಯೋ, ಮೂಲೋಕ್ಯಸ್ಯರೂಪ
ನಾಗಿರುವ ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ||೨||

ಶಾಂತಾಕಾರನು, ಶೇಷಶಾಯಿಯು, ಕಮಲನಾಭನು, ಸುರನಾಥನು

ಗಗನಸದೃಶಂ ಮೇಘವರ್ಣಂ ಶುಭಾಬ್ಜಮ್ | ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ ಕಮಲನ
ಯನಂ ಯೋಗಿದೃವಾಧ್ಯಾನ ಗಮ್ಯಂ ವಂದೇವಿಷ್ಣುಂ ಭವ ಭಯ ಹರಂ
ಸರ್ವ ಲೋಕೈಕ ಸಾಧಮ್ || ೩||

ಮೇಘಶ್ಯಾಮಂ ಪೀತ ಕೌಶೇಯ ಮಾಸಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಶಂ ಕೌಸ್ತುಭೋ
ದೃಷ್ಟಿಸಿತಾಂಗಂ || ಪುಣ್ಯೋಪೇತಂ ಪುಂಪರೀಕಾ ಯತಾಹಂ ವಿಷ್ಣುಂ ವಂ
ದೇ ಸರ್ವಲೋಕೈಕ ಸಾಧಂ || ೪||

ಸಶಬ್ದಚಕ್ರಂ ಸಕೀರೀಟಕುಂಡಲಂ ಸಪೀತವಸ್ತ್ರಂ ಸರಸೀರುಹೇಕ್ಷಣ
ಮ್ | ಸಹಾರ ವಕ್ರಸ್ಥಲ ಕೋಭಿಕೌಸ್ತುಭಂ ನಮಾಮಿ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಿರಸಾ
ಚತುರ್ಭುಜಮ್ || ೫||

ಪ್ರಪಂಚಾಕಾರನು, ಆಕಾಶದಂತೆ ನೂಹ್ನನು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಕ
ನು, ಇಲ್ಲವೆ ನಿತ್ಯನು, ಮೇಘವರ್ಣನು, ಮಂಗಳಾಂಗನು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಲ್ಲ
ಭನು, ಪದ್ಮನೇತ್ರನು, ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯದ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರನು,
ಜನನ ಮರಣಗಳ ಭಯವನ್ನು ತೋಗಿಸುವವನು, ಸರ್ವಲೋಕಕರಣ್ಯ
ನೂ ಆಗಿರುವ ಆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು. ||೩||

ಮತ್ತು-ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನು, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯು, ಎದೆಯಲ್ಲಿ
ಶ್ರೀವತ್ಸನೆಂಬ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನುಳ್ಳವನು, ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನದಿಂದ ಬೆಳಗುವ
ವಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನು, ಪುಣ್ಯವಂತರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಬೆಳ್ಳಾವರೆ
ಯಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು, ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರನೂ ಆಗಿ
ರುವ ಆ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ ||೪||

ಶಂಖಚಕ್ರಪಾಣಿಯು, ಕೀರೀಟ ಕುಂಡಲಧಾರಿಯು, ಪೀತಾಂಬರಾ
ಲಂಕೃತನು, ಪದ್ಮನೇತ್ರನು, ವೈಜಯಂತೀಹಾರ ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನಗಳಿಂದ
ಹೊಳೆಯುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣು ವನ್ನು ವಂದಿ
ಸುವೆನು ಎಂದು ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಮಂತ್ರಪಠರಾಯಣ
ವನ್ನು ವಕ್ರಮಿಸಬೇಕು. ||೫||

—: ಓಂ :-

ವಿಶ್ವಂ ವಿಷ್ಣು ವರ್ಷಟ್ಕರೋ ಭೂತಭವ್ಯ ಭವತ್ಪ್ರಭುಃ |
 ಭೂತ ಕೃತ್ಯಾಭ್ಯುದ್ಭಾವೋ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಭೂತಭಾವನಃ || 11||
 ಪೂತಾತ್ಮಾ, ಪರಮಾತ್ಮಾಚೆ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾ ಗತಿಃ | [೧೦]
 ಅವ್ಯಯಃ ಪುರುಷಸಾಕ್ಷೀ ಶ್ವೇತ್ರಜ್ಞೋಹರ ಏವಚ ||೨||

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ.

(ವಿಶ್ವಂ,) ಪ್ರಪಂಚರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. (ವಿಷ್ಣುಃ) ದಿಗ್ವಿಶೇಷಕಾಲಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತ್ರಿವಿಧ ಭೇದಶೂನ್ಯನಾಗಿರುವನು. (ವರ್ಷಟ್ಕರಃ) ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಂತ್ರರೂಪನು, ಸರ್ವನಿಯಾ ಮಕನು. [ಭೂತಭವ್ಯಭವತ್ಪ್ರಭುಃ,] ಮೂರುಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸೌಖ್ಯಮಿಯಾದವನು. (ಭೂತಕೃತ್) ರಜೋಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತಮೋಗುಣ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ನಾರಾಯಣನು. (ಭೂತಭೃತ್) ಸತ್ವಗುಣಾಶ್ರಯದಿಂದ ಭೂತಗಳಿಗಾಧಾರನಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ, ಅರಗಳಿಗೆ ಕುಂಬದ ಮರವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಾಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. (ಭಾವಃ) ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದಾಗಿ ಭವಿಸುವನು. (ಭೂತಾತ್ಮಾ) ಸರ್ವಭೂತಾಂತರವ್ಯಾಪಿಯಾದವನು. (ಭೂತಭಾವನಃ) ಸಕಲಭೂತಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಬಳೆಯಿಸುವ [ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ] ನು. (ಪೂತಾತ್ಮಾ) ಜನ್ಮಗುಣಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ವವಿ ತ್ರಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (೧೦)

(ಪರಮಾತ್ಮಾ) ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾಗತಿಃ) ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತವಾದ ಗತಿಯಾಗಿರುವನು. (ಅವ್ಯಯಃ) ವಿಕಾರವಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸದಿರುವನು. (ಪುರುಷಃ) ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪವಳಿಸಿರುವ, ವಾ, ಪೂರ್ಣ ಭಾವದಿಂದ ಇರುವ, ವಾ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಗುವ, ವಾ, ಉತ್ತಮಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ವಾ, ಭುವನಗಳೆಂಬ ಪುರಗಳನ್ನು ಸಂಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಯಗೊಳಿಸುವ, ವಾ, ಸರ್ವ ರೂಪದಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವನು.

ಯೋಗೋ ಯೋಗವಿದಾಂ ನೇತಾ ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶ್ವರಃ, | [೨೦]
 ನಾರಸಿಂಹವಪುಃಪ್ರೀಮಾಣ ಕೇಶವಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ||೨||
 ಸರ್ವಶೃವಃ ಪೃವಸ್ತೋಣು ಭೂತಾದಿ ನಿರ್ದಿರವ್ಯಯಃ, | [೨೧]

(ಪ್ರಾಕ್ಷೀ) ಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎದುರಿಗಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.
 (ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಃ) ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು.
 (ಅಕ್ಷರಃ) ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವವನಂತಿದ್ದು ನಾಶರಹಿತ
 ನಾದವನು. (ಯೋಗಃ) ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಗ್ರ
 ಹಿಸಿ ಸಕತ್ವಭಾವನೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುವವರಿಗೆ ಲಭಿಸುವನು. ಅಥವಾ ಮು
 ಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾದವನು. (ಯೋಗವಿದಾಂನೇತಾ) ಯೋಗವಿಚಾರ
 ಮಾಡಿ ತಿಳಿದು, ಅಭ್ಯಸಿಸುವವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮನ್ನು ವಹಿಸುವನು. (ಪ್ರ
 ಧಾನಪುರುಷೇಶ್ವರಃ) ಪ್ರಧಾನವೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಗೂ, ಪುರುಷನೆಂಬ ಜೀವನಿ
 ಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (೨೦)

(ನಾರಸಿಂಹವಪುಃ) ನರನ, ಮತ್ತು ಸಿಂಹದ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳ ಆ
 ಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. (ಪ್ರೀಮಾಣ) ನಿತ್ಯಪ್ರೀಮಂತನಾದವನು.
 (ಕೇಶವಃ) ಅಂದವಾದ ಕೇಶಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಕೇಶಿ, ಎಂಬ ರಕ್ತನನನ್ನು
 ಕೊಂದ, ವಾ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಕ, -ಬ್ರಹ್ಮ,
 ಅ, -ವಿಷ್ಣು ಈಶ-ಶಿವ ಇವರನ್ನೊಳಗೊಂಡವನು. (ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ)
 ಪುರುಷರೊಳಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮನಾದ, ವಾ, ನಾಶವಾಗುವ ಭೂತಗಳಿಗಿಂತಲೂ
 ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ, ಜೀವನಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೆಂದು ಲೋಕ ಮತ್ತು ವೇದಗಳ
 ಳ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು. (ಸರ್ವಃ) ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತನಾಮರೂಪಗಳನ್ನೊಳ
 ಗೊಂಡಿರುವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಲಯಗೊಳಿಸುವ, ಜ್ಞಾನದಿಂದೊ
 ಡಗೂಡಿ ಸರ್ವ ಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (ಶರ್ವಃ) ಸಂಹಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ
 ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಲಯಗೊಳಿಸಿ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಬುವನು.
 (ಶಿವಃ) ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣ ರಹಿತನೆನಿಸಿ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾದವನು.
 (ಸ್ತೋಣುಃ) ಅನುಗ್ರಹಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರನಾಗಿರುವನು. (ಭೂತಾದಿಃ)
 ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾದವನು. (ಅವ್ಯಯಃನಿಧಿಃ)
 ಪ್ರಳಯಕಾಲದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಜಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ
 ನಾಶರಹಿತನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಧುಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ
 ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸುವನು. (೨೧)

ಸಂಭವೋ ಭಾವನೋ ಭರ್ತಾ ಪ್ರಭವಃ ಪ್ರಭುರೀಶ್ವರಃ ||೪||
 ಸ್ವಯಂ ಭೂ ಶ್ಯಂಭುರಾದಿತ್ಯಃ ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷೋ, ಮಹಾಸ್ವನಃ | [೪೦]
 ಅನಾದಿ ನಿಧನೋ ಧಾತಾ ವಿಧಾತಾ ಧಾತುರುತ್ತಮಃ ||೫||
 ಅಪ್ರಮೇಯೋ ಹೃಷೀಕೇಶಃ ವದ್ಯನಾಭೋ ಮರಪ್ರಭುಃ |

(ಸಂಭವಃ) ಭೋಕ್ತೃಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಫಲದಾತೃವಾಗಿರುವನು.
 (ಭಾವನಃ) ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವನು. (ಭರ್ತಾ) ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ವಾ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅವತಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. (ಪ್ರಭವಃ) ಸರ್ವಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. (ಪ್ರಭುಃ) ನಿರುವಾಧಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. (ಈಶ್ವರಃ) ಸ್ವತಃ ಅವತರಿಸುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲವೂ ತಾನೇ ಆಗಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲದರ ರೂಪವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ, ವಾ, ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವನು. (ಸ್ವಯಂಭೋಃ) ತಾನಾಗಿ ಅವತರಿಸುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂಮೇಲಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲವೂ ತಾನೇ ಆಗಿರುವವನು. (ಶಂಭುಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವವನು. (ಆದಿತ್ಯಃ) ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಮಯಪುರುಷನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕುವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ, ವಾ, ಆದಿತಿ ಎಂಬ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ವಾ, ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವ, ವಾ, ಆದಿತ್ಯನು ಅನೇಕಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಾಗಿ ಕಾಣಬರುವಂತಾಗೆ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಾಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವನು. (ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಃ) ಕೆಂದಾವರೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಅಂದವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು. (೪೦)

(ಮಹಾಸ್ವನಃ) ಪೂಜ್ಯವಾದ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ, ವಾ, ವೇದಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಬ, ಅಥವಾ, ವೇದಕಾರಣನಾದವನು. (ಅನಾದಿನಿಧನಃ) ಆದ್ಯಂತಗಳಿಲ್ಲದವನು. (ಧಾತಾ) ಅನಂತಶೇಷಾದಿಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿರುವ ಅಥವಾ ಅನಂತರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. (ವಿಧಾತಾ) ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳಫಲಗಳಿಗೂ ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿದವನು. (ಧಾತುರುತ್ತಮಃ) ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿದ ವಿರಿಂಚಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿದವನು. (ಅಪ್ರಮೇಯಃ) ಸರ್ವಪ್ರಮಾಣಾತೀತನಾದ, ಎಂದರೆ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ, ಮನುಸ್ತೃಷ್ಠಾ ಸ್ಥವಿಷ್ಠಸ್ಥ ವಿರೋಧ್ರವಃ [೫೦] ||೬||
ಅಗ್ರಾಪ್ಯ ಶಾಶ್ವತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಲೋಕಿತಾಹ್ನಃ ಪ್ರತರ್ಧನಃ, | [೬೦]

ಹೇಳುವ ಶಬ್ದ ವಿಲ್ಲದರಿಂದ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಗುರುತಿಸಲಾಗದೆ, ಉಹಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ, ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದರಿಂದ, ಅಸದೃಶನೆನಿಸಿ, ಉಪಪಾದಕನೂ ಮಗ್ರಿಯಿಲ್ಲದರಿಂದ ಉಪಪಾದನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ, ಭಾವರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಭಾವರೂಪನೆನಿಸಿದ, ಅನಾತ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥವಾಗುವ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವಾಣಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗದೆ ಸಾಕ್ಷಿರೂಪನೆನಿಸಿದವನು. (ಹೃಷೀಕೇಶಮಃ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ, ವಾ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂಪನಾಗಿರುವವರಿಂದ, ರುಷಕರವಾದ ರಶ್ಮಿಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ರುಷನುಖಗಳನ್ನೆ ನುಭವಿಸುವನು. (ಪದ್ಮನಾಭಃ) ಸರ್ವಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ಪದ್ಮವೇ ನಾಭಿಯಾಗಿ ಉಜ್ಜವನು. (ಅಮರಪ್ರಭುಃ) ಅಮರರಿಗೆಲ್ಲ ಉಚಿತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಪ್ರಭುವಾದವನು. (ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾ) ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣರೂಪ ಕರ್ಮವುಳ್ಳ, ವಾ, ವಿಚಿತ್ರನಿರ್ಮಾಣಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತ್ವಷ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು. (೫೦)

(ಮನುಃ) ಮನನ ರೂಪನಾದ, ವಾ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲ, ವಾ, ಮಂತ್ರರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಮನುವೆಂಬ ಪ್ರಜೇಶ್ವರ ರೂಪನಾದವನು. (ತ್ವಷ್ಟಾ) ಸಂಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಛೇದಿಸುವ, ವಾ, ವಿಚಿತ್ರನಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುವನು. (ಸ್ಥವಿಷ್ಠಃ) ಎಣೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ತೋರವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. (ಸ್ಥವಿರಃ) ಬಲು ರಳಬನಾದ, ವಾ, ಗಳಿತನಾಗದೆ ಮುದುಕನಾಗಿರುವ, ಕಾಲಚಕ್ರ ಜಗಚ್ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವನು. (ಧ್ರುವಃ) ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವವರಿಂದ ಶಾಶ್ವತನಾದ, ವಾ, ಅಳತೆಯೂ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದ ಪರಿಣಾಮವುಳ್ಳವನು. (ಅಗ್ರಾಪ್ಯಃ) ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕದಿರುವ, ವಾ, ಆದಿಮಧ್ಯಂತಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವನು. (ಶಾಶ್ವತಃ) ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ವಿಕರೂಪವಾಗಿರುವನು. (ಕೃಷ್ಣಃ) ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾ

ಪ್ರಭೂತ ಸ್ತ್ರೀ ಕಕುಬ್ಧಾ ಮಾ ಪವಿತ್ರಂ ಮಂಗಳಂ ಪರಮ್ ||೭||
 ಈಶಾನಃ ಪ್ರಾಣದಃ ಪ್ರಾಣೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ | [೭೦]

ಮನಾದ ಅಥವಾ, ಆನಂದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವನು, (ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ)
 ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ, ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳ್ಳುವನು. (ಪ್ರತರ್ದನಃ)
 ಪ್ರಲಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವನು. (೭೦)

(ಪ್ರಭೂತಃ) ಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದ,
 ವಾ, ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು. (ತ್ರಿಕಕುಬ್ಧಾ ಮಾ) ಪ್ರಪಂಚರೂ
 ಪಗಳಾಗಿರುವ ಅಣುಮಾತ್ರದ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗೂ, ಪೇಲೆ ಆಮೃತಮ
 ಯವುಳ್ಳ ಮೂರು ಭಾಗಕ್ಕೂ, ಉದ್ಧರ್ವಾಧೋ ಮಧ್ಯಭೇದದಿಂದಿರುವ
 ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಜ್ಞಾನ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ,
 ವೀರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಎಂಬ ಮೂರು ಯುಗ್ಮಗುಣಗಳೊಳ್ಳು, ವಾ,
 ವರಾಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹೆಗಲುಳ್ಳವನು. (ಪವಿತ್ರಂ) ಋಷಿದೇ
 ವತಾಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುವನು. (ಮಂಗಳಂ ಪರಂ) ಸ್ಮರಿಸುವವ
 ರಿಗೆ ಅಶುಭಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಶುಭವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ, ಪರಮ ಮಂಗಳ ಸ್ವ
 ರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಅನಂತಗುಣ ವಿಭವ ಪ್ರಭಾವಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ
 ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾದವನು. (ಈಶಾನಃ) ಸರ್ವಭೂತ
 ನಿಯಾಮಕನಾದವನು. (ಪ್ರಾಣದಃ) ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ವಾ,
 ಪ್ರಾಣಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಕಾರಣನಾದ, ವಾ, ಕಾಲರೂಪದಿಂಬ ಪ್ರಾಣಗಳ
 ನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ, ವಾ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ, ವಾ, ಉಪಾಸಕರಿ
 ಗೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡುವವನು. (ಪ್ರಾಣಃ) ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣವೆನಿ
 ಸಿರುವ, ವಾ, ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಇಲ್ಲವೆ,
 ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದವನು (ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ) ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ
 ವನಾದ, ವಾ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಸರ್ವ ಶ್ಲಾಘ್ಯನಾದವನು.
 (ಶ್ರೇಷ್ಠಃ) ಅತ್ಯಂತವ್ರಶಸ್ತನೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಸರ್ವಕಾರಣನಾಗಿ ಸರ್ವ
 ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯನೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಸರ್ವಸೇವ್ಯನಾದವನು. (ಪ್ರಜಾ
 ಪತಿಃ) ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಬುದ್ಧರಿಗಿಂತಲೂ
 ಮುಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಮೀರಿದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (೭೦)

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋ ಭೂಗರ್ಭೋ ಮಾಧವೋ ಮಧುಸೂದನಃ ||೪||

ಈಶ್ವರೋ ವಿಕ್ರಮೀ ಧನ್ವೀ ಮೇಧಾವೀ ವಿಕ್ರಮಃ ಕ್ರಮಃ, | [೧೦]

ಅನುತ್ತಮೋ ದುರಾಧರ್ಷಃ ಕೃತಜ್ಞಃ ಕೃತಿ ರಾತ್ನವಾನ್ ||೫||

(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ) ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯನಾಗಿ ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಪರಮಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. (ಭೂಗರ್ಭಃ) ಗರ್ಭಸ್ಥಾನವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವನು. (ಮಾಧವಃ) ಶ್ರೀಪೀವಿಗೊಡೆಯನಾದ, ವಾ, ಮಧುವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಗೋಚರಿಸುವ, ವಾ, ಮೌನದಿಂದಲೂ, ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ ಯೋಗದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬರುವನು. (ಮಧುಸೂದನಃ) ಮಧುವೆಂಬ ರಕ್ತಸನನ್ನು ಕೊಂದ, ವಾ, ಉಪಾಸಕರ ಇಂದ್ರಿಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾದವನು. (ಈಶ್ವರಃ) ಸರ್ವಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನನಾದ, ವಾ, ಸತ್ಯವಾದ ಇಚ್ಛಾಸಂಕಲ್ಪ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹವುಳ್ಳವನು. (ವಿಕ್ರಮಿ) ವೃದ್ಧವಾಗದ ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳವನು. (ಧನ್ವೀ) ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳೊಳಗೆ ನಾನು ರಾಮನಾಗಿದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಧನುಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಮೇಧಾವೀ) ಬಹು ಗ್ರಂಥಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸರ್ವಜ್ಞತಾ ರೂಪಗುಣವುಳ್ಳವನು. (ವಿಕ್ರಮಃ) ಜಗತ್ತನ್ನು ಆಳಿದ, ವಾ, ಗರುಡನಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ, ವಾ, ಛಂದೋಮಯನಾದ (ವಿ)-ಗರುಡನ ಮೂಲಕ (ಕ್ರಮ) ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವನು. (ಕ್ರಮಃ) ಪ್ರಪಂಚಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ, ವಾ, ಮೂರುವಾದಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಬಲಿಯ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದವನು. (೧೦)

(ಅನುತ್ತಮಃ) ಸರಿ, ಸಮ, ಮೇಲು ಎನಿಸಿದವರಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದವನು. (ದುರಾಧರ್ಷಃ) ಯಾರಿಂದಲೂ ಇದಿರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯನಲ್ಲದವನು. (ಕೃತಜ್ಞಃ) ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಚರಿಸುವ ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯ ರೂಪವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿಯುವ, ವಾ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೀವನು. (ಕೃತಿಃ) ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಾಣಬರುವ, ವಾ, ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವ,

ಸುರೇಶ ಶೃಣಂ ಶರ್ಮ ವಿಶ್ವರೇತಾಃ, ಪ್ರಜಾಭವಃ | [೯೦]

ಅಹ ಸ್ವಂವತ್ಸರೋ ವ್ಯಾಲಾಃ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸ್ವರ್ದ ದರ್ಶನಃ

||೧೦||

ಅಜಸೃರ್ವೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧ, ಸಿದ್ಧಿ ಸ್ವರ್ವಾದಿ ರಚ್ಛುತಃ | [೧೦೦]

ವಾ, ಕರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನಾದವನು, (ಆತ್ಮವಾಕ್) ಸ್ವಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಮುಕ್ತಾತ್ಮರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವನು. (ಸುರೇಶಃ) ಸುರರಿಗೊಡೆಯನಾದ, ವಾ, ಶುಭಪ್ರದರಿಗಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ಶರಣಂ) ಆರ್ತರ ಮನೋವೃಥೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, ವಾ, ದೀನರು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಫಲಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗಿರುವ [ಉಪಾಯ] ನು. (ಶರ್ಮ) ಪರಮಾನಂದರೂಪನಾದವನು. (ವಿಶ್ವರೇತಾಃ) ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲಕಾರಣನೆನಿಸಿದವನು. (೯೦)

(ಪ್ರಜಾಭವಃ) ಸರ್ವವ್ರಜಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಆದಿಕಾರಣ ವೆನಿಸಿದವನು. (ಅಹಃ) ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ, ವಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸೇವೆಮಾಡಿದವನಿಗೂ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು. (ಸಂವತ್ಸರಃ) ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರುಗಳಂತೆ ಕಾಯುವ, ವಾ, ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೋಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ವ್ಯಾಲಾಃ) ಮಹಾಶಯದಂತೆ, ವಾ, ಪ್ರಬಲಸರ್ವದಂತೆ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯನಲ್ಲದ, ವಾ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. (ಪ್ರತ್ಯಯಃ) ಪ್ರಜ್ಞಾಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಂಬಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. (ಸರ್ವದರ್ಶನಃ) ಸರ್ವದರ್ಶನಶಕ್ತನಾದ, ವಾ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ, ವಾ, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರುವನು. (ಅಜಃ) ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಯವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವನು. (ಸರ್ವೇಶ್ವರಃ) ಈಶ್ವರರಿಗಲ್ಲಾ ಈಶ್ವರನಾದ, ವಾ, ಶರಣಾಗತರಾದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ಸಿದ್ಧಃ) ಸದಾ ಅಂದವಾದ ಮತ್ತು ಆಣಿಯಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ವರೂಪದಿಂದಿರುವ, ವಾ, ಅದೃಶ್ಯರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಮರೆಹೊಕ್ಕವರಿಗೆಗತಿಯಾಗಿರುವನು (೧೦೦)

(ಸಿದ್ಧಿಃ) ನಿರತಿಶಯ ಫಲರೂಪನಾದವನು. (ಸರ್ವಾಧಿಃ) ಸರ್ವ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಆದಿ ಕಾರಣನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಸರ್ವ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಇಹ

ವೃಷಾಕಪಿ ರಮೇಯಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಯೋಗ ವಿನಿಸ್ಸೃತಃ ||೧೧||
 ವಸು ವಸುಮಸು ಸ್ತತ್ಯ ಸ್ತಮಾತ್ಮಾ ಸಮ್ಪ್ರಿತ ಸ್ತಮಾ, | [೧೦]
 ಅಮೋಘಃ ಪುಣ್ಯರೀಕಾಕ್ಷೋ ವೃಷಕರ್ಮಾ ವೃಷಾಕೃತಿಃ ||೧೨||

ಪರಸುಖಪ್ರದನಾದವನು. (ಅಚ್ಯುತಃ) ಎಂದಿಗೂ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ ಎಂದರೆ
 ಕಾಶ್ಯತನಾದ, ವಾ, ಕರಣಾಗತರಕ್ಷಣವೆಂಬ ದೃಢವ್ರತವುಳ್ಳವನು. (ವೃಷಾ
 ಕಪಿಃ) ಭಕ್ತರಕಾಮಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಜಲವಿಂದ ಭೋಮಿಯ
 ನ್ನು ವರಾಸರೂಪಿನಿಂದ ಪಾಲಿಸಿ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿದವನು. (ಅಮೋ
 ಯಾತ್ಮಾ) ಇಷ್ಟೆಂದು ಅಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಳವಲ್ಲದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು. (ಸರ್ವ
 ಯೋಗವಿನಿಸ್ಸೃತಃ) ಸರ್ವಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ಸಕಲಯೋ
 ಗಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ, ಅಥವಾ ಸರ್ವೇಷುಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಂದ
 ಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. (ವಸುಃ) ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆವರಿಸಿರುವ, ವಾ, ವಸು
 ಗಳೊಳಗೆ ಪಾವಕನೆಂಬ ವಸು ಎನಿಸಿರುವವನು (ವಸುಮಸುತಃ) ರಾಗ
 ದ್ವೇಷಾದಿಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಮದಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಿ ಉಪಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಲೂ
 ಮಲಿನವಾಗದೆ ಪ್ರಶಸ್ತನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಸತ್ಯಃ) ಯಾವವಿಲ್ಲ
 ದ ರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಮೂರ್ತಾಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಪುಣ್ಯ
 ಅನ್ನ, ಆದಿತ್ಯ ರೂಪನಾದ, ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. (ಸಮಾತ್ಮಾ)
 ಸರ್ವತ್ರ ಸಮನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಕಾತ್ಮನಾಗಿರುವ,
 ವಾ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ದೂಷಿತನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಸಮ್ಪ್ರಿ
 ತಃ) ಯಾವ ಬಗೆಯಾದ ಅಳತೆಗೂ ಒಳಗಾಗದಿರುವನು. (ಸಮಃ) ಯಾವ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಬಗೆಯಾದ ವಿಕಾರವನ್ನೂ ಪಡೆಯದಿರುವ, ವಾ,
 ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿರುವನು. (೧೦)

(ಅಮೋಘಃ) ಪೂಜಿಸುವ, ಸ್ತುತಿಸುವ, ಸ್ಮರಿಸುವ, ಭಕ್ತರ
 ಕಾಮಗಳನ್ನು ವೃಥಾವಾಡದೆ ಸಫಲಗೊಳಿಸುವ, ಸತ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪನಾದವನು.
 (ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ) ಹೃದಯ ಪುಂಡರೀಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ,
 ಪುಂಡರೀಕಾಕಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು. (ವೃಷಕರ್ಮಾ) ಧರ್ಮಲಕ್ಷ
 ಣವಾದ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನು. (ವೃಷಾಕೃತಿಃ) ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾದ ಅವತಾರ
 ರವುಳ್ಳ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ,
 ವಾ, ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ವಾ, ಅವೃತಪ

ರುದೋ, ಬಹುಶಿರಾ ಬಭ್ರು ರ್ವಿಷ್ವಯೋನಿ ಶ್ಕುಚಿಶ್ಚ ವಾಃ |
 ಅವೃತ, ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಪೃಣು ರ್ವರಾರೋಹೋ ಮಹಾತವಾಃ [೨೦] || ೧೩ ||
 ಸರಸ್ವಗ ಸ್ಸರ್ವವಿ ದ್ವಾಪು ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನೋ ಜನಾರ್ದನಃ, |
 ವೇದೋ ವೇದವಿ, ದವ್ಯಂಗೋ ವೇದಾಂಗೋ ವೇದನಿ ತ್ಯವಿಃ [೩೦] || ೧೪ ||

ವಾಹದಂತೆ ಪರಮಶಾಂತಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (ರುದ್ರಃ) ಸಂಹಾರಕಾ
 ಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ದುಃಖಗೊಳಿಸುವ, ವಾ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ದುಃ
 ಖವನ್ನು ಕೊಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರದುಃಖಕಾರಣವನ್ನು ಓಡಿಸುವವನು.
 (ಬಹುಶಿರಾಃ) ಸಾವಿರಾರು ಶಿರಸ್ಸುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವನು. (ಬಭ್ರುಃ)
 ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಭರಿಸುವವನು. (ವಿಷ್ವಯೋನಿಃ) ಸರಸ್ವಕ್ಕೂ ಸರಸ್ವಕಾರಣ
 ನೆನಿಸಿದವನು, ವಾ, ಸೇವಿಸುವವರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಬುವನು.
 (ಶ್ಕುಚಿಶ್ಚ ವಾಃ) ಶುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಾಮಗಳುಳ್ಳ, ವಾ,
 ದಿವ್ಯಶ್ರೋತ್ರಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಸರಸ್ವತಂಕೀರ್ಮನಾದವನು. (ಅವೃತಃ)
 ಜರಾಮರಣ ಭರ್ಮಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅವೃತರೂಪದಂತೆ ಹಿತಕರನಾಗಿರುವನು. (೨೦)

(ಶಾಶ್ವತಸ್ಪೃಣುಃ) ಅಪಾರವಾದ ನೆಲೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ,
 ವಾ, ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಅವೃತಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. (ವರಾರೋ
 ಹಃ) ಭಕ್ತರುಪಡೆಯುವ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಪುನರಾವೃತ್ತಿ
 ರಹಿತವಾದ ಉನ್ನತಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಪರ, ವ್ರೂಹ, ವಿಭವಾದಿ ರೂ
 ಪವಾಗಿರುವವನು. (ಮಹಾತವಾಃ) ಸೃಷ್ಟಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಯ
 ವಾದತಪಸ್ಸುಳ್ಳ, ವಾ, ಮಹತ್ತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರತಾಪವುಳ್ಳವನು.
 (ಸರಸ್ವಗಃ) ಕಾರಣ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ, ವಾ,
 ಸರಸ್ವತನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಬುವನು. (ಸರ್ವವಿತ್)
 ಸರಸ್ವತ್ರ ಸರಸ್ವತನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತ ಅಥವಾ ಸರಸ್ವತನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವನು.
 (ಭಾನುಃ) ಸರಸ್ವತ್ರ ಭಾಸಮಾನನಾದ, ಅಥವಾ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೂ ಕಾರ
 ಣನಾದವನು. (ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಃ) ಸಾನಿಧ್ಯಮಾತ್ರದಿಂದ ದೈತ್ಯಸೇನೆಯ
 ನ್ನು ಓಡಿಸುವವನು, ವಾ, ಸರಸ್ವವಿಧ ಸಹಾಯವುಳ್ಳವನು. (ಜನಾರ್ದನಃ)
 ದುರ್ಜನರನ್ನು ನರಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಪಡಿಸುವ ಅಥವಾ ಪುರುಷಾರ್ಥ
 ಗಳಿಗಾಗಿ ಜನರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ವೇದಃ) ವೇದರೂಪ
 ನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದು ದಯೆತೋರಿ ಜ್ಞಾನರೂಪ ದೀಪ

ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ವರಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಕೃತಾಕೃತಃ |

ಚತುರಾತ್ಮಾ ಚತುರ್ವರ್ಯಃ, ಶ್ವತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ [೮೦]೧೫||

ದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲನ್ನು ಎಡಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವ, ವಾ, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವೇದವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವವನು. (ವೇದವಿತ್) ವೇದಶಾಸ್ತ್ರತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭ್ರಮಪ್ರಮಾದಾವಿದೋಷಗಳಲ್ಲದಂತೆ ಬಲ್ಲ, ಅಥವಾ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬರುವವನು. (೩೦)

(ಅನ್ಯಂಗಃ) ಯಾವಲೋಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತನಾಗದಿರುವ, ವಾ, ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು (ವೇದಾಂಗಃ) ವೇದವಿಚಾರಪರನಾದ, ವಾ, ಅನಂತಶಾಖೆಗಳಾಗಿರುವ ವೇದಗಳೇ ಅಂಗಗಳಾಗಿರುವ, ವಾ, ವೇದರೂಪವಾದ ಆಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು. (“ವೇದವಿತ್”)

ಸೂಧನರೂಪವಾದ ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವವನು, ವಾ, ವಿಚಾರಪರರಿಗೆ ವೇದವನ್ನು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ಕವಿಃ) ಕಳೆದುಹೋದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಣುವವನು, ವಾ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನು. (ಲೋಕಾಧ್ಯಕ್ಷಃ) ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ಅಥವಾ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವವನು. (ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷಃ) ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಾದ, ಅಥವಾ ತಂತಮ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೇಕೆಂದು ಬೇಡುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವವನು. (ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಃ) ಧರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ರಿತಿ ಉಚಿತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಯಜಮಾನನಾಗಿರುವವನು. (ಕೃತಾಕೃತಃ) ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ, ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರುವ, ವಾ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ರೂಪದಿಂದ ಕೃತಾಕೃತನೆನಿಸಿರುವ ಎಂದರೆ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಡುವವನೆಂತಿರುವವನು. (ಚತುರಾತ್ಮಾ) ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ-ಬ್ರಹ್ಮನು, ದಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವರು, ಕಾಲವು, ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳು, (ಸ್ಥಿಯಲ್ಲಿ) ವಿಷ್ಣು, ಮನ್ವಾದಿಗಳು, ಕಾಲವು, ಸಕಲಭೂತಗಳು, (ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ) ರುದ್ರನು ಕಾಲವು, ಅಂತಕನು, ಸಮಸ್ತಜಂತುಗಳು, ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಾತ್ಮನಾದ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ರೋಜನಂ ಭೋಕ್ತಾ ಸಹಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಗದಾದಿಜಃ |

ಅನಘೋ ವಿಜಯೋ ಜೇತಾ, ವಿಶ್ವಯೋನಿಃ ಪುನರ್ದನುಃ [೫೦] ||೧೬||

ಉಪೇಂದ್ರೋ ವಾಮನಃ ಪ್ರಾಂಶು ರನೋಘ ಶ್ಕುಚಿ ರೂರ್ದಿತಃ ||

ತಾನು, ಎಂದೀಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (ಚತುರ್ದಶ್ಯಃ) ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರೂದ್ಧ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯ ವ್ಯಾಹಾತ್ರನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ, ತುರೀಯ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುವವನು, ವಾ, ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ, ದಿವ್ಯಾಯುಧ, ರತ್ನಾಭರಣ ಎಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ಅವಯವಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನು. (೪೦)

(ಚತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರಃ) ನಾಲ್ಕು ಕೋರೆ ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ, ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಶಿಖರಗಳಂತಿರುವ ನಾಲ್ಕುವೇಡಗಳುಳ್ಳವನು. (ಚತುರ್ದಶಃ) ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವನು. (ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಃ) ಪ್ರಕಾಶಮಯನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವವನು, ವಾ, ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವವನು. (ಭೋಜನಂ) ಭೋಗ್ಯರೂಪದಿಂದಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಭೋಜನವೆನಿಸುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಭೋಕ್ತಾ) ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಭುಜಿಸುವವನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಅಮೃತದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು. (ಸಹಿಷ್ಣುಃ) ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿ ಅವರನ್ನಡಗಿಸಿದವನು. (ಜಗದಾದಿಜಃ) ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜಗದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭರೂಪದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವವನು. (ಅನಘಃ) ಹಾಗೆ ಅವತರಿಸಿದರೂ, ಪಾಪಲೇಪವಿಲ್ಲದವನು. (ವಿಜಯಃ) ವಿಶೇಷಜ್ಞಾನ, ಮೈರಾಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಜಗದ್ವಿಜಯಿಯಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಜೇತಾ) ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಭಾವಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಜಯಿಸುವವನು. (೫೦)

(ವಿಶ್ವಯೋನಿಃ) ಬ್ರಹ್ಮ, ನಿಷ್ಕು, ಶಿವಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸರ್ವಕಾರಣನೆನಿಸಿರುವವನು. (ಪುನರ್ದನುಃ) ಪುನಃಪುನಃ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇತ್ರಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ವಾಸಿಸುವವನು. (ಉಪೇಂದ್ರಃ) ಅನುಜಭಾವ

ಅತೀಂದ್ರ ಸ್ವರೂಪ, ಸ್ವರೂಪ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರೂಪಣಾ ಯಮುಃ [೬೦] || ೧೬ ||
 ವೇದೋ ವೈದ್ಯ ಸ್ವರೂಪೋಗೀ ವೀರಹಾ ಮಾಧವೇಮಧುಃ || [೭೦]
 ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಮಹಾವಾಯೋ ಮಗೋತ್ಸಾಹೋ ಮಹಾಬಲಃ || || ೧೭ ||

ದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ, ಅಥವಾ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಇಂದ್ರನೆಂದು
 ವೇವತೆಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ವಾಮನಃ) ವಾಮನರೂಪ
 ದಿಂದ ಬಲಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದ, ಅಥವಾ, ವಾಮನರೂಪನೆಂದು ವಿಶ್ವೇ
 ವೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ವಾಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ
 ಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದವನು. (ಪ್ರಾಂಶುಃ) ವಾಮನನಾಗಿದ್ದು, ದಾನ
 ಜಲಧಾರೆಯು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಅವಾಮನನಾಗಿ ಸರ್ವದೇವ
 ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದ ಎಂದರೆ- ಭೂಮಿಯು ಪಾದವಾಗಿಯೂ, ದ್ಯು
 ಲೋಕವು ಶಿರಸ್ಸಾಗಿಯೂ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ನೇತ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ, ಇ
 ರುವಂತೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಂವಗ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ
 ರು ಸ್ತನಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಕ್ರ
 ಮಿಸುವಾಗ ಆವಿತ್ಯ ಚಂದ್ರರು ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಣ
 ಸಿಕೊಂಡು, ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರನ್ನು
 ವೊಳಕಾಲುಗಳಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ತೋರಿ, ಅತ್ತು ನ್ನ ತನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವ
 ನು. (ಅಮೋಘಃ) ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಸತ್ ಸಂ
 ಕಲ್ಪನಾದವನು. (ಶುಚಿಃ) ಸ್ವರಸುವ, ಸ್ತುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸುವ
 ವರನ್ನು ಪಾವನಮಾಡುವ, ಅಥವಾ ಪವಿತ್ರಸ್ವರ್ಗವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಆಸ್ವರ್ಗ
 ನಾಗಿ ಮಹತ್ತರನೆನಿಸಿ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಪ್ರತ್ಯು ಪಕಾರವನ್ನು
 ಬಯಸದವನು. (ಶೂರ್ಜಿತಃ) ಬಲಾತಿಕಯವುಳ್ಳನು. (ಅತೀಂದ್ರಃ)
 ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಅತೀಕ್ರಮಿಸಿ
 ದವನು. (ಸಂಗ್ರಹಃ) ಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸ್ವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪ
 ಸಂಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿ
 ಸುವವನು, (೬೦)

(ಸರ್ಗಃ) ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಸ್ತುರೂಪದಿಂದಿರುವ, ಅಥವಾ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣ
 ನಾದಅಥವಾ ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವತರಿಸುವವನು. (ಧೃತಾತ್ಮಾ)
 ಜನ್ಮಾದಿ ರಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಏಕಾತ್ಮರೂಪನಾದವನು. (ನಿಯಮಃ) ತಂತ

ಮಹಾಬುದ್ಧಿ ರ್ತುಹಾವೀರೋ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ರ್ತುಹಾದ್ಭುತಿಃ ||

ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವಪುಶ್ಚಿಮಾ, ನಮೇಯಾತ್ಮಾಮಹಾದಿಧೃತ್(ಕ್)[೧೦]||೧೯||

ಮೃ ಅಭಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವವನು (ಯಮಃ) ಸರ್ವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತಿಕ್ರಮಿಸದಂತೆ ಅಡಗಿಸುವ, ವಾ, ಅಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಭಕ್ತರಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನು (ವೇದ್ಯಃ) ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿರುವ, ವಾ, ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರತಕ್ಕವನು (ವೈದ್ಯಃ) ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಗಾಯತ್ರೀವಿದ್ಯೆಯೇಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಲಭಿಸುವವನು. (ಸದಾಯೋಗೀ) ಸರ್ವದಾ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ತೋರಿರುವ, ವಾ, ಮನೋವೃತ್ತಿರಹಿತನಾದ, ವಾ, ಸರ್ವೋಪಾಯಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಸಂತತ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವವನು. (ವೀರಹಾ) ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಸುರವೀರರನ್ನು ಹನನ ಮಾಡುವವನು. (ಮಾಧವಃ) ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪತಿಯಾದ, ವಾ, ಮಧುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. (ಮಧಾಃ) ಅಮೃತದಂತೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಡುವವನು. (೭೦)

(ಅತೀಂದ್ರಿಯಃ) ಶಬ್ದಸ್ಪರ್ಶಗಳೆಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದಿರುವವನು. (ಮಹಾಮಾಯಾಃ) ಮಾಯಾವಿಗಳಿಗೂ ಮಾಯೆಯು ಕವಿಯುವಂತೆಮಾಡುವವನು. (ಮಹೋತ್ಸಾರಃ) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಿಗಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉದ್ಭುಕ್ತನಾಗುವವನು. (ಮಹಾಬಲಃ) ಬಲವಂತರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಠನಾದುದರಿಂದಲೇ ಆಸಹಾಯಶೂರನೆನಿಸಿದವನು. (ಮಹಾಬುದ್ಧಿಃ) ಬುದ್ಧಿವಂತರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ, ವಾ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವವನು. (ಮಹಾವೀರ್ಯಃ) ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅವಿದ್ಯಾಲಕ್ಷಣ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ, ವಾ, ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣನಾದವನು. (ಮಹಾಶಕ್ತಿಃ) ಪರಾವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನು. (ಮಹಾದ್ಭುತಿಃ) ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತೀರೂಪನಾದವನು, ವಾ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲ ತೇಜಸ್ಸಾದವನು. (ಅನಿ

ಮಹೇಷ್ವಾಸೋ ಮಹೀಭರ್ತಾ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸ್ತುತಾಂ ಗತಿಃ ||

ಅನಿರುದ್ಧ ಸ್ತುತಾನನ್ನೋ ಗೋವಿನೋದೇ ಗೋವಿದಾಂವತಿಃ, [೯೦] ||೨೦||

ದೇವತೃವಪುಃ) ಹೀಗಿರುವುದೆಂದು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನುಳ್ಳವನು. (ಶ್ರೀಮಾನ್) ಅಪರಿಮಿತೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದವನು, ವಾ, ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನು. (೧೦)

(ಅಮೇಯಾತ್ಮಾ) ಯಾವವ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಯಾವಪ್ರವಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟು ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯನಾದವನು. (ಮಹಾವಿಧೃತ್) ಸಾಗರಮಥನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಮಂದರವನ್ನು ಅಥವಾ ಗೋಕುಲಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. (ಮಹೇಷ್ವಾಸಃ) ವಿಫಲವಾಗದ ಬಾಣವೋಕ್ಷಣವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಮಹತ್ತರವಾದ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವನು. (ಮಹೀಭರ್ತಾ) ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ್ಣವಾದ ಜಲರಾಶಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದ ಭೂನಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವಂತವನು. (ಶ್ರೀನಿವಾಸಃ) ಎಡೆಬಿಡದೆ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯುಳ್ಳವನು. (ಸ್ತುತಾಂ ಗತಿಃ) ನೈದಿಕ ಧೃತ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸುವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ದಿಕ್ಕಾಗಿರುವವನು. (ಅನಿರುದ್ಧಃ) ಅವತಾರವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಇವಿರಿಸಲಳವಲ್ಲದಂತಾದ ಮರ್ಛವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವವನು. (ಸುರಾನಂದಃ) ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂದಗೊಳಿಸುವವನು. (ಗೋವಿಂದಃ) ಪುರಸ್ಕೃತರಲ್ಲಿ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆತಂದವನೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಬ, ವಾ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಇಂದ್ರನಂತೆ ವೇದದ ವಚನಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಾದ, ವಾ, ಭೂದೇವಿಯಿಂದಲೂ, ಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಗೋವಿದಾಂವತಿಃ) ವೇದವಿದರಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (೯೦)

(ಮರೀಚಿಃ) ತೇಜಸ್ವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ವಾ, ಅಂಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತರಾದರೆ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವವನು. (ದಮನಃ) ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮೃತ್ಯುರೂಪದಿಂದ ಅಡಗಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. (ಹಂಸಃ) ಅವನೇ

ಮರೀಚಿ ದ್ವಮನೋ ಹಂಸ ಸ್ವಪರೋ ಭುಜಗೋತ್ತಮಃ ||

ಹಿರಣ್ಯನಾಭಃ ಸ್ವತಪಾಃ ಪದ್ಮನಾಭಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ |

||೨೧||

ಅಮೃತ್ಯು, ಸ್ವರ್ದೃಶ್ಯ ಸ್ಥಿಂಹ ಸ್ವನಾಥತಾ ಸನ್ನಿವಾರ್ಥ ಸ್ಥಿರಃ || [೧೦೦]

ನಾನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಭೇದಭಾವವೆಯಿಂದ ಉಪಾಸಿಸುವವರ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವ, ಅಥವಾ “ ಹಂಸಶ್ಚುಚಿಷತ್ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸರ್ವರಸ್ಯದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಂಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು. (ಸುಪರ್ಣಃ) “ ದ್ವಾಸುಪರ್ಣ ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಶರೀರವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳ ರೂಪವಿಂದಿರುವ, ವಾ, ಗರುತ್ಮಂತನ ರೂಪದಿಂದಿರುವ, ವಾ, ಸಂಸಾರಸಾ ಗರವನ್ನು ದಾಟಲು ಸಾಧನವಾಗಿರುವವನು. (ಭುಜಗೋತ್ತಮಃ) ಎದೆಯಿಂದ ಸರಿಯುವ ಅನಂತ, ವಾಸುಕಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೊಡೆಯನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಶೇಷಸ್ವ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಪವಳಿಸಿರುವವನು. (ಹಿರಣ್ಯನಾಭಃ) ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಅಥವಾ ರಮಣೀಯವಾದ ನಾಭಿಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳವನು. (ಸುತಪಾಃ) ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನರನಾರಾಯಣ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದು, ಮನಸ್ಸಿನ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆ ಏಕಾಗ್ರರೂಪದಿಂದ ಮಂಗಳಕರ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿದ, ವಾ, ಮಂಗಳಜ್ಞಾನಕಾರಣನಾದವನು. (ಪದ್ಮನಾಭಃ) ಪದ್ಮದಂತೆ ವರ್ತುಲಾಕಾರವಾದ ನಾಭಿಯುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಸೃದಯಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಳಗುವವನು. (ಪ್ರಜಾಪತಿಃ) ಸರ್ವಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಅಮೃತ್ಯುಃ) ಸರ್ವವಿನಾಶಕ್ಕೂ ನಿಮಿತ್ತನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಮೃತ್ಯುವಿಗೂ ಮೃತ್ಯುವೆನಿಸಿದ, ವಾ, ನಾಶರಹಿತನಾದವನು. (೨೦೦)

(ಸರ್ವದೃಕ್) ಸರ್ವವಾಣಿಗಳ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲವನು. (ಸಿಂಹಃ) ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಮಸ್ತವಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವವನು. (ಸಂಧಾತಾ) ಪುರುಷರನ್ನು ಅವರವರ ಕರ್ಮಫಲಗಳಿಂದ ಸೇರಿಸುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಸಂಧಿವಾರ್ತ) ಸರ್ವಫಲಗಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಸರ್ವಫಲಭೂಕ್ತೃವೆನಿಸಿದವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರನ್ನೆ ಗಲದಿರುವವನು. (ಸ್ಥಿರಃ) ಸರ್ವದಾ ಏಕರೂಪದಿಂದಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಯುವವನು. (ಅಜಃ) ಯಾವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಡುವ, ವಾ, ಬೇರೊಂದು ಸಾಧನವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ತೆರಳುವ, ವಾ, ಆಯೋನಿಜನಾ

ಅಜೋ ದುರ್ಮರ್ದನ ಶ್ವಸ್ಮಾ ವಿಶ್ವತಾತ್ಮಾ ಸುರಾರಿ ಜಾ, [೧೦] ||೨||

ಗುರು ಗುರುತನೋ ಧಾಮ ಸತ್ಯ ಸ್ತತ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಃ ||

ನಿಮಿಷೋ ನಿಮಿಷ ಸ್ವಗ್ವೀ ವಾಚಸ್ಪತಿ ರುವಾರ ಫೀಃ ||೩||

ಅಗ್ರಣೀ, ಗ್ರಾಮಣೀ ಧ್ರೀಮಾ ಸ್ವಾ ಯೋ ನೇತಾ ಸಮೀರಣಃ ||೪||

ದವನು. (ದುರ್ಮರ್ದನಃ) ದಾನವರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸಹಿಸಲನದ
ಳವಾದ ಶೌರೈವೃಷವನು. (ಶಾಸ್ತ್ರಾ) ಶ್ರುತಿಸ್ತೃತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ
ಸರ್ವರಿಗೂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾನನ ಮಾಡುವ, ವಾ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆ
ಸುವವನು. (ವಿಶ್ವತಾತ್ಮಾ) ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನೆಂ
ದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬರತಕ್ಕ
ವನು, (ಸುರಾರಿಹಾ) ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು (೧೦)

(ಗುರುಗುರುತಮಃ) ಸ್ವವಿದ್ಯೋಪದೇಶಕರಾದ ಅಥವಾ
ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇ
ಶಿಸಿದವನು. (ಧಾಮ) ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸರ್ವಕಾ
ಮಗಳಿಗೂ ಆಸ್ಪದನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಮತ್ಸ್ಯವತಾರದಲ್ಲಿ ನಾವೆಗೆ ಆಸರೆ
ಯಾಗಿದ್ದವನು. (ಸತ್ಯಃ) ಸತ್ಯವಚನ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ
ನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಪಾಣರೂಪನಾಗಿರುವ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ ಸತ್ಯವೆನಿಸಿದ, ವಾ,
ಜಗತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪರಮಾರ್ಥ ಸತ್ಯನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸತ್ಯವ್ರ
ತರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ) ವೈರ್ಧ
ವಾಗದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು. (ನಿಮಿಷಃ) ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ
ಮುಚ್ಚಿದಂತಿರುವ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಭಕ್ತವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು
ಲಕ್ಷಿಸಿರುವವನು. (ಅನಿಮಿಷಃ) ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಇರುವ, ವಾ, ಮತ್ಸ್ಯವತಾರಿಯಾಗಿ ರೆವೆಬಡಿಸಿದಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತ
ರಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುತೂಹಲಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (ಸ್ವ
ಗ್ವೀ) ರೂಪರಸಗಂಧಾದಿ ಭೂತತನ್ಮಾತ್ಮಗಳ ರೂಪವಾದ ಹಾರವುಳ್ಳ,
ವಾ, ಮೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ದಿವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯುಳ್ಳವನು. (ವಾಚಸ್ಪತಿಃ)
ಸರ್ವವೈಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿದವನು. (ಉದಾರಧೀಃ) ಸರ್ವಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನೂ ವಿಷಯೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು. (ಅಗ್ರಣೀ)

ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಸ್ಪೃಹಸ್ರವಾತ್ ||೨೪||

ಆವರ್ತನೋ, ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ ಸಂವೃತ ಸ್ಪೃಮ್ಪ್ರಮರ್ದನಃ ||[೩೦]

ಮುಮುಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡವೆನಿಸಿದ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿ
ಸುವವನು. (೨೦)

(ಗ್ರಾಮಣೀಃ) ಭೂತಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿ
ನಿಯಮಿಸುವವನು. (ಶ್ರೀವಾಕ್) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯವೆನಿಸಿದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ,
ವಾ, ಅಪಾರವಾದ ಐಕ್ಯರೂಪದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನು. (ನ್ಯಾಯಃ) ಸದ್ವ್ಯ
ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೂ ಇರುವ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ತೋರುವ ತರ್ಕ
ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. (ನೇತಾ) ಜಗತ್ತನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ನಡೆಸುವ ನಿರರ್ವಹತೆಯುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಧರ್ಮಾರ್ಥವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ
ಯರೂಪದಿಂದಿರುವವನು. (ಸಮೀರಣಃ) ವಾಯುರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತಾ
ಸದ್ವ್ಯವಾಣಿಗಳ ಚಲನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವವನು. (ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಾ)
ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ನೆರವೇರುವ ನಿರರ್ವಹ
ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಸಾವಿರ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ) ಪ್ರಪಂ
ಚವನ್ನೇ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ವಾ, ಸಾವಿರಾರು ಓರವಾದವಿಗಳಿಂದ
ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವಿಶಾಲ್ಪ್ರಸವನ್ನು ತೋರಿದವನು. (ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃ) ಸಂಸಾರ
ರಚಕ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಗಳ
ವುಳ್ಳವನು. (ಸಹಸ್ರವಾತ್) ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾದ ಸ್ವರೂಪ
ವುಳ್ಳ, ವಾ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಪಾದಗಳೆಳ್ಳ, ವಾ, ಪಾದವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವತ್ರ
ಗಮನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. (ಆವರ್ತನಃ) ಸಂಸಾರಚಕ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸು
ತ್ತಿರುವವನು, ವಾ, ಕುಂಬದ ಮರದಂತಿದ್ದ ಜಗತ್ತುಗಳೆಂಬ ಅರಗಳನ್ನು
ತಿರುಗಿಸುವವನು. (೩೦)

(ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ) ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ
ಎಂದರೆ ಬಂಧವಿಲ್ಲದವನು. (ಸಂವೃತಃ) ಪ್ರಪಂಚಕಾರಣವಾದ ಮಾಯೆ
ಯಿಂದ ಆವರಿತವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಮೂಢರಾದವರಿಗೆ ಮ
ರೆಯಾಗಿರುವವನು. (ಸಂಪ್ರಮರ್ದನಃ) ರುದ್ರಕಾಲಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರ
ಪಂಚವನ್ನು ಹೀಡಿಸುವ, ವಾ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರ

ಅದ ಸ್ವಂವರ್ತಕೋ ವಹ್ನು ರನಿಲೋ ಧರಣೀಧರಃ

||೨೫||

ಸುಪ್ರಸಾದಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಯಾ ವಿಶ್ವಸೃ, ದ್ವಿಸ್ತ್ವ ಭುಗ್ವಿಭುಃ || ೪೦ ||

ಸತ್ಯರ್ಥಾ ಸತ್ಯತ ಸ್ನಾಧು ಜಗತ್ಸಾ ನಾರಾಯಣೋ ನರಃ. ||೨೬||

ತನೋಗುಣವನ್ನು ನಾಶಮಾಡತಕ್ಕವನು. (ಅನಸ್ಸಂವರ್ತಕಃ) ಸೂರ್ಯ ರೂಪನಾಗಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ವಾ, ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುವವನು. (ವಹ್ನುಃ) ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮನನ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದನ್ನೆಲ್ಲ ವಹಿಸುವವನು. (ಅನಿಲಃ) ಅನಾದಿವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಬದುಕಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ಧರಣೀಧರಃ) ಶೇಷ, ದಿಗ್ಗಜ, ವರಾಹ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಿಂದ ಧರಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಸುಪ್ರಸಾದಃ) ಅಪಕರಿಸಿದ ಶಿಶುಪಾಲ ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನಿತ್ತವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ತೋರುವವನು. (ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಯಾ) ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಕರುಣಾರಸ ರೂಪವಾದ, ಅಥವಾ ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವವನು. (ವಿಶ್ವಸೃ) ಪ್ರಪಂಚರೂಪ ಪ್ರಾಣಿಮಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ವಾ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವವನು. (೪೦)

(ವಿಶ್ವಭುಗ್ವಿಭುಃ) ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸುವ, ಅಥವಾ ಪಾಲಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವವನು. (ಸತ್ಯರ್ಥಾ) ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತಾಗ್ರಗಣ್ಯರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಸತ್ಯತಃ) ಪೂಜಿತರಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತಾಗ್ರಗಣ್ಯರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಸ್ನಾಧುಃ) ಸಗ್ಧದಾ ನ್ಯಾಯಪ್ರವೃತ್ತಿ ನೂಗಿರುವ, ಅಥವಾ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದುವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸುವ, ವಾ, ಅನನ್ಯ ಶರಣರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಹು ಸುಲಭನಾಗಿ ಸಾರಥ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವವನು. (ಜಹ್ನುಃ) ಸಂಹಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುವ, ಅಥವಾ ಭಜನೆಯಿಂದ ದೋಷಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ, ವಾ, ಭಕ್ತಿಶೂನ್ಯರಿಗೆ ಅವಾರ

ಅಸಂಖ್ಯೇಯೋ ಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾ ವಿಶಿಷ್ಟ, ಶಿಷ್ಟಕೃತ್ ಚ್ಛೇಚ್ಛಃ || [೫೦]
 ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧಿದ ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನಃ ||೨೭||

ವೃಷಾಹೀ ವೃಷಭೋ ವಿಷ್ಣು ವೃಷಪರಾಃ, ವೃಷೋದರಃ ||[೬೦]

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವವನು. (ನಾರಾಯಣಃ) ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ
 ವಾಗಿರುವ ಆಕಾಶಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣರೂಪವಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು
 ಆಸರೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಹೀವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರು
 ವ, ವಾ, ನಾರಗಳೇ ಎಂದರೆ ಜಲಗಳೇ ಶಯನಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ,
 ವಾ, ಪರಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಅಯವ ಎಂದರೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ,
 ವಾ, ಅವರಿಮಿತ್ಯೆತ್ವತ್ವಶಾಲಿಯಾದ, ವಾ, ನರರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಸುಖಪ್ರದ
 ನಾದವನು, ವಾ. ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ನರಃ) ನಿತ್ಯ ನಾಗಿ
 ರುತಾ ಭಕ್ತರನ್ನು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವವನು. (ಅಸಂಖ್ಯೇ
 ಯಃ) ನಾಮ, ರೂಪ, ಸಂಖ್ಯೆ, ಕರ್ಮ, ಗುಣ ಮೊದಲಾದ ಭೇದಗಂಧ
 ವಿಲ್ಲದವನು. (ಅಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾ) ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಅಳಿಯಲಿಕ್ಕಾಗ
 ದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸಮಸ್ತಚೇತನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿ
 ಸಿರುವವನು. (ವಿಶಿಷ್ಟಃ) ಸರ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಮಹಿಮೆ
 ಯುಳ್ಳವನು. (೫೦)

(ಶಿಷ್ಟಕೃತ್) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಾನನವನ್ನು ಮಾಡುವ, ಅಥವಾ,
 ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ, ಅಥವಾ ಭಜನೆಯಿಂದ ಅಶಿಷ್ಟರನ್ನೂ ಶಿಷ್ಟರನ್ನೂ
 ಮಾಡುವವನು. (ಶುಚಿಃ) ಯಾವ ಬಗೆಯ ಲೇಪವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವವನು.
 (ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ) ಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲದಿರುವವನು, ವಾ, ಸಮಸ್ತವಿಷ್ಣು
 ರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಸಿದ್ಧಸಂಕಲ್ಪಃ) ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
 ಕೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು. (ಸಿದ್ಧಿದಃ) ಭಜಕರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನ
 ನುಸರಿಸಿ ಅವರ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವವನು. (ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನಃ)
 ಸಕಲ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಸಹಾಯಕನಾಗಿರುವವನು. (ವೃಷಾಹೀ) ಹಗ
 ಲಿನಂತೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಯಜ್ಞದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ
 ವನು. (ವೃಷಃ) ಭಕ್ತರ ಕಾಮಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರ
 ತಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಮನಗೊಳಿಸುವವನು (ವಿಷ್ಣುಃ) ವಿಕ್ರಮನಿಪುಣನಾದ,

ವರ್ಧನೋ ವರ್ಧಮಾನ ಶ್ಚ ವಿವಿಕ್ತ ಶ್ಚ ತ್ರಿಸೂಗರಃ ||೨೪||
 ಸುಭುದೋ ದುರ್ಧರೋ ವಾಗ್ಗೋ ಮಹೇಂದ್ರೋ ವಸುದೋ, ವಸುಃ ||[೨೦]
 ನೈಕರೂಪೋ ಬೃಹದ್ರೂಪ ಶ್ಚಿಪಿವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರಕಾಶನಃ ||೨೫||

ವಾ, ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ವೃಷಪ
 ರಾಜ್ಯ) ಧರ್ಮರೂಪವಾದ ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಏರುತ ಬರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ
 ದೊರೆಯತಕ್ಕ ಪರಮಪದವೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ನದ್ದಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ವರಾ
 ಶ್ರಮ ಧರ್ಮಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವವನು. (೬೦)

(ವೃಷೋದರಃ) ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವಂತಿರುವ ಉದರವುಳ್ಳ
 ವನು, ವಾ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಗರ್ಭವುಳ್ಳ, ವಾ, ಭಕ್ತರು ಸಮರ್ಪಿ
 ಸುವ ಸುವಿಸ್ತುಗಳಿಗಾಧಾರವಾದ ಗರ್ಭವುಳ್ಳವನು. (ವರ್ಧನಃ) ನಂಬಿದ
 ವರನ್ನೆಲ್ಲ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವನು. (ವರ್ಧಮಾನಃ) ಪ್ರಸಂಚರಿಸದಿಂ
 ದ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತಿರುವವನು. (ವಿವಿಕ್ತಃ) ಜಗದ್ರೂಪದಿಂದ ವೃದ್ಧಿ
 ಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸೋಂಕದಂತಿರುವವನು. (ಶ್ರುತಿ
 ಸೂಗರಃ) ಸಮುದ್ರದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವೇದಗಳನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ
 ರುವ, ವಾ, ವೇದವೇದ್ಯನಾದವನು. (ಸುಭುಜಃ) ಜಗದ್ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ
 ಜಾಗರೂಕಗಳಾದ ಮಂಗಳಕರ ಬಾಹುಗಳಿಳ್ಳವನು. (ದುರ್ಧರಃ) ಹೆರ
 ರಿಂದ ಧರಿಸಲನದಳವೆನಿಸಿದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಪೃಥಿ
 ವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧರಿಸಿರುವವನಾದ ಕಾರಣವೇ ಇತರರಿಂದ ಧರಿಸಲಸಾಧ್ಯ
 ನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಸಮಯದೊಳಗೆ ಹೃದಯದ
 ಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ವಾಗ್ಗೋ) ವೇದಮಯವಾದ ವಾ
 ಕ್ಯುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಜಯ, ಮಧುರ, ಗಂಭೀರ, ಪ್ರಿಯ, ಹಿತಗೂಪವಾಕ್ಯು
 ಳ್ಳವನು. (ಮಹೇಂದ್ರಃ) ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗಿಂ
 ತ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದವನು. (ವಸುದಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೇಕಾದ ಧನ
 ವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವವನು. (೭೦)

(ವಸುಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಧನದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ
 ವನು, ವಾ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ,
 ವಾ, ಭಾಸ್ಕರರೂಪದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನು. (ನೈಕರೂಪಃ)

ಓಜ ಸ್ತೇಜೋದ್ಯುತಿಧರಃ ಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮಾ ಪ್ರತಾಪನಃ ||

ಖುಸ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟಾಕ್ಷರೋ, ಮಂತ್ರ ಶ್ವಂದ್ರಾಂಶು ಭಾಸ್ಕರದ್ವ್ಯುತಿಃ||೩೦||

ಅಮೃತಾಂಶೂದ್ಭವೋ ಭಾನು ಶ್ಯಶಬಿಂದು ಸ್ಸುರೇಶ್ವರಃ ||

ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರು ಬಯಸುವ ಆಕಾರದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ಬೃಹದ್ರೂಪಃ) ವರಾಹ, ಸಿಂಹ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರೂಪನ್ನೊಳಗೊಂಡವನು. (ಶಿಖಿವಿಷ್ಣುಃ) ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಕಿರಣಗಳೆನಿಸಿದ ಶಿಖಿಗಳ ಒಳಹೊಕ್ಕಿರುವ, ವಾ, ಶೈತ್ಯಗುಣಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮತ್ತು ಶಯನ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶಿ, ಎಂದರೆ ಜಲ; ಅವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲನೆ ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಶಿಖಿಗಳೆಂದರೆ ರಕ್ಷಿಗಳೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕಿರುವವನು. (ಪ್ರಕಾಶನಃ) ಸರ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನಾಸಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ದಯಗಾಲಿಸಿದವನು. (ಓಜಸ್ತೇಜೋದ್ಯುತಿಧರಃ)ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಓಜಸ್ಸು, ಶಾರ್ಙ್ಗಾದಿ ಗುಣವೆಂಬ ತೇಜಸ್ಸು [ಜೊಳವು] ಪ್ರಕಾಶ [ಜ್ಞಾನಬಲ] ಎಂಬ ದ್ವ್ಯುತಿ [ಕಾಂತಿ] ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮಾ) ಅನಂತವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ವಾ, ಮೂರ್ಖರಾದರೂ ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವವನು. (ಪ್ರತಾಪನಃ) ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಂಚವನ್ನು ತಾಪಗೊಳಿಸುವವನು. (ಖುಸ್ಥಃ) ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು. (ಸ್ಪಷ್ಟಾಕ್ಷರಃ) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉದಾತ್ತಸ್ವರವೆನಿಸಿರುವ, ಓಂಕಾರಾಕ್ಷರದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವವನು. (೪೦)

(ಮಂತ್ರಃ) ಖುಗ್ಯಜುಸ್ರಾಮಲಕ್ಷಣದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವ, ವಾ, ಮನನಮಾಡಿದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ಸ್ವಾ, ಮಂತ್ರರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಚಂದ್ರಾಂಶುಃ) ಸಂಸಾರತಾಪವೆಂಬ ಆ ತಪದಿಂದ ತಪಿಸಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ಚಂದ್ರಕಿರಣದಂತೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಭಾಸ್ಕರದ್ವ್ಯುತಿಃ) ಭಾಸ್ಕರನ ಪಳಿಕಿನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಶತ್ರುಬಲವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಅಮೃತಾಂಶೂದ್ಭವಃ)

ಔಷಧಂ ಜಗತ ಸ್ತೇತು ಸ್ವತ್ಯ ಧರ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮಃ, [೯೦]

॥೩೦॥

ಭೂತಭವ್ಯ ಭವನ್ಮಾ ಥಃ ಪವನಃ ಪಾವನೋನಃ ॥

ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಂದಿರನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ, ವಾ
ಚಂದ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಪಾನಃ) ಅಂತರಾ
ಮಿಯಾಗಿರುತ್ತಾ ಸ್ವತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿ
ರುವವನು, ವಾ, ತೇಜೋರೂಪನಾದ ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನಿರಿಸಿದವನು.
(ಶಕಬಿಂದುಃ) ಮೊಲದ ಸುರುತ್ತುಕ್ಕ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಸ್ಯ ವ
ರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲವೆ ಓಷಧಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪೋಷಿಸುವವನು. (ನುರೇ
ಶ್ವರಃ) ಸೇವಿಸುವ ಮಾನವರಿಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಕೊಡುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ
ದೇವನಾದವನು. (ಔಷಧಂ) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿ
ರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಜೀವನಾಔಷಧದಂತಿರುವವನು. (ಜಗತಸ್ತೇತುಃ) ಜಗತ್ತಿನ
ಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಮೇರೆ ತಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆಯೂ, ವರ್ಣಾ
ಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಾಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದಂತೆಯೂ ಇರುವಂತೆ
ನಿಯಮಿಸುವ, ವಾ, ಸಂಸಾರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವವರು ಸೇವೆಯಿಂದನಯು
ತ್ತೀರ್ಣರಾಗಲು ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವನು. (ಸ್ವತ್ಯ ಧರ್ಮ ಪರಾ
ಕ್ರಮಃ) ವರ್ಧನಾಗದ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಪರಾಕ್ರಮಗಳುಳ್ಳವನು. (೯೦)

(ಭೂತಭವ್ಯ ಭವನ್ಮಾ ಥಃ) ಹುಟ್ಟಿದ, ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ, ಹುಟ್ಟುವ
ಭೂತವರ್ಗದಿಂದೆಲ್ಲ ಆಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ತ್ರೈಕಾಲಿಕವಸ್ತುವ್ರಭು
ವಾದವನು. (ಪವನಃ) ಜಗತ್ತನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪವನನಿಗೋಪವ
ನನೆನಿಸಿದ ವಾ, ವಾಯುವನ್ನು ಬೀಸುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸುವವನು. (ಪಾವ
ನಃ) ಜಗತ್ತನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಗಂಗಾವಿ ಮಹಾನದಿಗಳಿಗೂ ಪವಿ
ತ್ರತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವವನು. (ಅನಿಲಃ) ವ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಂತೆ
ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ವ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವ
ಸ್ವಭಾವವ್ರಲ್ಲ, ವಾ, ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತನಾಗದಿರುವ, ವಾ, ಜಗತ್ತೆ
ಲ್ಲ ಜೀವಿಸಿರಲು ಮೂಲಕಾರಣನಾದ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿ
ದರೂ ತೃಪ್ತನಾಗದ, ವಾ, ಅಗ್ನಿಗೂ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿರುವವನು. (ಕಾಮ
ಹಾ) ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ಭಕ್ತರ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ ಕಾಮ
ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಸುವ, ವಾ, ಹಿಂಸಕರಾದ ನೀಚರ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಂ

ಕಾಮಹಾಕಾಮಕೃತ್ಕಾಂತಕಾಮಃಕಾಮಪ್ರದಃ ಪ್ರಭುಃ, [೧೦೦] || ೩೩ ||
 ಯುಗಾದಿ ಕೃದ್ಯುಗಾವರೋ ನೈಕಮಾಯೋ ಮಹಾಶನಃ ||
 ಅದೃಶೋ ವ್ಯಕ್ತರೂಪ ಕ್ಷ ಸಹಸ್ರ ಜಿದನಂತಜಿತ್ . || ೩೩ ||

ಗಪಡಿಸುವವನು. (ಕಾಮಕೃತ್) ಆತ್ಮಂತನುಂದಗನಾವವನು, ವಾ, ಪ್ರದ್ಯು
 ಮ್ನಿನಿಗೆ ಜನಕನಾವವನು. (ಕಾಂತಃ) ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನು, ವಾ, ಆತ್ಮಂ
 ತ ಇಷ್ಟನಾದವನು, ವಾ, ದಿವ್ಯವಂಗಳವಿಗ್ರಹನಾದುದರಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರೇಮಾ
 ಸ್ಪದನು. (ಕಾಮಃ) ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಮಿಗಳಿಂದ ಬೇಡಲ್ಪಡುವವಾ, ಲೋ
 ಕಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಮನೆಯುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಮೇರೈಯನ್ನು ಬಯಸು
 ವನು, (ಕಾಮಪ್ರದಃ) ಬಗೆಬಗೆಯ ದೇವತಾರೂಪದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪೂ
 ಜಿಸುವವರಿಗೆ ಆಯಾಯದೇವತಾರೂಪದಿಂದ ಅವರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ
 ಮಾಡುವವನು. (ಪ್ರಭುಃ) ಇಷ್ಟಬಂದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ
 ರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳುವವನು. (೩೦೦)

(ಯುಗಾದಿಕೃತ್) ಯುಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾಲಭೇದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮ
 ಭೇದದಿಂದ ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿರುವವನು, ವಾ, ಯುಗವೇಮೊದಲಾದ ಕಾಲದ
 ಆರಂಭಮಾಡುವವನು. (ಯುಗಾವರ್ತಃ) ಕೃತತ್ರೇತಾದಿಯುಗಗಳ
 ನ್ನು ಕಾಬರೂಪದಿಂದ ಪುನಃಪುನಃ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ನೈಕ
 ಮಾಯಃ) ನಾನಾವಿಧವಾದ ಮಾಯೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು, ವಾ,
 ಅಣು, ಮತ್ತು, ಕೃಶ, ಸ್ಥೂಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾಯಾರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳುವವ
 ನು. (ಮಹಾಶನಃ) ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಗ್ರಾಸಮಾಡುವವನು.
 (ಅದೃಶ್ಯಃ) ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಬುದ್ಧಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದಿರು
 ವವನು. (ವ್ಯಕ್ತರೂಪಃ) ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ
 ರೂಪವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ರೂಪನ್ನು ತೋರುವವ
 ನು. (ಸಹಸ್ರಜಿತ್) ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು.
 ಸಾವಿರಾರು ಕಲ್ಪಗಳವರೆಗೂ ಯೋಗನಿರ್ದೈಯಲ್ಲಿರುವವನು. (ಅನಂತ
 ಜಿತ್) ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಚಿಂತ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿ ಸರ್ವಭೂ
 ತಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದಿರುವವನು, ವಾ, ಶಿಶುತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು
 ತೋರಿ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಳ್ಳವನು. (ಇಷ್ಟಃ) ಪರಮಾ

ಇಷ್ಟೋವಿಶಿಷ್ಟ, ಸ್ಥಿಷ್ಟೇಷ್ಟ ಸ್ಥಿಖಂಡೇ ನಯುಷೋ ವೃಷಃ | [೧೦]
 ಕ್ರೋಧ ಹಾ ಕ್ರೋಧ ಕೃತ್ಯತಾ ವಿಶ್ವಬಾಹು ಮಹೀಧರಃ||೩೪||
 ಅಚ್ಯುತಃ, ಪ್ರಥಿತಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣಯೋ ವಾಸವಾನುಜಃ | [೨೦]

ನಂದಗೌಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಇಷ್ಟನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಯಜ್ಞ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಜಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು. (ಅವಿಶಿಷ್ಟಃ) ಸರ್ವ
 ಕ್ಕೂ ಅಂತರಾ ಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಸಮಾ
 ಧಿಕರಲ್ಲವನು. (೧೦)

(ಪಿಷ್ಟೇಷ್ಟಃ) ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಲ್ಪಡುವ,
 ವಾ, ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವನು, ವಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗ
 ಳಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸಲ್ಪ
 ಡುವವನು, (ಶಿಖಂಡೀ) ಗೋಪಕುಮಾರನಾಗಿದ್ದಾಗ ನವಿಲಿನ ತಲೆಯ
 ಕೂದಲನ್ನು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧರಿಸಿದ್ದವನು, ವಾ, ಪರಮತೇಜಸ್ವಿ
 ಯಾವವನು. (ನಯುಷಃ) ಸಕಲವ್ಯಾಜಗಳನ್ನೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಹೊದಿಸಿ
 ಬಿಡುವ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಯಾವರಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ವೃಷಃ)
 ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸಮಸ್ತಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡು
 ವ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರತಕ್ಕವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಮೃತವನ್ನು ವರ್ಷಿ
 ಸುವವನು. (ಕ್ರೋಧಹಾ) ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗದಂತೆ ಅನು
 ಗ್ರಹಿಸುವವನು, ವಾ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಾರಿ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕ್ರೌಂಚರನ್ನು
 ಆಡಗಿಟ್ಟವನು. (ಕ್ರೋಧಕೃತ್) ಅಸಾಧುಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
 ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳುವವನು. (ಕರ್ತಾ) ಜಗತ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾಣರೂಪವಾದ ಕರ್ತ
 ಕೃತ್ಯವು ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಕ್ರೋಧವನ್ನು
 ಮಾಡುವ ದೈತ್ಯರೇವೊದಲಾದವರನ್ನು ಛೇದಿಸಿಬಿಡುವವನು. (ವಿಶ್ವ
 ಬಾಹುಃ) ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಆಸೆಯಾಗಿರುವ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ತೋ
 ಳುಬಲದಿಂದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ವಿಶ್ವರೂಪ
 ದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವನು. (ಮಹೀಧರಃ) ಮಹೀ
 ಎಂದರೆ ಭಕ್ತರಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು, ಅಥವಾ, ಧರಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿರುವ
 ವನು. (ಅಚ್ಯುತಃ) ಇದಾನೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದು

ಅಪಾಂನಿಧಿ ರಥಿಷ್ಠಾನ ಮಪ್ರಮತ್ತಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ||೩೫||

ಸ್ಕಂದಃ ಸ್ಕಂದ ಧರೋ, ಧುರೋ ವಾದೋ ವಾಯು ವಾಙನಃ | [೩೦]
ವಾಸುದೇವೋ ಬೃಹದಾಭುನು ರುದಿದೇವಃ ಪುರಂದರಃ ||೩೬||

ತ್ತಾನೆ, ಬಡವಾಗುತ್ತಾನೆ, ಕಳೆಗುಂದುತ್ತಾನೆ, ನಾಶವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಎಂಬ
ಆಸುಬಗೆಯಾದ ಭಾವವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲೊಂದನ್ನೂ ಹೊಂದದಿರುವವನು (೨೦)

(ಪ್ರಥಿತಃ) ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದವನು. (ಪ್ರಾಣಃ) ಸೂತ್ರಾತ್ಮನಾಗಿ ಸರಸ್ವನ್ನೂ ಬದುಕಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನು, ವಾ, ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಜೀವನಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದವನು. (ಪ್ರಾಣಃ) ಸುಗರಿಗೂ, ಅಸುರರಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಬಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವವನು (ವಾಸವಾಸುಜಃ) ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅನುಜನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದವನು. (ಅಪಾಂನಿಧಿಃ) ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲವಾದ ಜಲರಾಶಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ನಿಭಿಯಂತಿರುವವನು. (ಅಧಿಷ್ಠಾನಂ) ಸ್ವಕ್ಕೂ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಣಬರುವಂತೆ, ಅಥವಾ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಇಲ್ಲವೆ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ಅಪ್ರಮತ್ತಃ) ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಅವಿವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪದಿರುವವನು. (ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ) ಮತ್ತಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಸ್ಕಂದಃ) ಜಲರೂಪವಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ವಾಯುರೂಪದಿಂದ ಶೋಷಿಸುವವನು. (ಸ್ಕಂದಧರಃ) ಸ್ಕಂದ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು, ಧರಃ ಧರಿಸಿರುವವನು. (೩೦)

(ಧುರೈಃ) ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುವ, ಕಾಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಹಾಳುಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಧೊತ್ತಿಸುವವನು. (ವರಃ) ಭಿಕ್ಷುರು ಕೋರುವವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಯೆಪಾಲಿಸುವ, ಅಥವಾ, ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರೂಪದಿಂದ ಗೋಧನರೂಪವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ದಾನಮಾಡುವವನು. (ವಾಯುವಾಙನಃ) ಆವಹ, ವಿವಹ, ಪರಿವಹ, ಪರಾವಹ, ಸಂವಹ, ಪ್ರವಹ, ಉದ್ವಹ, ಎಂಬ ಏಳು ಬಗೆಯ ವಾಯುಮಂಡಲ

ಅಶೋಕ ಸ್ತಾರಣ ಸ್ತಾರ, ಶೂರ ಶ್ವಾರಿ ಜನೇಶ್ವರಃ... [೪೦]...

ಅನುಕೂಲ ಶ್ವತಾವರ್ತಃ ಪದ್ಮೀ ಪದ್ಮ ನಿಭೇಕ್ಷಣಃ ||೪೧||

ಗಳನ್ನೂ ನೆರೆಗೊಳಿಸಿರುವವನು. (ವಾಸುದೇವಃ) ಎಲ್ಲದರ ಬೆಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವವನಾಗಿ, ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ತಾನೂ ಬೆಳಗಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ, ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ವಿಚರಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತ, ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತ, ವಿವಿಧವಾಗಿ ತೋರುತ್ತ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತಿರುವ ದೇವನಾದವನು. (ಬ್ರಹ್ಮಾಣುಃ) ಸೂರ ಚಂದ್ರರಿಗಿಂತಲೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಕಿರಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಆದಿದೇವಃ) ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲನೆಯ ದೇವನೆನಿಸಿರುವ, ಅಧವಾ ಸರ್ವಮೂಲದೇವನಾದವನು. (ಪುರಂದರಃ) ಹಗೆಗಳಾದ ರಕ್ತಸರ ಪುರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು, ವಾ, ತ್ರಿಪುರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಶತ್ರುಪುರಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನು. (ಅಶೋಕಃ) ಯಾವವಿಧವಾದ ಶೋಕದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವವನು. (ತಾರಣಃ) ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸುಗರದಿಂದ ದೂರಪಡಿಸುವವನು. (ತಾರಃ) ಗೆಫ, ಜನ್ಮ, ಜರೆ, ಮೃತ್ಯು ಈ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ದೂರಪಡಿಸುವವನು. (೪೦)

(ಶೂರಃ) ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿದ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾದವನು. (ಶ್ವಾರಿಃ) ಶೂರನೆಂಬ ಗೋಪವಾಜನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನು. (ಜನೇಶ್ವರಃ) ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಸಮಸ್ತಜನರಿಗೂ, ಜಂತುಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿರುವವನು. (ಅನುಕೂಲಃ) ಸ್ವರಗೂ ಆತ್ಮನಾಗಿ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (ಶತಾವರತಃ) ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೂರಾರು ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತುವ, ವಾ, ದೇಹದನಾಡೀಶತದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು. (ಪದ್ಮೀ) ಪದ್ಮವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಃ) ಪದ್ಮಸದೃಶವಾದ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವನು. (ಪದ್ಮನಾಭಃ) ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ, ವಾ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ರೂಪವಾಗಿರುವ ಪದ್ಮವೇ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ,

ಪದ್ಮನಾಭೋ ರವಿಂದಾಕ್ಷಃ ಪದ್ಮಗರ್ಭಃ, ಶರೀರ ಭೃತ್ | [೫೦]
 ಮುಪರ್ಧಿ ಋಷೋ ವೃದ್ಧಾತ್ಮಾ ಮಹಾಕ್ಷೋ ಗರುಡಧ್ವಜಃ ||೨೮||
 ಅತುಲ ಶೈರಭೋ ಭೀಮ ಸ್ಸಮಯಜ್ಞೋ, ಹವಿ ಹರ್ಷಃ | [೬೦]

ವಾ, ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಅಂದವಾದ ಹೊಕ್ಕುಳನ್ನು ಳ್ಳವನು. (ಆರವಿಂದಾಕ್ಷಃ) ಅರವಿಂದವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವ ಅಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಳ್ಳವನು. (ಪದ್ಮಗರ್ಭಃ) ಹೃದಯಪದ್ಮದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಉಪಾಸಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (೫೦)

(ಶರೀರಭೃತ್) ಶರೀರಧಾರಿಗಳೆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಅನ್ನರೂಪವಿಂದ ಪೋಷಿಸುವ, ವಾ, ಸ್ವಮಾಯೆಯಿಂದ ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವವನು. (ಮುಪರ್ಧಿ) ಮುಪತ್ತೆಗಳಾದ ಭೂತಗಳ ರೂಪವಾಗಿರುವ ವಿಭೂತಿಯುಳ್ಳವನು, [ವಿಭೂತಿಃ ಐಕ್ಯರೂಪಂ.] (ಋಷಿಃ) ಪ್ರಪಂಚ ರೂಪದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವನು, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಮೃದ್ಧಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವವನು. (ವೃದ್ಧಾತ್ಮಾ) ಪುರಾತನನಾದ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವವನು. (ಮಹಾಕ್ಷಃ) ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಥವಾದ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಗರುಡಧ್ವಜಃ) ಗರುಡನ ಗುರುತಿನ ಧ್ವಜವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು. (ಅತುಲಃ) ಅಸಮಾನವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (ಹರ್ಷಃ) ಶರೀರಗಳೊಳಗೆ ನಾಶವಾಗುವ ಆತ್ಮರೂಪದಿಂದ ಬಾಸಮಾನನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕನು, ವಾ, ಬಾಣದಂತೆ ವೇಗಶಾಲಿ. (ಭೀಮಃ) ಸರ್ವವನ್ನೂ ಭಯಪಡಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿರಿಗೆ ಶಾಂತರೂಪನಾಗಿರುವವನು (ಸಮಯಜ್ಞಃ) ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳ ಸಮಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಾನನಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವನು. (೬೦)

(ಹವಿಹರ್ಷಃ) ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ವಾ, ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವನಮಾಡುವ ಹವಿರುರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಸ್ಮರಿಸುವ ವರ ಪಾಪವನ್ನು ಹರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ, ವಾ, ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಹಿ

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಣೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಽ ಸಮಿಕಿಂಜಯಃ ||೩||

ವೀಕ್ಷರೋ ರೋಹಿತೋ ಮಾರ್ಗೋ ಹೇತು ದಾರ್ಪೋದರಸ್ಪೃಹಃ ||೭೦||

ಮಹೀಧರೋ ಮಹಾಭಾಗೋ ವೇಗವಾ ನಮಿತಾನಃ ||೮೦||

ಸುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು, ವಾ, ಸುಸಿರುಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಣೈಃ) ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಽ) ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಸಮಿಕಿಂಜಯಃ) ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಾಸ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದಿರುವವನು. (ವಿಕ್ಷರಃ) ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದವನು. (ರೋಹಿತಃ) ಲೋಕರಕ್ಷಣಿಗಾಗಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮತ್ಸ್ಯವತಾವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ವಾ, ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ಅಂಕುರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನು. (ಮಾರ್ಗಃ) ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದಮುತುಕಲ್ಪಡುವ, ಅಥವಾ, ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸಾಧಕವಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವವನು. (ಹೇತುಃ) ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಪರಿಣಾಮ ಮತ್ತು ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರಣರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ದಾರ್ಪೋದರಃ) ಶಮದಮಾದಿ ಸಾಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಯಶೋದೆಯಿಂದ ಹಗ್ಗದಿಂದ [ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ] ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ವಾ, ಲೋಕನಾಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉದರದಲ್ಲಿಧರಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ಪೃಹಃ) ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ, ಅಥವಾ, ಭಕ್ತರ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವವನು. (೭೦)

(ಮಹೀಧರಃ) ಗಿರಿಗಳರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ ವರಾಹಾವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. (ಮಹಾಭಾಗಃ) ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಹಾಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು. (ವೇಗವಾಽ) ಸರ್ವಾತೀತಿಯವಾದ ವೇಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು. (ಅಮಿತಾಶನಃ) ಸಂಹಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಭುಜಿಸುವವನು. (ಉದ್ಭವಃ) ಪ್ರಪಂಚೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸಂಸಾರಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ ದೂರವಾಗಿರುವ

ಉದ್ಭವಃ ಕ್ಷೋಭಣೋದೇವ ಶ್ವೀಗರ್ಭಃ ಪರಮೇಶ್ವರಃ |

ಕರಣಂ, ಕಾರಣಂ ಕರ್ತಾ ವಿಕರ್ತಾ ಗಹನೋಗುಹಃ ||೪೧|| [೧೦]

ವ್ಯವಸಾಯೋ ವ್ಯವಸ್ಥಾನ ಸ್ವಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಾನದೋ ಧ್ರುವಃ, | [೧೦]

ವನು. (ಕ್ಷೋಭಣಃ) ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರ ನಿರ್ವಹರೂಪನಾದವನು (ದೇವಃ) ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೀಲೆಯೆ ನನ್ನ ತೋರುವ, ವಾ, ದೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಭಾವದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವ, ವಾ, ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಗುವ, ವಾ, ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಯೋಗ್ಯರಿಂದ ಹೋಗಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನು. (ಶ್ವೀಗರ್ಭಃ) ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಪರಮೇಶ್ವರಃ) ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಶಾಸನಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಅಥವಾ, ಸ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಕರಣಂ) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆನಿಸಿದವನು. (೧೦)

(ಕಾರಣಂ) ವೈಜೋತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಕಾರಣವೂ ಆಗಿರುವವನು. (ಕರ್ಮ) ಕರಣ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲದೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕರ್ಮವೂ ಆಗಿರುವವನು. (ವಿಕರ್ಮ) ವಿಚಿತ್ರಭುವನಕರ್ಮವೆನಿಸಿದವನು. (ಗುಹಃ) ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದ ಸ್ವರೂಪವೂ, ವ್ಯಾಪಾರವೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಉಳ್ಳವನು. (ಗುಹಃ) ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ವಾ, ಗುಹೆಯಂತೆ ಭಿಕ್ಷುರನ್ನು ಕಾಯುವವನು. (ವ್ಯವಸಾಯಃ) ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಮಾತೃಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು, ವಾ, ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಕಾರಣನು. (ವ್ಯವಸ್ಥಾನಃ) ಮೇರೆ ಮೀರದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಲೋಕಪಾಲಾಧ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ, ಜರಾಯುಜ, ಅಂಡಜ, ಸ್ಪಂದಜ, ಉಭೈಶ್ಚ ಈಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಹೈತ್ರ, ವೈಶ್ವ, ಶೂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣಭೇದಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸರೂಪ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಂಕರ್ಯವಿಲ್ಲ

ಪರರ್ದಿಃ ಪರಮಸ್ವಪ್ನ ಸ್ತುಷ್ಟಃ ಪುಷ್ಟಃ ಶ್ರುಭೇಕ್ಷಣಃ ||೪೨||
 ರಾಮೋ ವಿರಾಮೋ ವಿರಜೋ ಮಾರೋ ನೇಯೋ ನಯೋ, ನಯಃ |

ದಂತೆ ವಿಭಾಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವವನು. (ಸಂಸ್ಥಾನಃ) ಪ್ರಳಯಕಾಲ
 ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಇಂಬಿಡುವವನು. (ಸ್ಥಾನದಃ)
 ಧ್ರುವನೇಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು
 ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು (ಧ್ರುವಃ) ಎಂದಿಗೂ ವಿನಾಶವನ್ನು ಕಡೆಯದಿರುವ
 ಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವನು. (೯)

(ಪರರ್ದಿಃ) ಅಪಾರವೆನಿಸಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಸರ್ವ
 ಸಂಜೀವನವೆನಿಸಿದವನು. (ಪರಮಸ್ವಪ್ನಃ) ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವೆನಿಸಿದ
 ಶೋಭಾಸಂಪನ್ನನಾದವನು, ವಾ, ಆನಂದಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತನಾ
 ಗಿರುವವನು. (ತುಷ್ಟಃ) ಪರಾಧೀನವಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಗೊಳಿ
 ಸುತ್ತಿರುವವನು. (ಪುಷ್ಟಃ) ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ
 ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನಾದವನು. (ಶ್ರುಭೇಕ್ಷಣಃ) ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿಯ
 ನೀವ, ವಾ, ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಗಳಿಗೆ ಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡುವ, ವಾ,
 ಭಕ್ತರ ಸರ್ವಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವ, ವಾ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ
 ಅಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೃದಯದ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂ
 ತೆ ಮಾಡುವ ಶುಭಸಂಕರ್ಶನವುಳ್ಳವನು. (ರಾಮಃ) ಯೋಗಿಗಳಮ
 ನೋವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದ ನಿತ್ಯಾನಂದಲಕ್ಷಣ ಚಿದಾತ್ಮನಾಗಿರುವ,
 ವಾ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಮಣೀಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನಾಂತು ದಶರಥಪುತ್ರ
 ನಾಗಿ ಬಿಳಗಿದ, ವಾ, ಸದಸ್ರನಾಮಸಾರ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿದ, ವಾ, ದೇಹಾ
 ವಸಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೋತ್ರಾಮೃತವಾಗಿರುವವನು. (ವಿರಾಮಃ) ಸರ್ವಪ್ರಾ
 ಣಿಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. (ವಿರಜೋಮಾರ್ಗಃ) ಭರ
 ದ್ವಾಜಮುನಿಗಳಿಂದ ಹುಡುಕಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವ,
 ವಾ, ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವವನು, (ವಿರತಃ ಮಾರ್ಗಃ
 ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರ) ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. ವಿರತಃ-
 ರಜೋಗುಣದ ಸಂಬಂಧಲೇಶವಿಲ್ಲದಪರಮವೈರುಷನು ಎನಿಸಿದವನು. ಮಾರ್ಗಃ-
 ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗವೆನಿಸಿರುವ

ವೀರ ಶಕ್ತಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮನಿ ದುತ್ತಮಃ ||೪೩||

ವೈಕುಂಠಃ ಪುಗುಷಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪ್ರಾಣದಃ ಪ್ರಣವಃ, ವೃಥುಃ | [೧೦]

ವನು. (ನೇಯಃ) ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ಸ್ವಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡುವವನು. (ನೇಯಃ) ಜೀವನನ್ನು ವ್ಯವಹಾರದೇನೆ ಯೊಳಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವವನು. (೪೦೦)

(ಅನುಯಃ) ಬೇರೊಬ್ಬ ನಿಯಾಮಕನನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇರುವವನು, ವಾ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವವನು. (ವೀರಃ) ವಿಕ್ರಮ ಕಾಲಿಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಯೋಗ್ಯರನ್ನು ವಿಕೇಷವಾಗಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವವನು, ವಾ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಭಯಂಕರನು. (ಶಕ್ತಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ) ಶಕ್ತಿವಂತರಾದ ವಿರಿಂಚಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶಕ್ತಿವಂತನಾದವನು. (ಧರ್ಮಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ವಾ, ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧಕನು. (ಧರ್ಮವಿದುತ್ತಮಃ) ಸ್ವಾತ್ಮರೂಪವಾಗಿರುವ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ಧರ್ಮವಿದಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿದವನು. (ವೈಕುಂಠಃ) ದುರ್ಮಾರ್ಗಪ್ರವೃತ್ತಿರಾದವರ ದುರಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ವಾ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಗಲಿಹೋಗಿರಲು, ಮರಳಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಮಯಬಂದಾಗ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಜಲದೊಡನೆಯೂ, ಆಕಾಶವನ್ನು ವಾಯುವಿನೊಡನೆಯೂ, ವಾಯುವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿನತಕ್ಕವನು. (ಪುಗುಷಃ) ಸಕಲಪಾಪಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ, ವಾ, ಹೃದಯಗಳೆಂಬ ಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನು. (ಪ್ರಾಣಃ) ಜ್ಞೇತ್ರಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ಎಂದರೆ ಜೀವರೂಪದಿಂದ ಇರುವ, ವಾ, ಜೀವನನ್ನು ಪ್ರಾಣವಾಯುರೂಪದಿಂದ ಬದುಕಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವವನು, ವಾ, ಸರ್ವಜೀವ ಬಲಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (ಪ್ರಾಣದಃ) ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಖಂಡಿಸುವ, ಅಥವಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡುವವನು. (ಪ್ರಣವಃ) ಸಮಸ್ತಸತ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಪ್ರಣಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತರಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (೧೦)

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಶ್ವತುಘ್ನೋ ವ್ಯಾವ್ರೋವಾಯು ರಥೋಕ್ಷಜಃ ||೪೪||
 ಋತು ಸ್ವದರ್ಶನಃ ಕಾಲಃ ಪರಮೇಷ್ಠೀ, ಪರಿಗ್ರಹಃ |, [೨೦]
 ಉಗ್ರ ಸ್ವಂವತ್ಸರೋ ದಕ್ಷೋ ವಿಶ್ರಾಮೋ ವಿಶ್ವದಕ್ಷಿಣಃ ||೪೫||

(ವೃಥು) ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದ, ವಾ, ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು. (ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಃ) ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಎಂದರೆ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪವಾದ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಶ್ವತುಘ್ನಃ) ದೇವತೆಗಳ ಹಗೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹನನಮಾಡುವವನು. (ವ್ಯಾಪ್ತಃ) ಕಾರಣರೂಪದಿಂದ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು. (ವಾಯುಃ) ವಾಯುರೂಪದಿಂದ ಗಂಧವನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಗಂಧರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರುವನು. (ಅಧೋಕ್ಷಜಃ) ಯಾರಿಂದಲೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದೆಯೂ, ಹೃದಯದೆಯೂ ಇರುವ, ವಾ, ಅಹ್ವಕ್ಕೂ ಎಂದರೆ ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಥಃ ಎಂದರೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ವಿರಾಡ್ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದ, ವಾ, ಇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾವರಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವವನು. (ಋತುಃ) ಕಾಲಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದರೂ, ಋತುರೂಪದಿಂದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರುವವನು. (ಸ್ವದರ್ಶನಃ) ಮುಕ್ತಿಫಲವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ದರ್ಶನವೃಕ್ಷ, ವಾ, ಪದ್ಮಪತ್ರದಂತೆ ಅಗಲವಾಗಿಯೂ, ಅಂದವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ದೇಹವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಲಭವಾಗಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುವವನು. (ಕಾಲಃ) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲದರ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಪರಮೇಷ್ಠೀ) ಸ್ವಾಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ಅತ್ಯುನ್ನತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (೨೦)

(ಪರಿಗ್ರಹಃ) ಮರೆಹೊಗುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ದರ್ಶನಕೊಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿಸುವ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಗಳನ್ನಾದರೂ ಆವರದಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಉಗ್ರಃ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರರಾದ ಸೂರ್ಯಗ್ನಿ ಮೃತ್ಯುಗಳಿಗೂ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವವನು. (ಸ್ವಂವತ್ಸರಃ) ದಿನ, ಪಕ್ಷ, ಋತುಸಾದಿಗಳೂ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ, ಸಸ್ಯಾದಿ ನ

ನಿಸ್ತಾರ ಸ್ಥಾನವರ ಸ್ಥಾನಾಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ಬೀಜ ಮವ್ಯಯಮ್. | [೩೦]
ಅರ್ಥೋ ನರ್ಥೋ ಮಹಾಕೋಶೋ ಮಹಾಭೋಗೋ ಮಹಾಧನಃ || ೪೩

ಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಾಸವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವವನು. (ದತ್ತಃ) ಜಗದ್ರೂಪದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ, ವಾ, ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಚೇಗನೆ ನೆರವೇರಿಸುವವನು. (ವಿಶ್ರಾಮಃ) ಸಂಸಾರಸಾ ಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದು, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಉಪದ್ರವಗಳೆಂಬ ಮಹಾಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ನಿ ಉಪಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಂದು, ನೊಂದು, ಬೇಸತ್ತು, ಬಸವಳಿದು ಅನ ನ್ಯಶರಣರಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವರಮವದ ವೆಂಬ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ವಿಶ್ವದಕ್ಷಿಣಃ) ಪ್ರಪಂಚ ದಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶಕ್ತನಾದ, ಅಥವಾ, ಭಕ್ತರ ಸಮಸ್ತ ಸತ್ಕರ್ಮ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ತೋರುವವನು. (ವಿಸ್ತಾರಃ) ಸಮಸ್ತಜ ಗತ್ತಗಳಿಗೂ ಉದರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೀರ್ಮವಾಗಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇಂಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿ ರುವವನು. (ಸ್ಥಾನವರಸ್ಥಾನಾಃ) ಪ್ರಪಂಚದ ಸಕಲ ಪರಾರ್ಥಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಯನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ವಾ, ಎಂದಿಗೂ ಚಲಿಸದೆ ಸ್ಥಿರ ವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಪ್ರಮಾಣಂ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಜ್ಞಾನರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಮಾಣ ರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಬೀಜಮವ್ಯಯಂ) ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆಯು ದೆಯೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವೆನಿಸಿರುವವನು. (೩೦)

(ಅರ್ಥಃ) ಸುಖಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿ ಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಬೇಡಲ್ಪಡುವ ದ್ರವ್ಯಸಾರವಾಗಿರುವವನು. (ಅನರ್ಥಃ) ಸಮಸ್ತಕಾಮಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಭಕ್ತರ ಕಾಮ ಗಳನ್ನು ನೀಡತಕ್ಕವನೆನಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದವನು. (ಮಹಾಕೋಶಃ) ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮ ಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶಗಳಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿಕೊಂ ಡಿರುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ಹೃದಯದಿರುವ ನಿಧಿಸ್ವರೂಪನು. (ಮಹಾ ಭೋಗಃ) ಸರ್ವೋತ್ತಮವೆನಿಸಿದ ಸುಖಸ್ವರೂಪವನ್ನೆಲ್ಲಗಳೊಂಡಿರುವವ ನು. (ಮಹಾಧನಃ) ಮರೆಹೊಕ್ಕ ಭಕ್ತರ ಸುಖತನುಭವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅನುಕೂ

ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಸ್ಥವಿಷ್ಣೋ ಭೂ ಧರ್ಮಯೂವೋ ಮಹಾಮುಖಃ, | [೪೦]
ನಕ್ಷತ್ರನೇಮಿ ನಕ್ಷತ್ರೀ ಹ್ರಮಃ ಹ್ರಾಮ ಸ್ವಮಿಹನಃ || (೪೨)

ಲಿಪುವಷ್ಟು ಸುಖದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಅವತಾರವಿ
ಶೇಷದಲ್ಲಿ ಗೋಧನಸ್ಯಾಮಿಯಾದವನು. (ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣಃ) ಸರ್ವಕಾಮ
ಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಜೀವೊಂದು ಕಾಮದ ಕ್ಲೇಶವಿಲ್ಲದಿರುವ
ವನು. (ಸ್ಥವಿಷ್ಣಃ) ಅಗ್ನಿಯೇ ಕಿರನ್ನು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ನೇತ್ರಗಳು
ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ಕಿವಿಗಳು, ವಾಕ್ಯೇ ವೇದಗಳು, ಪೃಥ್ವಿಯೇ ಪಾದ, ಭೂತಗ
ಳೇ ಶರೀರ. ಈಸ್ರಕಾರ ವಿರಾಡ್ರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು.
(ಅಭೋಃ) ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ, ವಾ, ಭೂಮಿಯರೂಪದಿಂದಿರುವ
ಇಲ್ಲವೆ ವಿಲ್ಲಕ್ಕೂಮನೆಯಾಗಿರುವವನು. (ಧರ್ಮಯೂಪಃ) ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ
ಪಶುಬಂಧಕ್ಕೆ ಯೂಪವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳ ಬಂಧಕ್ಕೂ
ಆಧಾರಸ್ತಂಭವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಮಹಾಮುಖಃ) ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ- ಉಚಿತಫಲಗಳನಿತ್ತು ಆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ
ಗೊಳಿಸುವವನು. (೪೦)

(ನಕ್ಷತ್ರನೇಮಿಃ) ಅಶ್ವಿನಾ ದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಇತರ ತಾರೆಗಳು,
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದಿ ಗ್ರಹಗಳೂ ಸಹ ವಾಯುಮಯವಾದ ವಾತಗಳಿಂದ
ಬದ್ಧಗಳಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ಧ್ರುವಮಂ
ದಲವೆಂಬ ಶಿಂಶುವಾರ ಚಕ್ರವನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸುವ ಚಕ್ರಾಭಿಕಾರಿಯಾಗಿರು
ವವನು. (ನಕ್ಷತ್ರೀ) ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗೆ ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರವಾದ ಚಂದ್ರ
ರೂಪದಿಂದ ಬೆಳಗುವವನು. (ಹ್ರಮಃ) ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮ
ರ್ಥನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಭೂಮಿಯಂತೆ ಹ್ರಮಾಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು.
(ಹ್ರಾಮಃ) ಸರ್ವವಿಕಾರಗಳೂ ಹ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ
ದಿಂದ ಅಹ್ರಯವಾಗಿರುವವನು. (ಸ್ವಮಿಹನಃ) ಸೃಷ್ಟಿಯೆ-ಮೊದಲಾದ
ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಯಜ್ಞಃ)
ಯಜ್ಞ ರೂಪಕಾರಣದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಆಹಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗ
ಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು. (ಇಜ್ಯಃ) ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸಕ
ಲ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಮಹೇಜ್ಯಃ) ಯಜ್ಞಗ

ಯಜ್ಞ ಇಜ್ಯೋ ಮಹೇಜ್ಯ ಶ್ಚ ಕ್ರತು ಸ್ಸತ್ರಂ, ಸತಾಂ ಗತಿಃ | [೫೦]
 ಸರ್ವದರ್ಶೀ ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಮ್ || (೪೮)
 ಸುವ್ರತ ಸ್ಸುಮುಖ ಸ್ಸುಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಸುಭೋಷ ಸ್ಸುಖವ, ಸ್ಸುಹೃತ್ | [೬೦]

ಇಲ್ಲಿ ಇತರ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಪೂಜಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮೋಕ್ಷಫಲದಾತ್ಮ
 ವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಕ್ರತುಃ) ಯೂಪ
 ಸಹಿತವಾದ ಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸತ್ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾಗಿರುವ
 ವನು, ವಾ, ವಾಕಯಜ್ಞ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಂದ
 ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ವಾ, ಸಂಕಲ್ಪಸ್ವರೂಪನು. (ಸತ್ತಮ್) ದೀರ್ಘ
 ಕಾಲದವರೆಗೆ ವಿಚಾರಪರತೆಯಿಂದಕೂಡುವ ಸತ್ತರೂಪನಾದ, ವಾ, ಸುಜ
 ನನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವನು. (೫೦)

(ಸತಾಂಗತಿಃ) ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆಲ್ಲ ಕರಣ್ಯನಾದ ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರ
 ಯನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಫಲದಾತನು. (ಸರ್ವದರ್ಶೀ)
 ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನೂ, ಮಾಡದಿರುವುದನ್ನೂ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ
 ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯುವವನು. (ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ) ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ
 ಮುಕ್ತಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಸರ್ವಜ್ಞಃ) ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿ
 ಯೂ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು. (ಜ್ಞಾನ
 ಮುತ್ತುಮಂ) ಯಾವಪ್ರವಾಣ ಪ್ರಮೇಯದಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗದೆಯೂ,
 ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಸರ್ವಸಾಧಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಖಂಡಜ್ಞಾನಸ್ವರೂ
 ಪನಾಗಿ ಇರುವವನು. (ಸುವ್ರತಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ವ್ರತವುಳ್ಳವನು,
 ಎಂದರೆ “ನಾನು ನಿನ್ನವನು, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮರೆಪೊಕ್ಕಿದೇನೆ, ಎಂಬದಾಗಿ
 ಒಂದೇಸಾರಿ ಯಾರು ರಕ್ಷಣವನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹ ಪ್ರಾ
 ಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡುವುದೇ ನನ್ನ ವ್ರತ” ಎಂಬದಾಗಿ ರಾಮಾವ
 ತಾರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಣಿಕೊಟ್ಟಿರುವವನು (ಸುಮುಖಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ಮುಖ
 ವುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಪ್ರಸನ್ನ ವದನನಾದ ಎಂದರೆ “ನಾಳೆ ಜಳಿಗಾಗುತ್ತಲೆ ಪುಷ್ಯ
 ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬ ತಂದೆಯ ವಚನಕ್ಕಿಂತಲೂ,
 “ನೀನು ಕಾಡಿಗೆಹೊರಡು” ಎಂಬದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ವಚನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿ
 ಯವಚನವನ್ನಾಗಿ ಆದರಿಸಿ ಕೇಳಿ “ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾ

ಮನೋಹರೋ ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ವೀರಬಾಹು ವಿದಾರಣಃ || (೪೯)
 ಸ್ವಾಪನ ಸ್ವಪನೋ ವ್ಯಾಪೀ ನೈಕಾತ್ಮಾ ನೈಕಕರ್ಮಕೃತ್, || [೭೦]
 ವತ್ಸರೋ ವತ್ಸರೋ ವತ್ಸೀ ರತ್ನ ಗರ್ಭೋ ಧನೇಶ್ವರಃ || (೫೦)

ಉಪಮಾಷಗಳು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನು, ” ಎಂದು, ಮೊದಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಾಗಲೂ, ಬಳಿಕ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೊರೆದಾಗಲೂ, ವಿರಕ್ತನಂತೆ ವ್ಯಥೆಪಡದೆ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಉಳಿದವನು, ವಾ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಆತನಿಗೆ ಸಮಸ್ತವೇದಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವನು. (ಸೂಕ್ಷ್ಮತಃ) ಸಕಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪದಾರ್ಥಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೆನಿಸಿದ ಎಂದರೆ ಬಲುನವುರಾದ ಅಥವಾ ಸ್ಥೂಲಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾರಣವಾದವನು, (ಸುಖೋಷಃ) ವೇದಶಬ್ದಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ, ಅಥವಾ, ಮೇಳದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಘೋಷವುಳ್ಳವನು. (ಸುಖದಃ) ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ, ದುರ್ಮಡತೆಯುಳ್ಳವರ ಸುಖವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು. (೬೦)

(ಸುದೈತ್) ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಉಪಕರಿಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನು. (ಮನೋಹರಃ) ನಿರತಿಶಯಾನಂದರೂಪನಾಗಿ ಸರ್ವರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸುವವನು. (ಜಿತಕ್ರೋಧಃ) ವಿಕಾರಗಳೇತುವಾದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವನು ಎಂದರೆ ಕ್ರೋಧರಹಿತನಾದವನು. (ವೀರಬಾಹುಃ) ವೇದಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಸುರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ತೋಳುಬಲವುಳ್ಳವನು. (ವಿದಾರಣಃ) ಅಧಾರ್ಮಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೀಳಿಬಿಡುವವನು. (ಸ್ವಾಪನಃ) ಅಯೋಗ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುವ ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನವರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನು. (ಸ್ವಪನಃ) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವವನು. (ವ್ಯಾಪೀ) ಆಕಾಶದಂತೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು. (ನೈಕಾತ್ಮಾ) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತಭೇದದಿಂದ ಜೀರು ಜೀರಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಕರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ನೈಕಕರ್ಮಕೃತ್) ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯರೂಪವಾಗಿರುವ ನಾನಾ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು. (೭೦)

ಧರ್ಮಗು ಬ್ಧರ್ಮಕೃ ದ್ಧರ್ಮಾ ಸದಸತ್, ಹ್ವರ ಮಹ್ವರಮ್ | [೧೦]
ಅವಿಜ್ಞಾತಾ ಸಹಸ್ರಾಂಶು ವಿಧಾತಾ ಕೃತಲಕ್ಷಣಃ || (೫೧)

(ವತ್ಸರ್ಗ) ಎಲ್ಲದರ ವಾಸಕ್ಕೂ ಆಕರನಾಗಿರುವವನು. (ವತ್ಸ
ಲಃ) ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂ
ತೆಕಾಪಾತುವವನು. (ವತ್ಸೀ) ಜಗತ್ತಿಗೆ ಜನಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ
ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ, ವಾ, ಗೋವಾಲನಾಗಿದ್ದುಕ
ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಯ್ದವನು. (ರತ್ನಗರ್ಭಃ) ರತ್ನದಂತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಸಮುಪ್ರಸ್ರಾಯಿಸುವವನು. (ಧರ್ಮ
ಶ್ವರಃ) ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನೆನಿಸುವವನು. (ಧರ್ಮಗುಪ್) ಆಯಾ
ಯ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವವನು.
(ಧರ್ಮಕೃತ್) ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದವನಾದರೂ ಧರ್ಮ
ಮರ್ಮದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವವನು.
(ಧರ್ಮೀ) ಸಕಲ ಸದ್ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿರುವವನು. (ಸತ್) ಸೃಷ್ಟಿ
ಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸಜಾತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯ, ಸ್ವಗತಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ಏಕ
ರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಅಸತ್) ವ್ಯಕ್ತವಾಗದ ನಾಮರೂಪಗಳನ್ನೊಳ
ಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಹೋಗುವ ನಾಮರೂಪಗಳ
ನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಇರುವವನು. (೧೦)

(ಹ್ವರಂ) ಹ್ವರವೆನಿಸುವ ಸರ್ವಭೂತಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು.
(ಅಹ್ವರಂ) ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವಿಕಾರಗಳುಂಟಾದರೂ ತಾನು
ಮಾತ್ರ ವಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ ಅಡಗಲ್ಲಿನಂತಿರುತ್ತಾ ಕೂಟಸ್ಥನೆನಿ
ಸುವವನು. (ಅವಿಜ್ಞಾತಾ) ಕರ್ಮತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವಾದಿ ವಿಕಲ್ಪಗಳೆಲ್ಲ
ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಂಟೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಪೆಟ್ಟುಬಿದ್ದು ವಿಜ್ಞಾತನೆಂ
ಬ ಹೆಸರಿನ ಜೀವನಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದವನು. (ಸಹಸ್ರಾಂಶುಃ) ಅದಿ
ತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಪರದಿರುವ ಸಾವಿರಾರುಕಿರಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು.
(ವಿಧಾತಾ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶೇಷ, ದಿಗ್ಗಜ ಮುಂತಾದವುಗ
ಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿರುವವನು. (ಕೃತಲಕ್ಷಣಃ) ಚಲಿಸದಿರುವ ಲಕ್ಷಣ
ವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರಗಳ
ನ್ನೆಲ್ಲ ಅಳಿಮಾಡಿರುವ, ವಾ, ಶ್ರೀವತ್ಸರೂಪವಾದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ

ಗಭಸ್ತಿನೇಮಿ ಸ್ವತ್ವಸ್ಥ ಸ್ಪಿಂಹೋ ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಃ, | [೯೦]
 ಆದಿದೇವೋ ಮಹಾದೇವ್ಯೋ ದೇವೇಶೋ ದೇವಭೃ ದ್ಗುರುಃ || (೫೦)
 ಉತ್ತರೋ ಗೋಪತಿ ಗೋಪವಾತ್ಪ್ತಾನ್ಮಗಮ್ಯಾ ಪುರಾತನಃ | [೫೦]

ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಗಭಸ್ತಿನೇಮಿಃ) ಆಕಾಶದೊಳಗೆ ಕಿರಣಮಂಡಲದ
 ನಡುವೆ ಸೂರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಕೂಗೊಳಿಸುವವನು. (ಸ್ವತ್ವಸ್ಥಃ) ಸ್ವಾತ್ಮ
 ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ, ಸತ್ತ್ವಗುಣಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಎಲ್ಲ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಸ್ಪಿಂಹಃ) ಸಿಂಹದಂತೆ ವಿಕ್ರ
 ಮಶಾಲಿಯಾದ, ವಾ, ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದವನು. (ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಃ)
 ಭೂತಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯೆನಿಸಿದ, ವಾ, ಸತ್ತ್ವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೆ
 ನಿಸಿದವನು. (೯೦)

(ಆದಿದೇವಃ) ಎಲ್ಲ ದೇವರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲನೆಯವನಾದವ
 ನು. (ಮಹಾದೇವಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸುವ ದೇವನಾದವನು,
 (ದೇವೇಶಃ) ವಿಕಾರವೆನಿಸಿದ ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಯೋಗೈಶ್ವ
 ರ್ಯವೆನಿಸಿದ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುವವನು. (ದೇವಭೃತ್)
 ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನೆನಿಸಿದವನು. (ಗುರುಃ) ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಲಿ
 ಸುವ ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಗುರುವೆನಿಸಿದವನು. (ಉತ್ತರಃ) ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂ
 ಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವವನು, ವಾ, ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದವನು, ವಾ,
 ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ
 ಕಾಪಾಡಿದವನು. (ಗೋಪತಿಃ) ಗೋಪವೇಷಧರನಾಗಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು
 ಪಾಲಿಸಿದ, ವಾ, ಅಂಶದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು.
 (ಗೋಪವಾತ್ಪ್ತಾನ್ಮಗಮ್ಯಾ) ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವವನು (ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಃ)
 ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಕಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನವೋಂದರಿಂದಲೇ
 ತಿಳಿಯಬರುವವನು. (ಪುರಾತನಃ) ಕಾಲದ ಅಳತೆಗೆ ನಿಲುಕದೆ ಹಳಬ
 ನಾಗಿರುವವನು. (೫೦೦)

(ಶರೀರಭೂತಭೃತ್) ಶರೀರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವೆನಿಸಿದ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿರುವವನು. (ಭೋಕ್ತಾ) ಸರ್ವಪಾಲಕನಾ
 ಗಿರುವ, ವಾ, ಪರಮಾನಂದಾನುಭವಿಯು. (ಕಪೀಂದ್ರಃ) ವರಾಹರೂಪ

ಶರೀರಭೂತಭೃ ದ್ವೋಕ್ತಾ ಕಪೀಂದ್ರೋ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ || (೫೩)

ಸೋಮಪೋ ಮೃತವ ಸೋಮಃ ಪುರುಜಿ ತ್ವರುಸತ್ತಮಃ |

ವಿನಯೋ, ಜಯ ಸ್ತತ್ಯಸಂಧೋ ದಾಶಾರ್ಹ ಸ್ತಾತ್ವತಾಂಪತಿಃ || (೫೪) ೧೦

ವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ವಾನರಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದ, ವಾ, ಕಿರಣಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರನ್ನು ಹೀರುವ ಸೂರ್ಯಭಗವಂತನರೂ ಪವಾಗಿರುವವನು. (ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣಃ) ಧರ್ಮಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ, ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಕೊಡುವ ಬಹುದ್ರವ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣಾರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಸೋಮಪಃ) ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತಾರೂಪವಿಂದ, ವಾ, ಧರ್ಮಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತೋರಲು ಯಜಮಾನರೂಪವಿಂದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವವನು. (ಅಮೃತಪಃ) ಕಡಲನ್ನು ಕಡೆದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಮೃತವನ್ನು ಅನುರರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಸುರರಿಗೆ ಪಾನಮಾಡಿಸಿದವನು. (ಸೋಮಃ) ಚಂದ್ರರೂಪವಂದಿರುತ್ತಾ ಒಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ರಸವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ, ವಾ, ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ವಾ, ಉಮೆಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಪುರುಜಿತ್) ಅನೇಕರಾದ ಹಗೆಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವವನು. (ಪುರುಸತ್ತಮಃ) ಉತ್ತಮರಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿದವನು. (ವಿನಯಃ) ದುಷ್ಟರನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನು. (೧೦)

(ಜಯಃ) ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ತತ್ಯಸಂಧಃ) ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸತ್ಯಪ್ರಜ್ಞನಾಗಿರುವವನು. (ದಾಶಾರ್ಹಃ) ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿಸುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ದಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅರ್ಹನಾದವನು, ವಾ, ದಾಶಾರ್ಹರೆಂಬ ಗೋಪಾಲಕರ ಕೃಪೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. (ಸ್ತಾತ್ವತಾಂಪತಿಃ) ಸ್ತಾತ್ವತವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ, ವಾ, ಭಾಗವತನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ಜೀವಃ) ಶರೀರವೆಂಬ ಹ್ರೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವರೂಪದಿರ್ದಿರುವವನು. (ವಿನಯಿತಾ) ಜೀವನನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು. (ಸಾಕ್ಷೀ) ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳೊಂದಕ್ಕೂ ಸಿಲುಕದೆ ಜೀವರು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಉದಾಸೀನನಾಗಿ ಇದಿರಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಸ್ವಾತ್ಮಾತಿರಿಕ್ತವಾದುದೊಂದ

ಜೇವೋ ವಿನಯತಾ ಸಾಕ್ಷೀ ಮುಕ್ತುಂದೋ ಮಿತವಿಕ್ರಮಃ |

ಅಂಭೋನಿಧಿ, ರನಂತಾತ್ಮಾ ಮಹೋದಧಿ ಶಯೋಂ ತಕಃ || (೫೫) [೨೦]

ಅಜೋ ಮಹಾರ್ಥ ಸ್ವಾಭಾವ್ಯೋ ಜಿತಾಮಿತ್ರಃ ಪ್ರಮೋದನಃ |

ಆನಂದೋ ನಂದನೋ, ನಂದ ಸ್ವತ್ಯಧರ್ಮಾ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ || (೫೬) [೨೦]

ನ್ನೂ ನೋಡದಿರುವವನು. (ಮುಕ್ತುಂದಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾ
ತನಾದವನು. (ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಃ) ಭೂಮಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ದ್ಯುಲೋಕ
ಇವುಗಳನ್ನು ಆಳುವಾಗ ಆಳತಗೆ ಬಾರದ ಮೂರುಬಗೆಯ ಪಾದವಿಕ್ಷೇಪ
ಗಳಿಲ್ಲ, ವಾ, ಆಪರಿಮಿತಶೌರ್ಯವುಳ್ಳವನು. (ಅಂಭೋನಿಧಿಃ) ಅಂಭಃ ಎಂ
ದರೆ, ದೇವ, ಮನುಷ್ಯ, ಪಿತೃಗಳು, ಇವರಿಗೆ ನಿಧಿಃ ಎಂದರೆ ವಾಸಮಾಡ
ಲಿಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿರುವ, ವಾ, ನರಸ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವ ಸಾಗ
ರರೂಪನಾದವನು. (೨೦)

(ಅನಂತಾತ್ಮಾ) ದೇಶದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಕಾಲದಿಂದಲಾಗಲಿ, ವಸ್ತು
ವಿನಿಂದಲಾಗಲಿ ಆಳತೆಗೆ ಬಾರದಿರುವ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವವನು. (ಮಹೋ
ದಧಿಶಯಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ ಏಕಾರ್ಣವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಆ ಮಹೋದಧಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನು. (ಅಂತಕಃ)
ಭೂತಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಂತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಆಜಃ) ಕಾಮರೂಪ
ನಾಗಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿರುವವನು. (ಮಹಾರ್ಥಃ) ಭಕ್ತರ ಪ್ರಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆ
ಯಲು ತಕ್ಕವನಾಗಿರುವವನು. (ಸ್ವಾಭಾವ್ಯಃ) ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧನೆಂದು ಸ್ವಭಾ
ವದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯನಾದವನು. (ಜಿತಾಮಿತ್ರಃ) ಒಳಗಿನ ಹಗೆ
ಗಳಾದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು, ಹೊರಗಿನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾವಣಾದಿ
ಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನು. (ಪ್ರಮೋದನಃ) ಸ್ವಾತ್ಮಾಮೃತರಸವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಧ್ಯಾನಮಂತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ
ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು. (ಆನಂದಃ) ಯಾವಾಗಲೂ ಆನಂದ
ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಆನಂದಗೊಳಿಸುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದವ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ನಂದನಃ) ಭಕ್ತರಾದ ಜೇತನರಿಗೆ ಇದಲೋ
ಕಸುಖವನ್ನು, ಪರಲೋಕಸುಖವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವನು.

(ನಂದಃ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸುವವರಿಗೆ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂ
ಟುಮಾಡುವ, ವಾ, ಸರ್ವೋಪಪತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆನಂ

ಮುಖ್ಯಃ ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯಃ ಕೃತಜ್ಞೋ ಮೇದಿನೀಪತಿಃ |

ತ್ರಿಪದ ಸ್ತೋತ್ರಶಾಸ್ತ್ರೋ ಮಹಾಶೃಂಗಃ, ಕೃತಾಂತಕೃತ್ || (೫೭) [೪೦]
ಮಹಾವರಾಹೋ ಗೋವಿಂದ ಸ್ಪುಷೇಣಃ ಕನಕಾಂಗವೀ |

ವಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಮೂ, ಗಂಧ, ರುಣ್ಣು, ಹೆಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯ
ಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾದ ಅನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವವನು. (ಸತ್ಯ
ಧರ್ಮ) ಸತ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಯಾವ
ವಸ್ತುವು ಹೇಗೆ ಎದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕಾಣೆಯೇ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಸತ್ಯವೇಧರ್ಮ
ವಾಗಿವುಳ್ಳ, ವಾ, ದಿವವನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಸದಾಚಾರ, ಭೂತದಯೆ, ವಾ,
ಣಿಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿರುವುದು, ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಚಾರ ಎಂಬೇಧಕ್ಕ
ಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ)
ಮೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿರುವ ಶೌರ್ಯವಳ್ಳವನು, ವಾ, ಮೂ
ರುಬಗೆಯಾದ ವಾದನ್ಯಾಸವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಮೂರೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಳಿದ
ವನು. (ಮಹರ್ಷಿಃ) ವೇದಮಾಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುನಿಯರೂಪದಿಂದಿರುವ,
ವಾ, ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು
ತೋರಿದವನು. (ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯಃ) ಕಪಿಲರೂಪದಿಂದ ವೇದೋಪದೇಶ
ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯನೆಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದವನು [ಮಹ
ರ್ಷಿಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯಃ ಎಂದು ಕೆಲವರು,] (ಕೃತಜ್ಞಃ) ಸ್ವಕಲ್ಪಿತವಾದ
ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವನು. (ಮೇದಿನೀಪತಿಃ) ಮಧುಕ್ಯ
ಪಭರೇಂಬ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮೇದಿನಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ, ವಾ,
ವೈಕುಂಠ, ಭಕ್ತರಪ್ರದಯೆ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಈ ಮೂರುಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಶೇಷ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ, ವಾ, ಸ್ವರ, ಮರ್ಮ, ಪಾತಾಳಗ
ಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದವನು. (ತ್ರಿಪದಃ) ಅವ್ಯತಮಯವಾದ ಮೂರುಪಾ
ದಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಅಗ್ನಿತ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ,
ಕ್ಷೀರಸಾಗರ, ಯಜ್ಞವಾಟ ಈಮೂರರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ತ್ರಿವ
ಶಾಧ್ಯಃ) ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ಕೌಮಾರಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳ
ನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೊಡೆಯನಾದ, ವಾ, ಮೂವತ್ತೆರವರ್ಷಗಳ
ಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಿನವರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ವಾ, ಜಾಗತ್,
ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು

ಗುಪ್ತೋ ಗಭೀರೋ ಗಹನೋ ಗುಪ್ತ ಶ್ಚಕ್ರಗದಾಧರಃ || (೫೪) [೫೦]
ವೇಧಾ ಸ್ವಾಂಗೋ ಜಿತಃ ಕೃಷ್ಣೋ ದೃಢ ಸ್ಸಂಕರ್ಷಣೋ ಚ್ಯುತಃ |

(ಮಹಾಶೃಂಗಃ) ಮತ್ಸ್ಯಾದಿರೂಪಿಯಾಗಿ ಮಹಾಶೃಂಗವೆಂಬ ಪ್ರಯಾಣ
ವಸ್ಥೆ ನಾವೆಯೊಳಗೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು. (೪೦)

(ಕೃತಾಂತಕೃತ್) ಸೃಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಂತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸು
ವ, ವಾ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಾಂತನನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸುವವನು. (ಮಹಾವ
ರಾಹಃ) ಆದಿ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದವನು. (ಗೋವಿಂದಃ) ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯ
ಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವವನು. (ಸುಷೇಣಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ವರಿವಾರ
ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲವನು. (ಕನಕಾಂಗದೀ) ಸುರ್ವಮಯವಾದ ಭೂಜಾಭಿ
ರಣಗಳೆಲ್ಲವನು. (ಗುಪ್ತಃ) ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ರಹಸ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬ
ರುವಂತೆ, ಸೃದಯಗುಹೆಯೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಗಂ
ಭೀರಃ) ಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯಬಲಾದಿಗಳಿಂದ ಗಂಭೀರನಾಗಿರುವವನು. (ಗಹ
ನಃ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದೆ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ, ವಾ, ಅವ
ಸ್ಥಾತ್ರಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೂರದಲ್ಲಿರುವವನು. (ಗುಪ್ತಃ) ವಾಚ್ಮಾನಸ
ಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದೆ ಗುಪ್ತನಾಗಿರುವವನು. (ಚಕ್ರಗದಾಧರಃ) ಮನಸ್ಸಿ
ನತತ್ವರೂಪವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿಯ ತತ್ವರೂಪವಾದ ಗದೆಯ
ನ್ನೂ, ಲೋಕದಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಧರಿಸಿ, ಗದಾಧರನೆಂಬ ದಿವ್ಯನಾಮವನ್ನು
ಧರಿಸಿರುವವನು. (೫೦)

(ವೇಧಾಃ) ಸಂಕಲ್ಪಪ್ರಾಂತದಂತೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನು.
(ಸ್ವಾಂಗಃ) ಜೀರೊಂದು ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಕೀರಿಸಾಧನದಿಂದಲೇ
ಸರ್ವವನ್ನೂ, ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಅಜಿತಃ) ಯಾವ ಅವತಾರದಲ್ಲಿಯೂ
ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡದಿರುವವನು. (ಕೃಷ್ಣಃ) ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯ
ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಮಹಾಭಾರತ ರೂಪವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ,
ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ, ವೇದವಿಭಾಗವನ್ನೂ
ವಾಡಿ, ಲೋಕೋಚಕಾರ ಮಾಡಿದವನು. (ದೃಢಃ) ಸ್ವರೂಪಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ದಿಂದ ಚಲಿಸದವನು. (ಸಂಕರ್ಷಣಃ) ಪ್ರಳಯಕರ್ತನು. (ಅಚ್ಯುತಃ)
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಳಯಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದವ

ವರುಣೋ ವಾರುಣೋ ವೃಕ್ಷಃ ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷೋ ಮಾಹಾಮನಾಃ ||೫|| [೬೦]
ಭಗವಾ ನೈಗಹಾ ನಂದೀ ವನಮಾಲೀ ಹಲಾಯುಧಃ |

ಆದಿತ್ಯೋಜ್ಯೋತಿ ರಾದಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಷ್ಣು, ಗತಿಸತ್ತಮಃ || (೬೦) [೭೦]

ನು. (ವರುಣಃ) ಸೂರ್ಯರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತಾ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂವರಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ವಾರುಣಃ) ವರುಣನ ಮಗನಾದ ವರಿಷ್ಠನ, ಆದವಾ ಅಗಸ್ತ್ಯನರೂಪದಿಂದಿರುವವನು. (ವೃಕ್ಷಃ) ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷದಂತೆ ಚಲಿಸದೆ ಇರತಕ್ಕವನು. (೬೦)

(ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಃ) ಹೃದಯಪುಂಡರೀಕದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವನಾಗಿ ಸೂಕ್ತಾತ್ ದರ್ಶನಕೊಡುವ, ವಾ, ಹೃದಯಪುಂಡರೀಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು. (ಮಾಹಾಮನಾಃ) ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಧೃತಿ, ತಂತಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವನು. (ಭಗವಾನ್) ಸಮಗ್ರವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಯಶಸ್ಸು, ಸಂಪತ್ತು, ನೈರಾಗ್ಯ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಈ ಆರರ ವೈಭವವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ, ವಾ, ಭೂತಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳನ್ನೂ, ಗಮನಾಗಮನಗಳನ್ನೂ, ವಿವರ್ಯವಿವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ಭಗವಾನ್) ದುಷ್ಟರ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು. (ನಂದೀ) ಸುಖರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಾ, ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿ ಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳೋಣದರಿಂದ ಆನಂದವುಳ್ಳವನು. (ವನಮಾಲೀ) ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶರೂಪವಾದ ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಹಲಾಯುಧಃ) ಬಲರಾಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಹಲಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಆದಿತ್ಯಃ) ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ವಾಮನರೂಪನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದವನು, ವಾ, ಅದಿತಿಯ ರೂಪಾಂತರವಾದ ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನು. (ಜ್ಯೋತಿರಾದಿತ್ಯಃ) ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿರೂಪದಿಂದ ಚಳಗುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಕೇಜೋಮಯನಾಗಿಯೂ, ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು. (ಸೃಷ್ಟಿಷ್ಣುಃ) ಸೃಷ್ಟಿ, ಸುಖದುಃಖ, ವಾನಾವಮಾನಗಳೆಂಬ ದ್ವಂದ್ವದುಃಖಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವವನು. (೭೦)

(ಗತಿಸತ್ತಮಃ) ಸರ್ವರಿಗೂ ಗತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆನಿಸಿರುವವನು. (ಸುಧನ್ವಾ) ಇಂದ್ರಿಯಮಯನಾದ, ಅಥವಾ,

ಸುಧನತ್ವ ಖಂಡಪರಶು ದಾರುಣೋ ದ್ರವಿಣಪ್ರದಃ |

ವಿವಿಷ್ಟೌ ಕ್ಸರಸ್ವೌ ಗತ್ವ್ಯಸೋ ವಾಚಸ್ಪತಿ ರಯೋನಿಜಃ, ||(೬೧) [೮೦]
ತ್ರಿಸಾಮಾ ಸಾಮಗ ಸ್ತಾಮ ನಿರ್ವಾಣಂ ಭೇಷಜಂ ಭಿಷಕ್, |

ಶೃಂಗದಿಂದಮಾಡಿದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸುವವನು. (ಖಂಡಪರಶುಃ) ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಖಂಡಿಸುವ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಪರಶುರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ, ವಾ, ಅಖಂಡವಾದ ಪರಶುವುಳ್ಳವನು. (ದಾರುಣಃ) ಸನ್ಮಾರ್ಗವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರನು, ವಾ, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಡುವವನು. (ದ್ರವಿಣಪ್ರದಃ) ಭಕ್ತರು ಕೋರುವ ದನವನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಮಾಡುವವನು. (ವಿವಿಷ್ಟೌ ಕ್) ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವವನು. (ಕ್ಷರಸ್ವೌ) ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡುವ, ವಾ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನು. (ವ್ಯಾಸಃ) ಋಗ್ವೇದವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಬಗೆಯಾಗಿಯೂ, ಯಜುಸ್ಸನ್ನು ನೂರೊಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೂ, ಸಾಮವನ್ನು ಸಾನಿ-ಪಾಲಾಗಿಯೂ ಶಾಖಾಭೇದದಿಂದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಮಹಾಪುರಾಣೋಪಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದವನು. (ವಾಚಸ್ಪತಿಃ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇದವೆತೆಯಾದ ವಿರಿಂಚಿಗೂಪನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ವೇದಪುರಾಣವಚನಗಳಿಗೆ ದೇವತೆಯಾಗಿರುವವನು. (ರಯೋನಿಜಃ) ಮಾತೃಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು, ವಾ, ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಜನ್ಮದೋಷಲೇಪವಿಲ್ಲದವನು. (೮೦)

(ತ್ರಿಸಾಮಾ) ವೇದವ್ರತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂರುಬಗೆಯ ಸಾಮಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು. (ಸಾಮಗಃ) ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಸಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. (ಸಾಮ) ವೇದಗಳೊಳಗೆ ಸಾಮವೇದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ನಿರ್ವಾಣಂ) ಸರ್ವದುಃಖೋಪಶಮನ ಮಾಡುವ ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಭೇಷಜಂ) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಾಷ್ಠ್ಯಧನ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಭಿಷಕ್) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪರಮವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸಿದ ಗೀತೆಯೆಂಬ ಸಂಜೀವಿನಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವೈದ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಸನ್ಮಾರ್ಗಸಕ್ಯತ್) ಮೋಕ್ಷಾರ್ಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸಾಧಕವಾ

ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಚ್ಚಮ ಶ್ಯಾಂತೋ ನಿಷ್ಕಾಂತಿ ಪರಾಯಣಃ॥ ೬೦ [೪೦
ಶುಭಾಂಗ ಶ್ಯಾಂತಿದ ಸ್ಪ್ರಷ್ಠಾ ಕುಮುದಃ ಕುವಲೇಶಯಃ ।

ಗೋಹಿತೋ ಗೋಪತಿ ರೋವತ್ತಾವೃಷಭಾಕ್ಷೋ ವೃಷಪ್ರಿಯಃ ೬೩[೧೦೦

ಗಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವನು. (ಶಮಃ) ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಮವು ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ, ವನವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಮವು ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ, ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ದಾನವೇ ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ಧರ್ಮವೆಂತಲೂ ಹೇಳಿರುತ್ತದರಿಂದ, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನವಾದ ಶಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಶಾಂತಃ) ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗದೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ನಿಷ್ಕಲನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಾಂತನಾಗಿರುವವನು. (ನಿಷ್ಕಾಂತ) ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಸಂಹಿತೆಗಳು ಗೂ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. (೯೦)

(ಶಾಂತಃ) ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳೂ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಶಾಂತಿ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಪರಾಯಣಂ) ಪುನಃಹಿಂದಿಗಿರುವವಿಕೆಯ ಶಂಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. (ಶುಭಾಂಗಃ) ದಿವ್ಯಸುಂದರವಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನು. (ಶಾಂತಿದಃ) ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿರಹಿತವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಸ್ರಷ್ಠಾ) ಸರ್ಗಾದಿಮುಖ್ಯ ಸದ್ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸೃಜಿಸಿದವನು (ಕುಮುದಃ) ಕು ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರೊಪ್ಪಿಸುವ ಪೂಜೆಯಿಂದ, ಮುನಃ ಎಂದರೆ ಸಂತೋಷಿಸುವವನು. (ಕುವಲೇಶಯಃ) ಕು ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ವಲ ಎಂದರೆ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಕುವಲಂ, ಎಂದರೆ ಜಲ; ಪ್ರಳಯಕಾಲದೊಳಗೆ ಶಯಃ ಎಂದರೆ ಅರ್ಣವಜಲದಲ್ಲಿ ಪವಳಿಸುವ, ವಾ, [ಕುವಲ-ಬದರಿ] ಋಷಿ ಪುತ್ರನ ಶಾಪದಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತನನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಬೋರೆಯ ದಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅತಗಿದ್ದ ತಕ್ಷಕನ ರೂಪವಾಗಿದ್ದವನು, ವಾ, [ಕುವಲ-ಎಂದರೆ ಸರ್ವೋದರ] ಆದಿಶೇಷನ ಉದಗದ ಮೇಲೆ ಶಯನಮಾಡುವವನು. (ಗೋಹಿತಃ) ಗೋವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಗೋವರ್ಧನಸಂಸ್ಕರಣವನ್ನು ಎತ್ತಿದ, ವಾ, ಗೋವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವನು. (ಗೋಪತಿಃ) ಗೋಪ-ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಮುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವತಿಃ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ

ಅನಿವರ್ತೀ ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್ ಕ್ಷೇಮೈ ಚೈವಃ |

ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ ಶ್ರೀವಾಸ ಶ್ರೀಪತಿ, ಶ್ರೀಮತಾಂ ವಃ || ೬೪ [೧೦]
ಶ್ರೀದ ಶ್ರೀಶ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶ್ರೀನಿಧಿ ಶ್ರೀವಿಭಾವಃ |

ಶರೀರಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ, ವಾ, ಯಾಗ, ವೃಷಭ, ಚಂದ್ರ, ವಾಕ್, ಭೂಮಿ, ದಿಕ್, ಧೇನು, ರಶ್ಮಿ, ದೃಕ್, ಬಾಣ ಸ್ವರ್ಗ, ವಜ್ರ, ಗೋವಿನ ಬಾಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಿರುವವನು. (ಗೋವಾತ್) ಸ್ವಸ್ವ ರೂಪವನ್ನು ವಾಯೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕ ನಾದವನು. (೬೦೦)

(ವೃಷಭಾಕ್ಷಃ) ಧೃವೇ ಪೃಷ್ಠಿಯಾಗಿವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸರ್ವಕಾಮಗಳ ನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವ ಕಟಾಕ್ಷಪ್ರಜ್ಞವನು. (ವೃಷಪ್ರಿಯಃ) ಧೃವಪ್ರಿಯನಾಗಿ ರುವ, ವಾ, ಧರ್ಮಪ್ರಪ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವವನು. (ಅನಿವ ರ್ತೀ) ದೇವಾನುರದ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂದಿರುಗದಿರುವ, ವಾ, ಧರ್ಮಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ವಿಮುಖನಾಗದಿ ರುವವನು. (ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ) ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡದಿರುವಸ್ವರೂ ಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ಸಂಕ್ಷೇಪಾತ್) ವ್ಯವಹಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಗದ್ರೂಪವಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಸಿದ್ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರ ಳಯದೊಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ಕ್ಷೇಮೈತ್) ತನ್ನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಚಿಂತಿಸುವವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿ ಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ಶಿವಃ) ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸರ್ವ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರೀವ ತ್ಸವಕ್ಷಾಃ) ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನುಳ್ಳವನು. (ಶ್ರೀ ವಾಸಃ) ಅನವರತವೂ ಕೃದಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರೀಪತಿಃ) ಅವೃತಮ ಥನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದೇವಿಯಿಂದ ಪತಿಯಾಗಿ ವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ವಾ, ವಿವಿಧ ವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುವ ಪರಾಶಕ್ತಿಗೆ ಒಡೆಯನೆನಿಸಿದವನು. (೧೦)

(ಶ್ರೀಮತಾಂವಃ) ಬುಗ್ಗೆ ಜುಸ್ಸುಮಾಡಿರೂಪವಾಗಿರುವ ಸಂಪತ್ತು ಳ್ಳ ವಿರಿಂಚಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯೆನಿಸಿದವನು. (ಶ್ರೀದಃ) ಭಕ್ತ

ಶ್ರೀಧರ ಶ್ರೀಕರ ಶ್ರೀಯ ಶ್ರೀಮಾ ನೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಃ || ೬೫ || ೧೦
 ಸ್ವಹ ಸ್ವಂಗ ಶ್ಯತಾನಂದೋ ನಂದಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣೇಶ್ವರಃ
 ವಿಜಿತಾತ್ಮಾ ವಿಧೇಯಾತ್ಮಾ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಶ್ಲಿಷ್ಠಸಂಶಯಃ || (೬೬)

ರಿಗೆ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಯನ್ನು ಅನು
 ಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಶ್ರೀಶಃ) ಸರ್ವಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಿಕ್ಷೇಪ
 ರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರೀನಿನಾಸಃ) ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತಸಂಪತ್ತು
 ಗಳಿಗೂ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಿವಾಸ
 ವಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರೀನಿಧಿಃ) ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುರೂಪ
 ವಾದ ಶಕ್ತಿಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಡುವ ನಿಧಿಸ್ವರೂಪನು. (ಶ್ರೀ
 ವಿಭಾವನಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಯನ್ನು
 ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಶ್ರೀಧರಃ) ಎಂದಿಗೂ ಅವಾಯವಿಲ್ಲದ ಸುಖಲಾಭವೆಂ
 ಬ ಶ್ರೇಯೋರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರೀಕರಃ) ಸ್ಮರಿಸುವ, ಪೂಜಿಸುವ
 ಧಾರ್ತನಿಸುವ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋ
 ಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶೌರ್ಯ, ಬಲ, ವಿಭವ, ಸುಖಾನುಭವವೊದಲಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು
 ಗಳನ್ನೊಕ್ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಶ್ರೀಮಾನ್) ಯಾವವಿಧವಾದದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದ
 ಸಂಪತ್ತನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಲೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಃ) ಮೂಲೋ
 ಕಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವವನು. (೧೦)

(ಸ್ವಹಃ) ಸಮಸ್ತಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ
 ವನು. (ಸ್ವಂಗಃ) ಸಾಮುದ್ರಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
 ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನು. (ಶತಾನಂದಃ) ಮನುಷ್ಯ, ರಾಜ, ದೇವ, ಗಂಧರ್ವ, ಇಂದ್ರ,
 ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ
 ಶತಾಂಶತಾನಂದದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಹೇಳುತ್ತ, ಕಟ್ಟಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ
 ಶತಾಂಶಾಧಿಕಾನಂದವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸ್ವಾನಂದಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ
 ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (ನಂದಿಃ) ಆನಂದಮಯವಿಗ್ರಹವಾಗಿರುವವನು.
 (ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣೇಶ್ವರಃ) ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ
 ಯಾಗಿರುವವನು. (ವಿಜಿತಾತ್ಮಾ) ಸರ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಾ
 ಛೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು. (ಅವಿಧೇಯಾತ್ಮಾ) ಯಾರಿಗೂ ವಿಧೇಯ

ಉದೀರ್ಣ, ಸ್ಪರ್ವತಶ್ಚಕ್ಷು ರನೀಶ ಕೃತ್ಯತ ಸ್ಥಿರಃ | [೩೦]
 ಭೂಶಯೋ ಭೂಷಣೋ ಭೂತಿ ರ್ವಿಕೋಕ ಕೋಕನಾಶನಃ || ೬೭
 ಅರ್ಜಿಷ್ಠಾ ನರ್ಚಿತಃ, ಕುಂಭೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ವಿಕೋಧನಃ | [೪೦]

ತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, ವಾ, [ವಿಘ್ನೇಯಾತ್ಮಾ-ಬ್ರ
 ಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತ
 ರು-ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ ಇರು, ಇದನ್ನು ಮಾಡು, ಇದನ್ನು ತಿನ್ನು ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದ
 ರೂ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. (ಸತ್ಕೀರ್ತಿಃ) ಯಾವ
 ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕಳಂಕವನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು (ಏನ್ನು
 ಸಂಶಯಃ) ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಕರತಲಾಮಲಕದಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಿ
 ರುವುದರಿಂದ ಯಾವಬಗೆಯಾದ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ
 ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ಉದೀರ್ಣಃ) ಸದ್ವ್ಯ
 ಭೂತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾಗಿರುವವನು. (೩೦)

(ಸದ್ವ್ಯತ್ಯಕ್ಷಾಹುಃ) ದೇಹದ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವವನ್ನೂ ನೋಡಿ
 ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು. (ಅನೀಶಃ) ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ವಾ
 ಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಒಡೆಯನನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ, ವಾ,
 ಪರಾಧೀನವಾಗದಿರುವವನು. (ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಿರಃ) ಪುನಃಪುನಃ ಅವತರಿಸುತ್ತಿ
 ದ್ದರೂ ವಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು (ಭೂಶ
 ಯಃ) ಶ್ರೀರಾಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಲಂಕೆಗೆ ಭೂಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂ
 ಪಾದಿಸಲೋಸುಗ ಸಮುದ್ರವ್ರಾಂತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭಶಯನದಲ್ಲಿ ಪವ
 ಳಿಸಿದ್ದವನು. (ಭೂಷಣಃ) ಭೂಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅನೇ
 ಕಾವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಭೂಮಿಗೆ ಭೂಷಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವನು. (ಭೂತಿಃ)
 ಸಮಸ್ತವಿಭವಪ್ರದನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲವಿಭವಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ,
 ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಕಳತ್ರ, ಧನ, ಧಾನ್ಯರೂಪವಾದ ಸಂಪ
 ತ್ತನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವವನು. (ಅಶೋಕಃ) ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾ
 ಗಿರುವುದರಿಂದ ಶೋಕಗಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವವನು. [ವಿಕೋಕಃ] (ಶೋಕವಿ
 ನಾಶನಃ) ಸ್ತೃತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಶೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಗೊಳಿಸು
 ವವನು. (ಅರ್ಜಿಷ್ಠಾ) ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ತೇಜಸ್ವಿಗಳನ್ನೂ ಗಿ
 ಮಾಡುವಷ್ಟು ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ವಾ, ವಿರುಕ್ಷಣ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ

ಅನಿರುದ್ಧೋ ಪ್ರತಿರಥಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನೋ ಮಿತವಿಕ್ರಮಃ || ೬೪

ಕಾಲನೇಮಿನಿಹಾ ವೀರ ಶೃಂಗಿ, ಶೂರಜನೇಶ್ವರಃ | [೫೦]

ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮಾ ತ್ರಿಲೋಕೇಶಃ ಕೇಶವಃ ಕೇಶಿಹಾ ಹರಿಃ || ೬೫

ವನು. (ಅರ್ಚಿತಃ) ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರ್ಚನೆಗೊಳ್ಳುವವನು. (೪೦)

(ಕುಂಭಃ) ಚಕ್ರಕುಂಭವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಎಡೆಗೊಡುವವನು. (ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ) ಸತ್ಯ ರಜ ಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ವಿಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (ವಿಶೋಧನಃ) ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿ ಪರಿಶುದ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನು. (ಅನಿರುದ್ಧಃ) ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯ ವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಡದಿರುವವನು. (ಅಪ್ರತಿವತ್ತಃ) ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿರುವವನು. (ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ) ಅಪರಿಮಿತಸಂಪತ್ತನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಚತುರ್ವ್ಯೂಹರೂಪವಿಭವವುಳ್ಳವನು. (ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಃ) ಅವಾರ ವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ವಾ, ಹಿಂಸೆಗೊಳಗಾಗದ ಶಾರ್ಙ್ಗವುಳ್ಳವನು. (ಕಾಲನೇಮಿನಿಹಾ) ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ರಕ್ತಸನನ್ನು ಹನನಪಡಿದವನು. (ಶಾರಿಃ) ವಿವಿಧವೀರರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿದ ಶೂರನಾಗಿರುವವನು. (ಶೂರಃ) ಶೂರನೆಂಬ ಆಸಿನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ, ವಾ, ಶೂರನೆಂದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದವನು. (೫೦)

(ಶೂರಜನೇಶ್ವರಃ) ಶೂರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಇಂದ್ರನೇಮಿ ಪಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮಾ) ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗದಿರುವವನು. (ತ್ರಿಲೋಕೇಶಃ) ಮೂರುಲೋಕದ ಜನರನ್ನೂ ತಂತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸುವ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನು. (ಕೇಶವಃ) ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಕೇಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಿರಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಮೂರುವರ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವತ್ವ

ಕಾಮದೇವಃ ಕಾಮಪಾಲಃ ಕಾಮೀ ಕಾಂತಃ, ಕೃತಾಗಮಃ || [೬೦]
ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವಪು ರ್ವಿಷ್ಣು ವೀರೋ ನಂತೋ ಧನಂಜಯಃ || ೭೦

ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ, ವಾ, ಕ, ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ, ಎಂದರೆ
ಶಿವ, ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಂಶಗಳನ್ನಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಕೇಶಿಹಾ)
ಕೇಶಿ ಎಂಬ ರಕ್ತಸನನ್ನು ಕೊಂದವನು. (ಹರಿಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಾರಣ
ಸಹಿತವಾದ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸುವವನು. (ಕಾಮದೇವಃ)
ಧರ್ಮವೇಮೊಲದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸ
ಲ್ಪಡುವ ದೇವನಾದವನು. (ಕಾಮಪಾಲಃ) ಭಕ್ತರು ಬಯಸುವಕಾಮ
ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವವನು. (ಕಾಮೀ) ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ
ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ
ಕಾಮಸ್ತುಳ್ಳವನು. (ಕಾಂತಃ) ಸರ್ವಮೋಹಕರವಾದ ದಿವ್ಯನುಂದರವಿಗ್ರ
ಹವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ದ್ವಿಪರಾರ್ಥವೆಂಬ ಕಾಲದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕ,
ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಂತಃ ಎಂದರೆ ಅಂತವನ್ನು ಒಟುಮಾಡುವವನು. (೬೦)

(ಕೃತಾಗಮಃ) ಲೋಕವು ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ವ
ಜ್ಞಾರೂಪವಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವನು. (ಅನಿರ್ದೇ
ಶ್ಯವಪುಃ) ಹೀಗೆ ಇರುವವನು, ಎಂದು ಗುಣಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇ
ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು. (ವಿಷ್ಣುಃ) ಭೂಮ್ಯಂತ
ರಿಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ವಾ, ದ್ಯಾವಾಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿ
ಸಿರುವ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು. (ವೀರಃ) ವಿಚಿತ್ರಗಮನವುಳ್ಳ, ವಾ, ಅದ್ಭು
ತಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ವಾ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನು ಅಶನಮಾಡುವ, ವಾ,
ಅಪರಿಮಿತ ಗುಚ್ಛವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ದಿವ್ಯನಾಮವುಳ್ಳವನು. (ಅನಂತಃ)
ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ನಿತ್ಯನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮತೆಯ
ನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ದೇಶಕಾಲವಸ್ತುಗಳ ಅಳತೆಗೆ ಒಳಗಾಗದಿರುವ,
ವಾ, ಗಂಧವರು, ಅಪ್ಪರರು, ಸಿದ್ಧರು, ಕಿನ್ನರರು, ಉರಗರು, ಚಾರಣ
ರು ಈ ಮೊದಲಾದ ಯಾರಿಂದಲೂ ಕೊನೆಗಾಣಲಾಗದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ
ಗಳುಳ್ಳವನು. (ಧನಂಜಯಃ) ಧನವನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಹಾ
ಯಮಾಡಿದ, ವಾ, ಧನಂಜಯನಾದ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಾಂಶದಿಂದ ಸ್ಥಾನ

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ವಾ ದ್ವೈತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮವಿವರ್ಧನಃ, | [೭೦]
 ಬ್ರಹ್ಮವಿ ದ್ವೈತ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮೋ ಬ್ರಹ್ಮೀ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಃ||
 ಮಹಾಕ್ರಮೋ ಮಹಾಕರ್ಮ ಮಹಾತೇಜಃ ಮಹೋರಗಃ |

ಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಿದವನು. (ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ) ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ತಪಸ್ಸು, ವೇದ, ಸತ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಹಿತನಾದ, ವಾ, ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕತ್ವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ನೋಡಲಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ವಾ ದ್ವೈತ್ಯಾ) ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಹತ್ತರನೆನಿಸಿದವನು. (ಬ್ರಹ್ಮ) ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಭೇದಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಸತ್ತಾಮಾತ್ರವೆನಿಸಿ, ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ವಾಕ್ಯಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದೆ, ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಬ್ರಹ್ಮವಿವರ್ಧನಃ) ತಪಸ್ಸು ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಪುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವನು. (೭೦)

(ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್) ವೇದ ಮತ್ತು ವೇದಾರ್ಥಗಳ ತತ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲವನು. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ) ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಿಂದಲೂ, ತರುವಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪವಿಂದಲೂ, ವೇದ ಮತ್ತು ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದವನು. (ಬ್ರಹ್ಮೀ) ವೇದರೂಪವನ್ನೂ ವೇದಾಂಗರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಃ) ಸ್ವಾತ್ಮಭೂತಗಳಾದ ವೇದಗಳನ್ನು ರಹಸ್ಯಗೊಂಡಿಗೇ ತಿಳಿದಿರುವ, ವಾ, ವೇದಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವವನು. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಃ) ವೇದಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ, ವಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ, ವಾ, “ಕೊಲ್ಲುವ ; ಶಮಿಸುವ, ಕ್ರೂರವಚನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅವನದೋಷವನ್ನೇಣಿಸದೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು” ಹಾಗೆ ಮಾಡದವನು ಪಾಪಿಯಾಗುವನು, ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನು, ಮತ್ತು ನನ್ನವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರುವ, ವಾ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ದೇವಕಿಯು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನು. (ಮಹಾಕ್ರಮಃ) ಪ್ರಸಂಚನಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು

ಮಹಾಕ್ರತು, ಮಹಾಯಜ್ಞಾ ಮಹಾಯಜ್ಞೋ ಮಹಾಕವಿಃ || [೧೦] ೭೦
 ಸ್ತವ್ಯ ಸ್ತವಪ್ರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರತಾ ರಣಪ್ರಿಯಃ |
 ಪೂರ್ಣಃ, ಪೂರಯತಾ ಪುಣ್ಯಃ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿ ರಸಾಮಯಃ || [೧೦] ೭೨

ತೋರಿರುವ, ವಾ, ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾದವಿಹ್ನೇಪಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ತನ್ನನ್ನು
 ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವವನು.
 (ಮಹಾಕರ್ಮ) ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣರೂಪವಾದ ಮಹಾಕರ್ಮವುಳ್ಳ, ವಾ,
 ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವಿಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿ
 ಯನ್ನು ತೋರಿರುವವನು. (ಮಹಾತೇಜಃ) ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು
 ಪರಮತೇಜಸ್ವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ, ವಾ, ದುಷ್ಟರನ್ನು
 ಶಿಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಶೌರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು. (ಮಹೇಂದ್ರರಾಜಃ) ವಾಸುಕಿಯೆಂ
 ಬಸಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸೂನಿಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವವನು. (ಮಹಾಕ್ರತುಃ)
 ಅಶ್ವಮೇಧವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಯಾಗರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (೧೦)

(ಮಹಾಯಜ್ಞಾ) ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ
 ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿದವನು. (ಮಹಾಯಜ್ಞಃ) ಯಜ್ಞ
 ಗಳೊಳಗೆ ಜಪಯಜ್ಞ ರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಮಹಾಕವಿಃ) ಪ್ರಳಯ
 ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವ, ವಾ, ಜೀವ
 ರೂಪವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಮುಕ್ತಿದೇಶಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಏಕಾತ್ಮತೆಯನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡುವ ಆಮತಿಯನ್ನುಳ್ಳವನು. (ಸ್ತವ್ಯಃ) ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸೆ
 ಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಥನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವವನು.
 (ಸ್ತವಪ್ರಿಯಃ) ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವನು. (ಸ್ತೋ
 ತ್ರಂ) ಸರ್ವರೂ ಸ್ತುತಿಸುವ ಸ್ತುತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದದ ರೂಪವಾಗಿರುವವನು.
 (ಸ್ತುತಃ) ಸ್ತುತಿಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ವಾ, ಶೇಷ, ಗರುಡ,
 ವಿರಿಂಚಿ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಸ್ತೋತಾ) ಶ್ರದ್ಧಾ
 ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವ ಮಹಾಪುರುಷರೂಪನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಸ್ತುತಿ,
 ಸ್ತುತ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರ ಈ ಮೂರು ರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ರಣಪ್ರಿಯಃ)
 ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಶಾಬ್ದಾದಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಸಂ
 ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ರಣವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನು. (ಪೂರ್ಣಃ) ಸರ್ವಕಾಮಗ
 ಳಿಂದಲೂ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವವನು. (೧೦)

ಮನೋಜವ ಸ್ತೀರ್ಷಕರೋ ವಸುರೇತಾ ವಸುವ್ರದಃ |

ವಸುವ್ರದೋ ವಾಸುದೇವೋ, ವಸು ರ್ವಸುಮನಾ ಕವಿಃ || [೭೦೦] ೭೪

(ಪೂರಯಿತಾ) ಸರ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಸೌರ್ತಿಗೊಳಿಸುವವನು. (ಪುಣ್ಯಃ) ಸ್ತೃತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಪುಣ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನು. (ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಃ) ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ವಾ, ಗುಣಸಂಕೀರ್ತನದಿಂದ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುವವನು. (ಅನಾಮಯಃ) ಅಂತರಂಗವಾಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗವಾದ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿಸಲ್ಪಡದಿರುವವನು. (ಮನೋಜವಃ) ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ವೇಗವುಳ್ಳ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಬಹುವೇಗದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸುವವನು. (ತೀರ್ಥಕರಃ) ವೇದಾಂಗಳೆಗಳು ಆರು, ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕು, ಮೀವಾಂಸೆ, ನ್ಯಾಯ, ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಕನೂ ಆಗಿರುವ, ವಾ, ಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಮಧುಕೃತಭರಣ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಂಡು, ವಿರಿಂಚಿಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿನ ಕಲವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸುವವನು. (ವಸುರೇತಾಃ) ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಜಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೊಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ವೀರ್ಯವನ್ನುಳ್ಳವನು. (ವಸುವ್ರದಃ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧನವ್ರದರಿಗೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಧನವ್ರದನೆನಿಸಿದವನು. (ವಸುವ್ರದಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆನಿಸಿದ ಮುಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಧನವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ವಾ, ದೈತ್ಯರ ಧನವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು. (ವಾಸುದೇವಃ) ವಸುದೇವನ ಮಗನಾದ, ವಾ, ಸರ್ವಭೂತಗಳ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಾದ, ವಾ, ಸಕಲಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನು. (೭೦೦)

(ವಸುಃ) ಮಾಯೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟ್ಯರೂಪವನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ವಾ, ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳೂ ಇವನಲ್ಲಿಯೂ, ಇವನು ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸುವುದರಿಂದ ವಸುವು. (ವಸುಮನಾಃ) ಸರ್ವವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಎಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದವನು. (ಕವಿಃ) ಅರ್ಪಣ, ಕಾವಿಸ್ಸು, ಅಗ್ನಿ, ಹೋತ್ರೈ

ಸದ್ಗತಿ ಸ್ತತ್ಕೃತಿ ಸ್ತತ್ತಾ ಸದ್ಭೂತಿ ಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಃ |

ಶೂರಸೇನೋ ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠಃ, ಸನ್ನಿವಾಸ ಸ್ವಯಾಮುನಃ ||[೧೮] ೭೫
ಭೂತಾವಾಸೋ ವಾಸುದೇವ ಸ್ವರ್ವಸುನಿಲಯೋ ನಲಃ |

ದರ್ಪಹಾ ದರ್ಪದೋ ದೃಪೋ ದುರ್ಧರೋ, ಘಾ ಪರಾಜಿತಃ ||[೨೦] ೭೬

ಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಥಾನವು, ಕ್ರಿಯೆಯು ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವವನು.
(ಸದ್ಗತಿಃ) ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಾತ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು
ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ವಾ, ಅಸದೃಶವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು. (ಸ್ತತ್ಕೃತಿಃ)
ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣಾದಿ ರೂಪವಾಗಿರುವ ಉತ್ತಮಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು. (ಸ್ತತ್ತಾ)
ತನ್ನಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲದೆಯೂ, ತನಗಿಂತೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬ
ರಿಲ್ಲದೆಯೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರುವವನು. (ಸದ್ಭೂತಿಃ) ಚಿಹ್ನೆ
ತ್ವಾನಾದ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವವನು.
(ಸ್ತತ್ಪರಾಯಣಂ) ತತ್ತ್ವಜ್ಞರಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ
ಪದವಿಯೆನಿಸಿರುವವನು. (ಶೂರಸೇನಃ) ವೀರಶನುಮನೇ ಮೊದಲಾದ
ವರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸೇನೆಯನ್ನುಂಟಾಗಿದ್ದವನು. (ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠಃ)
ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿದವನು (೧೦)

(ಸನ್ನಿವಾಸಃ) ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಯನಾದವನು. (ಸ್ವಯಾಮುನಃ)
ಯಮುನಾತೀರವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪರಿವಾರದವರನ್ನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದವನು. (ಭೂತಾವಾಸಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ
ವಾದವನು. (ವಾಸುದೇವಃ) ಮಾಯೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಆಚ್ಛಾದಿ
ಸುವ ದೇವನಾದವನು. (ಸರ್ವಾಸುನಿಲಯಃ) ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆಲೆ
ಗೊಳ್ಳಲು ನಿಲಯವಾಗಿರುವವನು. (ಅನಲಃ) ಪಾರವಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಸಂಪ
ತ್ತುಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದವನು. (ದರ್ಪಹಾ) ಧ್ವಂಸವಿರುದ್ಧವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ
ನಡೆವವರ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು. (ದರ್ಪದಃ) ಸನ್ಮಾರ್ಗ
ದಲ್ಲಿ ನಡೆವವರಿಗೆ ದರ್ಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಅದೃಪಃ) ಆತ್ಮಾ
ಮೃತರಸವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದರಿಂದ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನಾಗಿರುವವನು. (ದುರ್ಧ
ರಃ) ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಪುತ್ರದಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾದಾಗ್ಯೂ
ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ, ಸ್ವಾನುಗ್ರಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ
ಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (೨೦)

ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿ ರ್ತುಹಾಮೂರ್ತಿ ದೀಪ್ತಮೂರ್ತಿ ರಮೂರ್ತಿಮಾನ್ |

ಅನೇಕಮೂರ್ತಿ ರವ್ಯಕ್ತ ಶೃತಮೂರ್ತಿ ಶೃತಾನನಃ || ೭೭

ಏಕೋ, ನೈಕ ಸ್ತವಃ ಕಃ ಕಿಂ ಯ ತ್ತ್ವ ತ್ವದ ಮನುತ್ಮನಃ | [೩೦]

(ಅಪರಾಜಿತಃ) ಅಂತಃಕೃತ್ಯಗಳಾದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಹ್ಯಕೃತ್ಯಗಳಾದ ದೈತ್ಯದಾಸವರಿಂದಲೂ ಎಂದೂ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವವನು. (ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಃ) ಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು. (ಮಹಾಮೂರ್ತಿಃ) ಆವಿಶೇಷನೆಂಬ ದಿವ್ಯಮಂಚದಲ್ಲಿ ವವಳಿಸಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರವಿಗ್ರಹವುಳ್ಳವನು. (ದೀಪ್ತಮೂರ್ತಿಃ) ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಧರಿಸುವ ದಿವ್ಯಶರೀರವುಳ್ಳ, ವಾ, ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. (ಅಮೂರ್ತಿಮಾನ್) ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗುವ ಶರೀರವಿಲ್ಲದಿರುವ, ವಾ, ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರಚರಣಾದ್ಯ ವಯವರಹಿತನಾದವನು. (ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಃ) ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ, ಅಧರ್ಮವಿನಾಶಕ್ಕೂ, ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ, ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿಯೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಅವ್ಯಕ್ತಃ) ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನಾದರೂ, ಈಶೀತಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಶತಮೂರ್ತಿಃ) ವಿರಾಡ್ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾರ್ಥನಿಗವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದಾಗಲೂ, ನೂರಾರು ಶರೀರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವನು. (ಶತಾನನಃ) ನಾನಾಶರೀರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನೂರಾರುಮುಖಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವನು. (ಏಕಃ) ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿರುವ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಅಥವಾ ಅಸಮಾನನಾದವನು. (೩೦)

(ನೈಕಃ) ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ರೂಪಧರನಾದವನು. (ಸಃ) ಸೋಮರಸ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಯಾಗಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ವಃ) ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುವ, ವಾ, ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವವನು, (ಸವಃ-ಎಂತಲೂ, ಪಾಠ-ಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪನು.) (ಕಃ) ಕ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಸುಖದ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಕಿಂ) ಸರ್ವ ಪುರುಷಾರ್ಥ ರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಚಾರಾರ್ಹ ಸ್ವರೂಪವಾದವನು.

ಲೋಕಬಂಧು ರೋಗಕನಾಥೋ, ಮಾಧವೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ || [೪೦] ೭೮

ಸುವರ ವರೋ ಹೇಮಾಂಗೋ ವರಾಜ್ಞ ಶ್ವನ್ನನಾಜ್ಞದೀ |

ವೀರಹಾ ವಿಷಮ ಶ್ಯುನೈಃ ಪೃತಾಶೀ, ರಚಲ ಶ್ವಲಃ || ೭೯ [೫೦]

(ಯತ್) ಪ್ರಮಾಣಾಂತರ ಸಿದ್ಧವಾಗದೆ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ
ಯ ಚ್ಛಬ್ಧದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ತತ್) ಜಗದ್ರಾಸದಿಂದ
ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಓಂ, ತತ್, ಸತ್ ಎಂಬವಾಗಿ ಪರಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು
(ಪದಮುತ್ತಮಂ) ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ
ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಲೋಕಬಂಧುಃ) ಲೋಕ
ಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ, ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲ
ಜನಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಂಧುವೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತಾಹಿತ
ವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿ ಬಂಧುಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೆರ
ವೇರಿಸಿರುವವನು. (ಲೋಕನಾಥಃ) ಲೋಕದಿಂದ ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡುವ,
ವಾ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೇಲನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (೪೦)

(ಮಾಧವಃ) ಮಧುಕುಲವೆಂಬ ಯಾದವವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನು.
(ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ) ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಡೇಕಾದ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತಲೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅತಿಶ
ಯವಾದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರುವವನು. (ಸುವರ್ಣವರ್ಣಃ) ಮಂಗಳ
ಕರವಾದ ವರ್ಣವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಸದೃಶವರ್ಣ
ನೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಹೇಮಾಂಗಃ) ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ
ಅವಯವಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಶುದ್ಧಸತ್ಯಮಯವಾದ ದಿವ್ಯದೇಹವುಳ್ಳವನು.
(ವರಾಂಗಃ) ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನು. (ಚಂದ
ನಾಂಗದೀ) ಚಂದನದಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನು.
(ವೀರಹಾ) ಧರ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಮೊದಲಾದ ವೀರ
ರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು. (ವಿಷಮಃ) ಆಸಮಾನನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ
ವಿಷಮನೆನಿಸಿರುವವನು. (ಶೂನ್ಯಃ) ರೂಪರಸಾದಿ ಗುಣಗಳಾಗಲಿ, ಧರ್ಮ
ಗಳಾಗಲಿ, ಅವಯವಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಶೂನ್ಯನಂತಿ
ರುವವನು. (ಪೃತಾಶೀ) ಭಕ್ತರವ್ಯರ್ಥನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸು
ವವನು. (೫೦)

ಅಮಾನೀ ಮಾನದೋ ಮಾನ್ಯೋ ಲೋಕಸ್ವಾಮಿ ತ್ರಿಲೋಕಧೃತ್ |
 ಸುಮೇಧಾ ಮೇಧಜೋಧನ್ಯ, ಸ್ವತಃ ಸುಮೇಧಾ ಧರಾಧರಃ || [೬೦] ೪೦
 ತೇಜೋ ವೃಷೋ ದ್ಯುತಿಧರ ಸ್ವರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಃ |
 ಪ್ರಗ್ರಹೋನಿಗ್ರಹೋ ವ್ಯಗ್ರೋ ನೈಕಶೃಂಗೋ ಗದಾಗ್ರಜಃ || [೬೦]

(ಅಚಲಃ) ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ, ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಚಲಿಸದಿರುವವನು. (ಚಲಃ) ವಾಯುಗೂಪದಿಂದ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (ಅಮಾನೀ) ನಿರ್ಮಲಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಭ್ರಾಂತಿ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರುವವನು. (ಮಾನದಃ) ಸ್ವಮಾಯೆಯಿಂದ ಅನಾತ್ಮಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಆತ್ಮಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾನಸತ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ, ವಾ, ಅಭಕ್ತರ ಪದಂಕಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ, ವಾ, ತತ್ತ್ವವಿದರಿಗೆ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು. (ಮಾನ್ಯಃ) ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವಪೂಜ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಲೋಕಸ್ವಾಮಿ) ಚತುರ್ಥಲೋಕಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕಸ್ವಾಮಿಯೆನಿಸಿದವನು. (ತ್ರಿಲೋಕಧೃತ್) ಲೀಲಾವಾತ್ರದಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವವನು (ಸುಮೇಧಾಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು. (ಮೇಧಜಃ) ಪೂಜಾಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ತೋರುವವನು. (ಧನ್ಯಃ) ಸುಕೃತನೆಂಬ ಧನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ವಾ, ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿರುವವನು. (೬೦)

(ಸತ್ಯಮೇಧಾಃ) ವೃಥಾವೇನಿಸದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು. (ಧರಾಧರಃ) ಅಂಶಭೂತರಾದ ಅನಂತ, ಶೇಷ, ದಿಗ್ಗಜಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಧರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ತೇಜೋವೃಷಃ) ಆದಿತ್ಯರೂಪದಿಂದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಜಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ವೃಷ್ಟಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಿಡುವವನು. (ದ್ಯುತಿಧರಃ) ಸರ್ವತ್ರ ವಿರಾಜಮಾನವಾದ ಬೆಳಕನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ವರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಃ) ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮನೆನಿಸಿದವನು. (ಪ್ರಗ್ರಹಃ) ಭಕ್ತರು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವ,

ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿ ಚತುರ್ಬಾಹು ಚತುರ್ವ್ಯೂಹ ಚತುರ್ಗತಿಃ |

ಚತುರಾತ್ರಾ ಚತುರ್ಭಾವ ಚತುರ್ದೇವಿ ದೇಕವಾತ್ ||೧೩||

ಸಮಾವರೋ ನಿವೃತ್ತಾತ್ರಾ, ದುರ್ಜಯೋ ದುರತಿಕ್ರಮಃ | [೧೦]

ವಾ, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಡುವವನು. (ನಿಗ್ರಹಃ) ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು. (ವ್ಯಗ್ರಃ) ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಜಾಗರೂಕನಾಗಿರುವವನು. (ನೈಕಶೃಂಗಃ) ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾದ ಧರ್ಮಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಸತ್ಕರ್ಮ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯನಾದವನು. (ಗದಾಗ್ರಜಃ) ವಾಸುದೇವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಗದನೆಂಬ ತಮ್ಮನನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ, ವಾ, ವೇದಶಬ್ದರಾಶಿಯಿಂದ ಜೊಗಳಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವವನು. (೨೦)

(ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿಃ) ವಿರಾಟ್, ಸೂತ್ರಾತ್ಮ, ಅವ್ಯಾಕೃತ, ತುರಿಯ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಕೃತ, ತ್ರೇತ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಿಳುಪು, ಕೆಂಪು, ಅರಸಿನ, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳುಳ್ಳವನು. (ಚತುರ್ಬಾಹುಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪರಸ್ಪರಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನು. (ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಃ) ಶರೀರಪುರುಷ, ಛಾದಕಪುರುಷ, ವೇದಪುರುಷ, ಮಾಹಾಪುರುಷ ಎಂಬ ದಾಗಿ ಬಹುವ್ಯುಚೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯಾದ ಮೂರು ಮುಖವುಳ್ಳವನು. (ಚತುರ್ಗತಿಃ) ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಿಗೂ, ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ಯಸಾಧನವಾಗಿರುವವನು. (ಚತುರಾತ್ರಾ) ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿರಹಿತವಾದ ಆತ್ಮವುಳ್ಳವನು, ವಾ, ಮನೋಬುದ್ಧ್ಯಾಹಂಕಾರಚಿತ್ತವೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಚತುರಾತ್ರಾವಃ) ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾವ್ಯಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಕಾರಣನಾಗಿರುವವನು. (ಚತುರ್ದೇವಿತ್) ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ತತ್ವವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನು. (ನಿಕವಾತ್) ದ್ಯುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೂ

ದುರ್ಲಭೋ ದುರ್ಗಮೋ ದುರ್ಗೋ ದುರಾವಾನೋ ದುರಾರಿಹಾ || ೪೩
ಶುಭಾಂಗೋ ಲೋಕಸಾರಂಗ ಸ್ತುತಂತು, ಸ್ತುತುವರ್ಧನಃ | [೯೦]
ಇಂದ್ರಕರ್ಮಾ ಮಹಾಕರ್ಮಾ ಕೃತಕರ್ಮಾ ಕೃತಾಗಮಃ || ೪೪

ರುಪಾದಗಳುಳ್ಳವನಾದರೂ ಪ್ರಪಂಚಗೂಪವಾದ ಏಕವಾದವನ್ನುಳ್ಳವನು. (ಸಮಾವರ್ತಃ) ಸಂಸಾರಚಕ್ರವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸುವವನು. (ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮಾ) ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ವಾ, ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು (೧೦)

(ದುರ್ಜಯಃ) ಯಾವಾಗಲೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡದಿರುವವನು. (ದುರತಿಕರ್ಮಃ) ಯಾರಿಂದಲೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾಗದ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನು. (ದುರ್ಲಭಃ) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯನಾಗಿರುವ, ವಾ, ಜನ್ಮಾಂತರ ಸದಸ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ ತಪಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ದುರ್ಗಮಃ) ಬಹುಕಷ್ಟದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿರುವವನು. (ದುರಗಃ) ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲದಾಟಿ ಅವಿರಾವಾದಶ್ರಮೆಯಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿರುವವನು. (ದುರಾವಾನಃ) ಯೋಗಿಗಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಾಚರೈಯೇ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರಮೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಶವದಮಾಡಿ ಕಷ್ಟತರ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು. (ದುರಾರಿಹಾ) ದುಷ್ಟರಾಗಿರುವ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹನನಮಾಡುವವನು. (ಶುಭಾಂಗಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುವವನು. (ಲೋಕಸಾರಂಗಃ) ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ, ವಾ, ಲೋಕವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರವಾದ ಓಂಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವವನು. (ಸ್ತುತಂತುಃ) ವಿಚಿತ್ರತೆಗಾಗಿಯೂ, ರಮಣೀಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹರಡುವವನು. (೯೦)

(ತಂತುವರ್ಧನಃ) ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಂತುವಿನಂತೆ ಹರಡಿರುವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಛೇದಿಸುವವನು. (ಇಂದ್ರಕರ್ಮಾ) ಐಶ್ವರ್ಯಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಇಂದ್ರನಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದವಾದ ಕನ್ನವುಳ್ಳವನು. (ಮಹಾಕರ್ಮಾ) ರಚಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ, ಸ್ಮರಿಸ

ಉದ್ಭವ ಸ್ಪಂದರ ಸ್ಪಂದೋ ರತ್ನ ನಾ ಭ ಸ್ತುಲೋಚನಃ | [೧೦೦]
 ಅಕೋವಾಜ ಸನ ಶೃಂಗೀ ಜ ಯಂ ತ ಸ್ಪರ್ಶವಿ ಜ್ವಯಾ || ೧೪
 ಸುವರ್ಣಬಿಂದು ರತ್ನೋಭ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶ ವಾಗೀಶ್ವರೇ ಶ್ವರಃ |

ಲಿಕ್ಕೂ, ಅಸದಳವೆನಿಸಿದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕರ್ಮವುಳ್ಳವನು. (ಕೃತಕರ್ಮಾ)
 ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿರುವ, ವಾ, ಧರ್ಮರೂಪ
 ವಾದ ಕರ್ಮನನ್ನು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಿರುವವನು. (ಕೃತಾ
 ಗಮಃ) ವಿವರಿಸಲು, ಅಥವಾ, ವಿಭಾಗಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ, ಅನಂತ
 ವೇದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಉಪ್ಭವಃ) ಸ್ವತಃ ಉದ್ಭವ
 ರಹಿತನಾಗಿ ಸತ್ಕರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ
 ಖತ್ತುಮಜಸ್ತದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ಸುಂದರಃ) ಸರಸ್ವ
 ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಶಯವೆನಿಸಿದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು.
 (ಸುಂದಃ) ದಯಾದ್ರಭಾವದಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ಎಂದರೆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬಹು
 ಳಕನಿಕರವುಳ್ಳವನು (ರತ್ನ ನಾಭಃ) ರತ್ನದಂತೆನಾಭಿಯುಳ್ಳವನು (ಸ್ತುಲೋ
 ಚನಃ) ವೀರೇಷ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿರುವ ಲೋಚನಗಳುಳ್ಳವನು. (೧೦೦)

(ಅರ್ಕಃ) ಲೋಕವಂದ್ಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಅರ್ಚೆ
 ಸಲ್ಪಡುವವನು. (ವಾಜಸನಿಃ) ಅನ್ನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಾನ್ನದಾನಮಾ
 ಡಲು ಧುರೀಣನಾದವನು. (ಶೃಂಗೀ) ಪ್ರಳಯಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮ
 ತ್ಯಸ್ರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವವನು. (ಜಯಂತಃ) ಶತ್ರುಸಂಘವನ್ನೆಲ್ಲ
 ವೀಶೇಷವಾಗಿ ಜಯಿಸುವವನು. (ಸರಸ್ವವಿಜ್ವಯಾ) ಸರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನೂ
 ಸಾಮಾನ್ಯಾಕಾರವಾಗಿಯೂ ವಿಶೇಷಾಕಾರವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದಿರುವವರನ್ನು
 ಜಯಿಸಿದವನು. (ಸುವರ್ಣಬಿಂದುಃ) ಶೋಭನವರ್ಣದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ
 ಅವಯವವುಳ್ಳ, ವಾ, ಸ್ವವಾಚಕವಾದ ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ
 ವರ್ಣಮೌ ಬಿಂದುವೂ ಉಳ್ಳವನು. (ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಃ) ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗ
 ಳಿಂದಲಾಗಲಿ, ಕಬ್ಬಾದಿ ವಿಷಯಗಳಿಂದಲಾಗಲಿ, ರಾವಣಾದಿ ಸುರವೈರಿಗ
 ಳಿಂದಲಾಗಲಿ ಕ್ಷೋಭೆಪಡಿಸಲು; ಅಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಸರಸ್ವವಾಗೀ
 ಶ್ವರೇಶ್ವರಃ) ವಾಗ್ದೇವತೆಗೆ ಈಶ್ವರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇಮುಂತಾದವರಿಗೂ
 ಈಶ್ವರನಾಗಿರುವವನು. (ಮಹಾಪ್ರದಃ) ಬಿಸಿಲಿನ ಜೇಗೆಯಿಂದ ಬಿಂದು

ಮಹಾಹ್ರಸೋ ಮಹಾಗರ್ತೋ, ಮಹಾಭೂತೋ ಮಹಾನಿಧಿಃ || [೧೦]

ಕುಮುದಃ ಕುಂದರಃ ಕುಂದಃ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಪಾವನೋನಿಲಃ |

ಅಮೃತಾಂಶೋ ಮೃತವಪುಃ, ಸ್ವರ್ವಜ್ಞಃ ಸ್ವರ್ವತೋಮುಖಃ || [೨೦] ೪೭

ವರು ತ ನಾದ ತಿಳಿನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಡುವಿನೊಳಹೊಕ್ಕು ಆನಂದಿ
ಸುವ ಹಾಗೆ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬಂದ ಮಂದಮಾ
ನವರು ಅವಗಾಹನ ಮಾಡಿ ಆನಂದಿಸಲು ಆನಂದಮಯ ಸಾಗರವಾಗಿರುವ
[ಮಹಾರಥಿಕವಾದ] ವನು. (ಮಹಾಗರ್ತಃ) ತೀರಿವೂ, ಪಾರವೂ ಇಲ್ಲ
ದ ದೊಡ್ಡ ಕೊರಕಲ ಹಳ್ಳವು ಹೇಗೆ ದಾಟಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಅಮಾಯಕರವಾಗಿ
ರುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ದುಷ್ಟರಾದವರಿಗೆ ದಾಟಲಸದಳವೆನಿಸಿ ಅಮಾಯ
ಸೂಚಕವಾದ ಮಾಯಾಮಯ ಮಹಾಕೂಪವಾಗಿರುವವನು. (೧೦)

(ಮಹಾಭೂತಃ) ಕಾಲತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಳೆತೆಗೆಬಾರದ ಮಹಾಭೂತ
ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವವನು (ಮಹಾನಿಧಿಃ) ಸಕಲಭೂತಗಳೊಡಗುವುದಕ್ಕೆ
ಆಕರವಾಗಿರುವವನು. (ಕುಮುದಃ) ದುಷ್ಟ್ಯನ್ನು ಕೊಂದು ಭಾರವನ್ನು
ಇಳಿಸುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂ
ಟುಮಾಡುವವನು. (ಕುಂದರಃ) ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ವರಾ
ಹರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ವಾ, ಕುಂದಕು
ಸುಮಸದೃಶವಾದ ನಿರ್ಮಲ ಸತ್ಕರ್ತೃವನ್ನಾಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಸಕಲ ಕಾಮಗಳ
ನ್ನೂ ಈತೇರಿಸುವವನು. (ಕುಂದಃ) ಕುಂದಕುಸುಮದಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ
ಅವಯವವುಳ್ಳ, ವಾ, ಕುಂ, ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಶ್ಯಪಮುನಿಗೆ ಪರ
ಶಾರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಸುತ್ತಿಹತ್ತಿ
ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು, ಆ ವಾಸಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವ್ಯಮೇಧಯಾಗವನ್ನು
ಮಾಡಿ ದಾನಮಾಡಿದವನು. (ಪರ್ಜನ್ಯಃ) ಬೇಸಗೆಯ ತಾಸವನ್ನು ಮಳೆ
ಯು ಪರಿಹರಿಸುವಂತೆ, ಭಕ್ತರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಅಧಿದೈವಿಕ, ಆವಿಭಾತಿಕ
ತಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನು. (ಪಾವನಃ) ಸ್ಮೃತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರ
ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಪಾವನಮಾಡುವವನು. (ಅನಿಲಃ) ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ
ನಾದುವುದರಿಂದ ಯಾವವಿಧವಾದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದಿರುವ, ವಾ,
ಸಮ ಸರ್ವ [ವಿಷಯ] ವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತನು

ಸುಲಭ ಸ್ವವ್ರತ ಸಿದ್ಧ ಶತ್ರುಜಿ ಚೈತ್ರತಾಪನಃ |

ನೈಗ್ರೋಧೋ ದುಂಬರೋ ಶ್ವತ್ಥ ಶ್ಚಾಣೂರಾಂಧ್ರನಿಷಾದನಃ || vrv

ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿ, ಸ್ಪಷ್ಟಜಿಹ್ವ ಸ್ಪಷ್ಟೈಧಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಹನಃ | [೩೦]

ಲಭನಾದವನು. (ಅಮೃತಾಶನಃ) ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂದಾಮೃತ ರಸಾನುಭವ ಮಾಡುವ, ವಾ, ಸಮುದ್ರಮಥನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಾಂಶಭೋಜನ ಮಾಡಿದ, ವಾ, ವಿನಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನು. (ಅಮೃತವ ಪುಃ) ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು. (೨೦)

(ಸರ್ವಜ್ಞಃ) ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. (ಸರ್ವತೋಮುಖಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಸರ್ವಕಾಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವ, ವಾ, ಜ್ಞಾನಮಯನಾಗಿ ಸರ್ವತೋಮುಖನಾದವನು. (ಸುಲಭಃ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವತ್ಸಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದರ್ಶನಕೊಡುವವನು. (ಸುಮ್ರತಃ) ಕಾಡುಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಭಕ್ತಪರಿವಾಲನೆ, ಶುಷಾಂತಸಂತಾಪ, ಸತ್ಯಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಈ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಳ್ಳವನು. (ಸಿದ್ಧಃ) ಪರಾರ್ಥಿನನಾಗದೆ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವವನು. (ಶತ್ರುಜಿಚೈತ್ರತಾಪನಃ) ಶತ್ರುಜಿತ್-ಸಾಧುಹಿಂಸಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಶತ್ರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು. ಶತ್ರುತಾಪನಃ-ಹಗೆಗಳಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ನೈಗ್ರೋಧೋ ದುಂಬರಃ) [ನೈಗ್ರೋಧಃ] ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉತ್ತಮನಾಗಿ ಬೆಳಗುವ, ವಾ, ವಕ್ರಮಾರ್ಗದವರನ್ನು ತುಳಿದು ಅಡಗಿಸುವ, ವಾ, ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸುವವನು, ಉದುಂಬರಃ- ಸರ್ವಕಾರಣನಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ, ವಾ, ಉದುಂಬರ ಎಂದರೆ ಅನ್ನ, ತದ್ರೂಪದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರೇಷಿಸುವವನು. (ಅಶ್ವತ್ಥಃ) ನಾಳೆಯವರೆಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿಲ್ಲದುವು ಎಂಬ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದಂತಿರುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ, ವಾ, ವೃಕ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಿ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿರುವವನು. (ಚಾಣೂರಾಂಧ್ರನಿಷಾದನಃ) ಚಾಣೂರನೆಂಬ ಆಂಧ್ರನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು. (ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಃ) ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತಲೂ

ಅಮೂರ್ತಿ ರನಫೋ ಚಿಂತ್ಯೋ ಭಯಕ್ಯ ದ್ಭಯಾಶನಃ || ೧೯

ಅಣು ಬ್ಬೃಹತ್ಯೈಶ ಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ಗುಣಭೃನ್ನಿ ರ್ಗುಣೋ ಮಹಾ || [೪೦]

ವಿಾರಿದ ತೇಜೋರಾಶಿಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದೊಳಗೆ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯರಿಗಣೆಯೆನಿಸಿದ ತೇಜೋವಿಶೇಷವುಳ್ಳವನು. (೩೦)

(ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಃ) ಆಗ್ನಿ ರೂಪದಿಂದಿರುವಕಾರಣ ಕಾಳಿ, ಕರಾಳಿ, ಮನೋಜವ, ಸುಲೋಹಿತ, ಸುಧೂಮ್ರವರ್ಣ, ಸ್ಫುಲಿಂಗಿನಿ, ವಿಶ್ವರೂಪಿ, [ವಿಶ್ವಮುಖಿ] ಎಂಬ ಏಳು ಜ್ವಾಲಾರೂಪವಾದ ನಾಲಿಗೆಗಳುಳ್ಳವನು. (ಸಪ್ತೈಧಾಃ) ಏಳು ಬಗೆಯಾದ ಪ್ರಕಾಶ ಸೂಧನಗಳುಳ್ಳವನು. (ಸಪ್ತವಾಹನಃ) ಆದಿತ್ಯರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಏಳು ಬಗೆಯಾದ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳ, ವಾ, ಸಪ್ತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಾಹನಾಶ್ವವುಳ್ಳವನು. (ಅಮೂರ್ತಿಃ) ಘನವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯವಾಗುವ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ, ವಾ, ಅವಯವವಿನ್ಯಾಸದಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ಶರೀರವಿಲ್ಲದವನು. (ಅನಘಃ) ದುರಿತ, ಪಾಪ ಈ ಎರಡರ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವವನು. (ಅಚಿಂತ್ಯಃ) ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೂ ಸಿಲುಕದಿರುವುದರಿಂದ ಚಿಂತಿಸಲಸಾಧ್ಯನಾಗಿರುವವನು. (ಭಯಕ್ತೃ) ಭಕ್ತರ ಪಾಪವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ, ವಾ, ಅಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಭಯಾಶನಃ) ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರ ಭಯವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವವನು. (ಅಣುಃ) ಸೂಕ್ಷ್ಮ್ರಾತಿಕಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಣು ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಬೃಹತ್) ಮಹತ್ತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹತ್ತರವೆನಿಸಿದವನು. (೪೦)

(ಕೃಶಃ) ಹಗುರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಗುರವೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ ಆಗಿರುವವನು. (ಸ್ಥೂಲಃ) ಅಶಬ್ದನು, ಅಸ್ಪರ್ಶ, ಆಸೂಪನು, ಅವ್ಯಯನು, ಅರಸ, ಅಸಂಧನು, ಎಂಬದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯಿಂದಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಕಾರಣ ದಪ್ಪವಾಗಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ದ್ರವ್ಯಧರ್ಮವಿಲ್ಲದಿರುವವನು. (ಗುಣಭೃತ್) ಸೃಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನಿರವಾಹಕವಾಗಿ ಸತ್ಯಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದವನು. (ನಿರ್ಗುಣಃ) ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯಾವದೊಂದು ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲದಿರುವವನು.

ಅಧೃತ ಸ್ವಧೃತ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಃ ಪ್ರಾಗ್ವಂತೋ ವಂಶವರ್ಧನಃ|| ೯೦
 ಭಾರ ಭೃತ್ಕಥಿತೋ ಯೋಗೀ ಯೋಗೀಶ, ಸ್ವರ್ವಕಾಮಃ |
 ಆಶ್ರಮ ಶ್ರಮಣಃ ಕ್ಷಾಮ ಸ್ಪುಷಣೋ ವಾಯುವಾಹನಃ|| ೯೧

(ಮಹಾತ್ಮ) ಶಬ್ದಾದಿಗುಣರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ನಿರತಿಶಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ನಿತ್ಯಶುದ್ಧಬುದ್ಧಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನೆನಿಸಿದವನು (ಅಧೃತಃ) ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಭೂತಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಧಾರಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತಾರೂ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಲಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಸ್ವಧೃತಃ) ಮಹಿಮಾಶೀಶಯವನ್ನು ತೋರಲು ಅನ್ಯರನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿರುವವನು. (ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಃ) ಆಗತಾನೆ ಅರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಅಂದವಾದ ಮುಖದ ಸೊಬಗುಳ್ಳ, ವಾ. ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಸುಮುಖಪುಷ್ಪವನು. (ಪ್ರಾಗ್ವಂತಃ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ವಂಶಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ವಂಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವವನು. (ವಂಶವರ್ಧನಃ) ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ವಂಶವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ, ವಾ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಸ್ವಭಾವಪುಷ್ಪವನು. (೫೦)

(ಭಾರಭೃತ್) ಆದಿಶೇಷ, ಕೂರ್ಮ, ದಿಗ್ಗಜ, ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರತಕ್ಕವನು. (ಕಥಿತಃ) ಪರಾತ್ಪರನೆಂದು ಸರ್ವವೇದಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವವನು. (ಯೋಗೀ) ಯೋಗ ಎಂದರೆ ಚ್ಚಾನ, ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಯೋಗವೆಂದರೆ ಸಮಾಧಿ, ಅದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವ, ವಾ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯೋಗನಿರತನಾಗಿದ್ದವನು. (ಯೋಗೀಶಃ) ಯಾವವಿಷ್ಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಲ್ಪಡದಿರುವ ಯೋಗವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಯೋಗೀಶನೆನಿಸಿರುವವನು. (ಸರ್ವಕಾಮಃ) ಭಕ್ತರ ಸ್ವಕಾಮಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಆಶ್ರಮಃ) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು. (ಶ್ರಮಣಃ) ಅವಿವೇಕಿಗಳನ್ನು ಸಂತಾಪಗೊಳಿಸುವವನು (ಕ್ಷಾಮಃ) ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ, ವಾ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಹ್ವಯ

ಧನುರ್ಧರೋ ಧನುರ್ವೇದೋ ದಕ್ಷೋ ದಮಯಿತಾ ದಮಃ |

ಅಪರಾಜಿತ ಸ್ವರ್ವಸಹೋ ನಿಯನ್ತಾ ನಿಯಮೋ ಯಮಃ, || ೯೨ || (೬೦)
ಸತ್ವವಾಕ್ ಸೌತ್ವಿಕ ಸ್ಪೃತ್ಯ ಸ್ಪೃತ್ಯಧರ್ಮ ಪರಾಯಣಃ |

ಸಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ಸುಪರ್ಣಃ) ಸಂಸಾರರೂಪವೃಕ್ಷದಿಂದ
ವಿರುವುದರಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನು ಪರ್ಣಗಳಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು.
(ವಾಯುವಾಹನಃ) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿನ ಭೂತವಾಯುವನ್ನೂ, ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೂ ಸಂಚಾರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (೬೦)

(ಧನುರ್ದರಃ) ಲೋಕದ ಬಿಲ್ಲುಗಳುಗಳೊಳಗಿಲ್ಲ ಮೊದಲನೆಯವ
ನೆನಿಸಿದ ಧನುರ್ಧರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮರೂಪನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದವನು. (ಧನು
ರ್ದೇದಃ) ಸಮಸ್ತ ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಗೂ ಮೂಲವಾದ ಧನುರ್ದೇದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ
ರುವವನು. (ದಂಡಃ) ದುಷ್ಟರನ್ನು ಅಡಗಿಸತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯರೂಪನಾಗಿರುವ
ವಾ, ದಂಡದಫಲವಾದ ಅಡಗಿಸುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (ದಮಯಿತಾ)
ವೃತ್ತ್ಯು, ಮಹಾರಾಜಾದಿರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವನು,
(ಅದಮಃ) ಜೀರೋಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕನನ್ನು ಪಡೆಯ ದವನು. (ಅಪರಾಜಿತಃ)
ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದದಿ
ರುವವನು. (ಸರ್ವಸಹಃ) ಸರ್ವಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಾದ, ವಾ, ಎಂತಹ
ಶತ್ರುಗಳು ಇದ್ದುಸಿರೂ ತಾಳಬಲ್ಲವನು. (ನಿಯತಾ) ಎಲ್ಲವನ್ನೂ
ಅವರವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವವನು. (ನಿಯಮಃ) ಸರ್ವನಿಯಮ
ಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಜೀರೋಬ್ಬನಿಯಾಮಕನಿಲ್ಲದಿರುವವನು. (ಯಮಃ)
ಸ್ವತಃ ಯಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜೀರೋಬ್ಬಯಮನನ್ನು ಹೊಂದ
ದಿರುವ, ವಾ, ಯಮನಿಯಮಗಳೆಂಬ ಯೋಗಾಂಗಸ್ವರೂಪನಾಗಿರು
ವವನು. (೬೦)

(ಸತ್ವವಾಕ್) ಶೌರ್ಯವೀರತ್ವಾದಿ ರೂಪವಾಗಿರುವ ಸತ್ವ (ಬಲ) ವನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವವನು. (ಸೌತ್ವಿಕಃ) ರಜಸ್ತಮೋಗುಣ ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಸತ್ವಗುಣ
ದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಸ್ಪೃತ್ಯಃ) ಸೌಧುಗಳ ಧರ್ಮವಾದ ಸತ್ವ
ದರೂಪದಿಂದಿರುವವನು. (ಸ್ಪೃತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ) ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇ
ಳುವಿಕೆ ಎಂಬ ಸತ್ವ, ಸತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬ ಧರ್ಮ ಇವುಗಳ

ಅಭಿಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಿಯಾಕೋ ರ್ಹಃ ಪ್ರಿಯಕ್ಯ ತ್ವಿ ರ್ಹತಿವರ್ಧನಃ || ೯೩
ವಿಹಾಯಸಗತಿ, ಜ್ಯೋತೀ ಸ್ತುಗುಣಿ ಹುತಭು ಗ್ವಿಭುಃ | [೧೦]
ಽವಿ ರ್ವಿರೋಚನ ಸ್ಕುರ್ಯ ಸ್ವವಿತಾ ಽವಿರೋಚನಃ || ೯೪

ಛಲ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಅಭಿವ್ರಾಢ್ಯಃ) ಪುರುಷಾರ್ಥಗಲನ್ನು ಬಯಸುವವರ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ, ವಾ, ಪ್ರಲಯದಲ್ಲಿ ಇದಿರಾಗಿ ಬಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಆಸರೆಯಾದವನು. (ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಃ) ಇಷ್ಟಗಲೆಂದ ನಕಲವದಾರ್ಥಗಲನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನಾದವನು. (ಅರ್ಹಃ) ಸ್ವಾಗತ [ಸುಖಾಗಮನ] ಸುಖಾನನ, ಶ್ಲಾಘನ, [ಆದರ] ಅಭ್ಯರ್ಥ, ವಾದ್ಯ, ಸ್ತುತಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಪೂಜಾಸಾಧನಗಲಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹನಾದವನು. (ಪ್ರಿಯಕೃತ್) ಬಗಬಗೆಯಾದ ಪೂಜೆಗಲಿಂದ ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುವುಗಲನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಪ್ರೀತಿವರ್ಥನಃ) ಭಕ್ತರಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವನು. (ವಿಹಾಯನಗತಿಃ) ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಶ್ರಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯರೂಪದಿಂದ ಗಮಿಸುತ್ತಿರುವವನು. (೪೦)

(ಜ್ಯೋತಿಃ) ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪನು. (ಸುರುಚಿಃ) ಮಂಗಳಕರವಾದ ಬೆಳಕನ್ನು ಅಥವಾ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಹುತಭುಗ್ವಿಭುಃ) ಹುತಭುಕ್ ವಿವಿಧಭಕ್ಷರು ವಿವಿಧ ದೇವತೆಗಳ ಉಪ್ಪೇತದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು. (ವಿಭುಃ) ಸರ್ವತ್ರ, ಇರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು. (ರವಿಃ) ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವರಸಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ರವಿಯೆನಿಸಿದವನು. (ವಿರೋಚನಃ) ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನು. (ಸೂರ್ಯಃ) ಸರ್ವಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ, ವಾ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಸನಿತಾ) ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಮಾತೃಪಿತೃಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ರವಿಲೋಚನಃ) ವಿರಾಡ್ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೇತ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನು. (ಅನಂತಹುತಭುಗ್ಭೋಕ್ತಾ) ಅನಂತಃ ಅಳತೆಗೆ ಒಳಗಾಗದವನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅನಂತನೆನಿಸಿರುವ, ವಾ, ಶೇಷಸ್ವರೂಪನಾದ

ಅನಂತ ಹುತಭುಕ್ತ ಗೋಪೀಕೃತ ಸುಖದೊ, ನೈಕದೋಗ್ರಜಃ | [೯೦]

ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಸ್ವದಾಮರ್ಷೀ ಲೋಕಾಧಿಷ್ಠಾನ ಮದ್ಭುತಃ || ೯೧

ಸಸಾ ತ್ಸನಾತನತಮಃ ಕಪಿಲಃ ಕಪಿ ರವ್ಯಯಃ, | [೯೦೦]

ವನು, ಹುತಭುಕ್ತ - ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನನು ಕೊಡುವ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು. ಭೋಕ್ತಾ - ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸುವವನು. (ಸುಖದಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ ಅಸುಖವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವನು. (೯೦)

(ನೈಕದಃ) ಸಾಧು, ಸತ್ಯ, ಸದ್ಧರ್ಮಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರುಸಾರಿ ಅವತರಿಸುವವನು. [ನೈಕಜಃ ಎಂದು ಪಾಠಾಂತರ.] (ಅಗ್ರಜಃ) ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಎಂದರೆ ಚತುರ್ಮುಖನ ರೂಪದಿಂದ ಮೊದಲು ಅವಿಘ್ನವಿಸುವವನು. (ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣಃ) ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೊಮ್ಮೆಗೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೇ ಉತ್ಸಾಹಶೂನ್ಯನಾಗದಿರುವವನು. (ಸದಾಮರ್ಷೀ) ಸಾಧುಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನು (ಲೋಕಾಧಿಷ್ಠಾನಂ) ಸುಕ್ತಾತ್ಮರಿಗೂ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿ ತಾನು ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವವನು. (ಅದ್ಭುತಃ) ಕೇಳೋಣವೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕದಿರುವ, ಅರಿವಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗದ, ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಸಿಲುಕದ, ಹೊಂದಲು ಅಶಕ್ತನೂ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆನಿಸಿರುವವನು, ವಾ, ಸ್ವರೂಪ, ಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅದ್ಭುತನಾದವನು. (ಸನಾತ್) ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಸನಾತನತಮಃ) ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ಸರ್ವಕಾರಣವೆನಿಸುವವನು. (ಕಪಿಲಃ) ಬಡಬಾನಲನಂತೆ ಕಪಿಲವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಕಪಿರವ್ಯಯಃ) ಕಪಿ-ಕಪಿ, ಎಂದರೆ ಜಲವನ್ನು ಕಿರಣಗಳಮೂಲಕ ಗ್ರಹಿಸುವ, ವಾ, ಮಹಾವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಬೆಳಗುವವನು, ಅವ್ಯಯಃ- ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಲಯಕ್ಕೂ ಆಕರವಾಗಿರುವವನು. (೯೦೦)

(ಸ್ವಸ್ತಿದಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಸ್ವಸ್ತಿಕೃತ್) ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪರಮ

ಸ್ವಸ್ತಿದ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕೃತ್ವಸ್ತಿ ಸ್ವಸ್ತಿಭು ಕ್ವಸ್ತಿದಕ್ಷಿಣಃ || ೯೬
 ಅರೌದ್ರಃ ಕುಣ್ಡಲೀ ಚಕ್ರೀ ವಿಕ್ರಮ್ಯೂರ್ಜಿತ ಶಾಸನಃ, | [೧೦]
 ಶಬ್ದಾತಿಗ ಶ್ವಬ್ಧ ಸಹ ಧ್ವಿಶಿರ ಶ್ವರ್ವರೀಕರಃ || ೯೭

ಮಂಗಳಕರವೆನಿಸಿದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ, ವಾ, ಭಕ್ತರ
 ನುಭವಿಸುವ ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುವವನು. (ಸ್ವಸ್ತಿ)
 ಭಕ್ತವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ತ ಸ್ವಸ್ತಿ [ಶುಭ] ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಮ
 ಫಲವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ವಸ್ತಿಭುಕ್) ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು
 ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣಗಳಿಗೂ ಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾದವನು.
 (ಸ್ವಸ್ತಿದಕ್ಷಿಣಃ) ವಜ್ರದ ವೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಬೆಟ್ಟವು ಒಡೆಯುವಹಾಗೆ ಸ್ಮೃತಿ
 ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ತರ ವಾಪಸಮುದಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಶುಭಂಪದ
 ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು (ಅರೌದ್ರಃ) ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧನಾಗಿರು
 ವುದರಿಂದ ರೌದ್ರವೆನಿಸಿದ ವಾಸಕರ್ತೃವಾಗಲಿ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಾಗಲಿ
 ಕೋಪವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವಿರುವವನು. (ಕುಂಡಲೀ) ಕೇಷವ್ಯರೂಪನಾಗಿ
 ಕುಂಡಲಿ ಎನಿಸಿದ, ವಾ, ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗರೂಪಗಳಾದ ಕುಂಡಲಗಳುಳ್ಳವ
 ನು. (ಚಕ್ರೀ) ವೇಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಚಲನಸ್ವರೂ
 ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನೋಗೋವವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ
 ರುವವನು. (ವಿಕ್ರಮಾ) ಅಕೇಷಪುರುಷರನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ವಿಕ್ರಮ
 ಶೌರ್ಯಗಳುಳ್ಳವನು. (ಉರ್ಜಿತಶಾಸನಃ) ಅಧ್ವಿನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ
 ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞೆಗಳುಳ್ಳವನು. (೧೦)

(ಶಬ್ದಾತಿಗಃ) ಸಕಲ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ
 ವನು. (ಶಬ್ದಸುಖಃ) ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ತಾತ್ಪರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೇದ ಸ್ಮೃತಿ
 ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ತಾತ್ಪರ್ಯಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಶಿಶಿರಃ) ತಾಪತ್ರಯ
 ದಿಂದ ತಪ್ಪಿರಾದವರಿಗೆ ಸರ್ವಸಂತಾಪ ಪರಿಹಾರಕನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿಶಿ
 ರವೆನಿಸಿರುವವನು. (ಶರ್ದೀಕರಃ) ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಬರದಿರುವುದ
 ರಿಂದ ಆತ್ಮನು, ಶರ್ದೀ [ಕತ್ತಲೆ], ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರವು ಶರ್ದೀ,
 [ತೋರುವುದಿಲ್ಲ], ಆದಕಾರಣ ಆ ಉಭಯರಿಗೂ ಆ ಉಭಯಶರ್ದಿಗಳ
 ನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ಅಕ್ರೂರಃ) ಅವಾಪ್ತಸರ್ವಕಾಮನಾಗಿರುವುದ
 ರಿಂದಲೇ ಕಾಮಭಂಗದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಕೋಪವನ್ನೂ, ಆ ಕೋಪದಿಂದ

ಅಕೂರಃ ಪೇಶಲೋ ದಕ್ಷೋ ರಕ್ಷಣಃ ಹ್ರಮಿಣಾಂ ವಃ |

ವಿದ್ವತ್ತಮೋ, ವೀತಭಯಃ ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣ ಕೀರ್ತನಃ ||FV [೧೦]

ದುಂಟಾಗುವ ಕ್ರೂರವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವವನು. (ಪೇಶಲಃ) ಕರ್ಮ, ಮನಸ್ಸು, ವಾಕ್ಯ, ಶರೀರ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದಲೂ ಸುಂದರನಾಗಿರುವವನು. (ದಕ್ಷಃ) ವೃದ್ಧಿ, ಶಕ್ತಿ, ಶೀಘ್ರಕಾರಿತ್ವ, ಈಮೂರರಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಥನಾದವನು. (ದಕ್ಷಿಣಃ) ಸುಖಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮರ್ಥನೆನಿಸಿದ, ವಾ, ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವವನು. (ಹ್ರಮಿಣಾಂವಃ) ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವ ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಯೋಗಿನಿರತರಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹ್ರಮಾವಂತನಾದ, ವಾ, ಶಕ್ತಿವಂತರಿಗೆಲ್ಲ ಶಕ್ತನಾದವನು. (ವಿದ್ವತ್ತಮಃ) ಸರ್ವದಾಸರ್ವವಿಷಯ ಕವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜಿಳಗುತ್ತಿರುವವನು. (೧೦)

(ವೀತಭಯಃ) ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನೂ, ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರರೂಪವಾದ, ಅಥವಾ ಸಂಸಾರದಿಂದಂಟಾಗುವ ಭಯವನ್ನು ಹೊಂದದಿರುವವನು. (ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಃ) ಚರಿತ್ರೆ, ವಣದಿಂದಲೂ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಲೂ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಉತ್ತರಾಣಃ) ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ದಾಟಿಸುವವನು. (ದುಷ್ಕೃತಿಹಾ) ಭಕ್ತರ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಮಾತುಮವನು. (ಪುಣ್ಯಃ) ಭಜನ, ಸ್ಮರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಸುಕೃತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ, ವಾ, ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿರೂಪವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶುಭವನ್ನು ಪಡೆಸುವವನು. (ದುಷ್ಪೃಷ್ಣನಾಶನಃ) ಮುಂದೆ ಬರುವ ಕೇಡುಗಳನ್ನು ನಾಶಿಸುವ ದುಷ್ಪೃಷ್ಣಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವವನು. (ವೀರಹಾ) ಭಕ್ತರ ದುರ್ಗತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ರಕ್ಷಣಃ) ಸತ್ಯಗುಣವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಮೂಜಗವನ್ನೊರೆತ್ತಿಸುವವನು. (ಸಂತಃ) ಸೌಧುಗಳ ವಿವಾ ವಿವಯಾದಿ ವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಸದ್ಗ್ರಹದಿಂದಿರುವವನು. (ಜೀವನಃ) ಸರ್ವವಾಣಿಗಳ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ವ್ರಣದೊಡವದಿಂದಿರುವವನು.

(ಪರೈವೃತ್) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಅನಂತರೂಪಃ) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ನಾನಾರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಬಿಳಗು

ಉತ್ತರಣೋ ದುಷ್ಕೃತಿಹಾ ಪುಣೋ ದುಸ್ಸೃಷ್ಟನಾಶನಃ |

ವೀರಹಾ ರಕ್ಷಣ ಸ್ತನೋ ಜೀವನಃ, ಪರೈವ್ಯುತ್ಥಃ || ೯೯ [೨೦]

ಅನಂತರೂಪೋ ನನ್ತರೀ ಜಿತಮನ್ಯು ಭಯಾವಹಃ |

ಚತುರೋ ಗಭೀರಾತ್ಮಾ ವಿವಿಶೋ ವ್ಯಾವಿಶೋ ದಿಶಃ, || ೧೦೦ [೪೦]

ವವನು. (ಅನಂತಶೀಃ) ಅಪರಿಮಿತಗಳಾದ ಶಕ್ತಿಸಂಪದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವವನು. (ಜಿತಮನ್ಯುಃ) ಕ್ರೋಧವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸಿರುವವನು (ಭಯಾಪಹಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿನ ಭಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಗೊಳಿಸುವವನು. (ಚತುರಶ್ರೀ) ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತಫಲಪ್ರದಾಂಶ್ಚ ಸದ್ವಿನ್ಯಾಯಸಂಪನ್ನನಾಗಿರುವವನು. (ಗಭೀರಾತ್ಮಾ) ಅಳಿಯಲಸದಳವೆನಿಸಿದ [ಪರಿಮಿತಿಗೊಳಗಾಗದ] ಚಿತ್ತಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನು. (ವಿವಿಶಃ) ಭಕ್ತರಿಗೆ ಫಲವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (ವ್ಯಾವಿಶಃ) ಇಂದ್ರ, ವರುಣ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ವಿವಿಧವಾದ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವವನು. (ದಿಶಃ) ವಿವಿಧಕರ್ತೃಗಳಿಗೂ ವಿಚಿತ್ರ ವಿವಿಧಫಲಗಳನ್ನು ವೇದಸ್ವರೂಪವೆಂದ ಸೂಚಿಸುವವನು. (೪೦)

(ಅನಾದಿಃ) ಜೇರೊಂದು ಮೂಲಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾಗದಿರುವವನು. (ಭೂರೂಪಃ) ಸ್ವಭಾವನಕ್ಕೂ ಆಧಾರವೆನಿಸಿರುವವನು, ವಾ, ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಯವೆನಿಸಿದ ಭೂಮಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾದವನು. (ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ) ಭೂಮಿ, ಭೂವ್ಯಾಧಾರವು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸದ್ವಿನ್ಯಾಯಸಂಪದ್ರೂಪನಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಆತ್ಮವಿದ್ಯಾ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ವಾ, ಭೂರ್ಭೂವೋಲೋಕಗಳಿಗೂ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಸುವೀರಃ) ವಿವಿಧಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ, ವಾ, ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವವನು. (ರುಚಿರಾಂಗದಃ) ರಮಣೀಯಗಳಾದ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳೆಂಬ ಮಂಗಳಾಭರಣಗಳುಳ್ಳವನು. (ಜನನಃ) ಜಂತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು. (ಜನಜನ್ಮಾದಿಃ) ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಜನರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾದವನು. (ಭೀಮಃ) ದುಷ್ಕೃತಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮೂಲಕಾರಣನಾದವನು. (ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ) ಅಸುರರಿಗೆ ಭಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಭಯಂಕರಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನು. (ಆಧಾರನಿಲಯಃ) ಪ್ರಥಿವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಗಳಾದ ರೂಪರಸಾದಿ ಭೂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವೆ

ಅನಾವಿ ಭೂರ್ಭೂಮೋಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸ್ವನೀರೋ ರುಚಿರಾಬ್ಜಃ |
 ಜನನೋ ಜನಜನ್ಮಾದಿ ಭೀಮೋ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ || ೧೦೧
 ಆಧಾರನಿಲಯೋ, ಧಾತಾ ಪುಷ್ಪಹಾಸಃ ಪ್ರಜಾಗರಃ | [೫೦]
 ಉರ್ಧ್ವಗ ಸ್ವತ್ವಧಾಚಾರಃ ಪಾಣಃ ಪ್ರಾಣಃ ಪಾಣಃ || ೧೦೨
 ಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ರಾಣನಿಲಯಃ, ಪಾಣಭೃತ್ಪಾಣಜೀವನಃ | [೬೦]

ನಿಸಿದ, ವಾ, ಬೇರೊಂದು ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಮಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು
 ಸರ್ವಾಧಾರವೆನಿಸಿದವನು. (೫೦)

(ಧಾತಾ) ಸಂಹಾರಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ [ಪಾನಮಾ
 ಡುವ] ಧರಿಸುವ, ವಾ, ಬೇರೊಂದು ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ತನಗೆ ತಾನೇ
 ಆಧಾರನಾಗಿರುವವನು. (ಪುಷ್ಪಹಾಸಃ) ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಹೂವಿನಂತೆ
 ಮಂದಹಾಸವುಳ್ಳ, ವಾ, ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗು ಅರಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
 ವಹಾಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದೊಳಗೆ ಸ್ವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತುಳ [ಮೊಗ್ಗು] ದ ರೂ
 ಪದಿಂದ ಅಡಗಿದ್ದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮರಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ
 ಹೂವಿನಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವವನು (ಪ್ರಜಾಗರಃ) ಪ್ರ
 ಚಸ್ಪಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದಿ
 ರುವವನು. (ಉರ್ಧ್ವಗಃ) ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದ ಉರ್ಧ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ
 ನು. (ಸ್ವತ್ವಧಾಚಾರಃ) ಸಾಧುಗಳ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸುವ
 ವನು. (ಪಾಣಃ) ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಅಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೆ
 ಮೃತನಾಗತ್ತಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿಗೂ, ಸಾಂದೀಪನೇಬ ಎದ್ದಾಗುವಿನ ಪುತ್ರ
 ನಿಗೂ, ಶಂಬೂಕ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಪುತ್ರನಿಗೂ ಪ್ರಾಣದಾನವ
 ನ್ನು ಮಾಡಿದವನು. (ಪ್ರಾಣಃ) ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪವನ್ನೂ
 ಪರಿಹರಿಸುವವನು (ಪಾಣಃ) ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚ
 ವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ವಹಿಸುವ, ವಾ, ಪುಣ್ಯಕ
 ಮಾನುಸಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಫಲಗಳನ್ನು ಹಂಚುವವನು. (ಪ್ರಮಾಣಂ)
 ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯರೂಪವಾಗಿರುವವನು (ಪ್ರಾಣಿ
 ಲಯಃ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ವಾ,
 ಪ್ರಾಣವೆನಿಸುವ ವಾಯುಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿರುವ, ವಾ, ಪ್ರಾಣಗಳೂ,
 ಜೀವರುಗಳೂ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದು ಸ್ಥಾನವಾದವನು. (೬೦)

ತತ್ತ್ವಂ ತತ್ತ್ವವಿ ದೇಕಾತ್ಮಾ ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯು ಜರಾತಿಗಃ || ೧೦೩
 ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಸ್ತು ಸ್ಮಾರ ಸ್ತವಿತಾ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ, | [೭೦]
 ಯಜ್ಞೋ ಯಜ್ಞಪತಿ ರ್ಯಜ್ವಾ ಯಜ್ಞಾಂಗೋ ಯಜ್ಞವಾಹನಃ ||

(ಪ್ರಾಣಧೃತ್) ಅನ್ನ ರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಷಿಸುವವನು (ಪ್ರಾಣಜೀವನಃ) ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವನು. (ತತ್ತ್ವಂ) ಪರಮಾರ್ಥ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ತತ್ತ್ವವಿತ್) ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚದ ಯಥಾರ್ಥತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯುವವನು. (ವಿಕಾತ್ಮಾ) ಅದ್ವಿತೀಯಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಎಂದರೆ ಜಾಗೃತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ, ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಮಾರರೂಪದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ, ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಕರೂಪದಿಂದಿರುವವನು. (ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾತಿಗಃ) ಇದಾನೆ, ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಬಡವಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಶಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಆರು ಬಗೆಯಾದ ಭಾವವಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಲೇಜನ್ಮ, ಮೃತ್ಯು, ಜರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವವನು. (ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಸ್ತು ಗುಃ) ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತಾ ವೇದಸೂತ್ರಗಳಾದ ಭೂಃ, ಭುವಃ, ಸ್ವಃ ಎಂಬ ವ್ಯಾಸೃತಿಗಳಿಂದ ಹೇಮಮಾಡಿ ಆದಿತ್ಯನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ವ್ಯಾಸೃತಿಗಳನ್ನೇ ವೃಷ್ಟಿರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪಾಲಿಸುವ, ವಾ, ಬುಡ, ತಾಳು, ಆಗ್ರಗಳಂತಿರುವ ಭೂಃ, ಭುವಃ, ಸ್ವಃ ಎಂಬ ಆಮಯಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ತಾರಃ) ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸುವ, ವಾ, ಪ್ರಾಣವಸ್ವರೂಪನಾದವನು. (ಸವಿತಾ) ಸರ್ವಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೃಷ್ಟಿಸುವವನು. (ಪ್ರಪಿತಾಮಹಃ) ಸರ್ವಜಗತ್ತಿಗೂ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ತಂದೆಯಾಗಿ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನೆ ನಿಸಿದವನು. (೭೦)

(ಯಜ್ಞಃ) ಸರ್ವಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವವನು. (ಯಜ್ಞಪತಿಃ) ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಆಚರಿಸುವ ಯಜಮಾನರೂಪದಿಂದಿರುವವನು (ಯಜ್ಞಾ) ಯಜ್ಞ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಘಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವನು (ಯಜ್ಞಾಂಗಃ) ಯಜ್ಞಾಂಗರೂಪನಾಗಿ ವರಾಹಮೂರ್ದಿಯೆನಿಸಿದ, ಎಂದರೆ-ವೇದವೇ

ಯಜ್ಞಾಭೃತ್ಯ ದ್ಯುಜ್ಞಾಕೃತ್ಯ ದ್ಯುಜ್ಞೇ ಯಜ್ಞಾಭೃತ್ಯ ಗೃಜ್ಞಾಸಾಧನಃ, | [೧೦]
ಯಜ್ಞಾಂತಕೃತ್ಯ ದ್ಯುಜ್ಞಾಗುಹ್ಯ ಮನ್ನ ಮನ್ನಾದ ವಿವ ಚ || ೧೦೫

ಪಾದ, ಯೂಪವು ಕೋರೆಹಲ್ಲು, ವಸಂತಾವಿಖುತುವು ಹಸ್ತ, ಕುಂಡಪೇ
ಮುಖವು, ಅಗ್ನಿಯು ನಾಲಿಗೆ, ದರ್ಭೆಯು ರೋಮ; ಬ್ರಹ್ಮನು ತಲೆ,
ಅಕೋರಾತ್ರಿಗಳೇ ದೃಷ್ಟಿಗಳು, ವೇದಾಂಗಗಳೇ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಆಜ್ಞವು
ಮೂಗು, ಸ್ತ್ರಾವು ಬಾಯಿ, ಸಾಮಾಘೋಷವು ಧ್ವನಿ, ಸತ್ತ್ವಧರ್ಮಗಳೇ
ಸ್ವರೂಪ, ವಿಧಿವಿಧಾನವೇ ಪಾದವ್ಯಾಸ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಉಗುರು, ಪಟು
ವು ಕಣಕಾಲು, ಉದ್ಗಾತೃವು ಕರುಳು, ಹೋತ್ರವು ಮರ್ಮಸ್ಥಾನವು,
ಮೂಲಿಕೆಯು ಬೀಜವು, ಮಂತ್ರವು ಗುಡಸ್ಥಾನ, ಸೋಮರಸವುಶೋ
ಣಿತ, ಪೇದಿಯು ಹೆಗಲು, ಹವಿಷ್ಯ ವಾಸನೆ, ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳೇ ವೇಗ,
ಪ್ರಾಗ್ವಂಶವು ಶರೀರ, ಬಗೆಬಗೆಯ ದೀಕ್ಷೆಗಳು ಅರ್ಚನೆ, ದಕ್ಷಿಣೆಯು
ಶೃದಯವು, ಮಹಾಸತ್ರವೇ ಆಕೃತಿ, ಉಪಾಕರ್ಮವು ತುಟಿ, ಪ್ರವರ್ಗವು
ಭೋಷಣ, ನಾಂನಾಭಂದಸ್ಯಗಳೇ ಗಮನವರ್ಗ, ಉಪನಿಷತ್ತು ಅಸನ,
ಭಾನ್ತಾರೂಪವೇ ಪತ್ನಿ, ಈರೂಪದಿಂದಿರುವವನು. (ಯಜ್ಞವಾಹನಃ)
ಫಲಸಾಧಕಗಳಾದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವವನು. (ಯಜ್ಞಾಭೃತ್)
ಯಜ್ಞಾಂತಕನಾದವನು. (ಯಜ್ಞಾಕೃತ್) ಜಗದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಾಕ
ರ್ತೃವಾಗಿಯೂ, ಜಗದಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವವನಾಗಿಯೂ
ಇರುವವನು. (ಯಜ್ಞೇ) ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಅಸ್ತನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಶ್ರ
ಯನಾದವನು. (ಯಜ್ಞಾಭುಕ್) ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುವವನು. (ಯಜ್ಞಾಸಾಧನಃ) ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಜೀಕಾದ ಸಲಕರಣೆ
ಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು. (೧೦)

(ಯಜ್ಞಾಂತಕೃತ್) ಯಜ್ಞದಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಪೂರ್ವ
ವೆಂಬ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅದರ ಫಲವಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸುವ
ವನು. (ಯಜ್ಞಾಗುಹ್ಯಂ) ಯಜ್ಞಗಳೊಳಗೆಲ್ಲ ರಹಸ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ
ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವವನು. (ಅನ್ನಂ) ಭೂತಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿಯೂ,
ಭೂತಗಳನ್ನು ಆಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಿಯೂ ಇರುವವನು. (ಅನ್ನಾ
ದಃ) ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಕರ್ತೃಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಹಿಸುವವನು. (ಆತ್ಮ
ಯೋನಿಃ) ಜೀವರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾನೇಕಾರಣನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಘಟಪಟಾದಿ
ಗಳೆಲ್ಲ ತಮಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಲಯವಾಗುವಹಾಗೆ, ಆ ಜೀವರು

ಆತ್ಮಯೋನಿ ಸ್ವಯಂಜಾತೋ ವೈಖಾನ ಸಾಮಗಾಯನಃ |
 ದೇವಕೇ ನಂದನ ಸ್ಪೃಷ್ಟಾ, ಕ್ಷೀತೀಶಃ ಪಾಪನಾಶನಃ || ೧೦೬ [೯೦]
 ಶಬ್ದಭೈ ನೈಕೇ ಚಕ್ರೇ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವಾ ಗದಾಧರಃ |

ಗಲ್ಲಿಗೂ ಮುಕ್ತಿದೇಶೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಲಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವವನು, ವಾ, ಸರ್ವ ಕಾರಣನು. (ಸ್ವಯಂಜಾತಃ) ತನಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನು (ವೈಖಾನಃ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ತೋಡಿ ವರಾಹರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನು. (ಸಾಮಗಾಯನಃ) ಸಾಮಗಾನ ಲೋಲನಾದವನು. (ದೇವಕೇನಂದನಃ) ತೇಜಃಪದಾರ್ಥಗಳು, ವೀರ್ಯವ ತ್ತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಮೂರುಲೋಕಗಳು, ಲೋಕಪಾಲರು, ಮೂರು ವೇದಗಳು ಆಪವನಿಯಾದಿ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳು, ಆಯುತಿಗಳು, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇವಕೇನಂದನನೇ ಎನಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ಪೃಷ್ಟಾ) ಸರ್ವಲೋಕಗಳಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದವನು. (೯೦)

(ಕ್ಷೀತೀಶಃ) ದಶರಥಪುತ್ರಾದಿ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಪತಿಯಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ತೋರಿ ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು. (ಪಾಪನಾಶನಃ) ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ, ಅರ್ಚನೆ, ಧ್ಯಾನ, ಸ್ಮರಣೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ, ಎಂದರೆ-ಪಕ್ಷೋಪವಾಸದಿಂದ ಪರಿಹರವಾಗುವ ಪುರುಷ ನಪಾಪವು ನೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ನಶಿಸುವುದು, ಅಂತಹ ಪಾಪ ವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಶಿಸುವುದು, ಅಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು. (ಶಂಖಭೈತ್) ಭೂತಗಳ ಅಹಂಕಾರರೂಪವಾಗಿರುವ ಶಂಖವನ್ನು ಧರಿಸುವವನು. (ನಂದಕೇ) ಸಕಲ ದುರಿತರಾಶಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾಮಯವಾದ ನಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು. (ಚಕ್ರೇ) ಮನಸ್ತತ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ಸುಧರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ವಾ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆಜ್ಞಾ ಮಾತ್ರದಿಂದ ನಡೆಸುವವನು. (ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವಾ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪವಾದ ಶಾರ್ಙ್ಗ ವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು. (ಗದಾಧರಃ) ಸತ್ವತ್ವೈಪ್ರಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವರೂಪವಾದ ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇರತಕ್ಕವನು.

ರಥಾಬ್ಜ ಪಾಣಿ ರಕ್ಷೋಭ್ಯೈ ಸ್ವರ್ವಪ್ರಹರಣಾಯುಧಃ, || [೧೦೦೦]

ಸರ್ವಪ್ರಹರಣಾಯುಧ ಓಂ ನಮಃ ೬೩

||೧೦೦೨

(ರಥಾಂಗಪಾಣಿಃ) ರಥಾಂಗವೆಂಬ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ
ರುವವನು (ಅಕ್ಷೋಭ್ಯೈ) ಅನೇಕಾಯುಧಪಾಣಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ
ಯಾರಿಂದಲೂ ಇವಿರಿಸಲಸಾಧ್ಯನೆನಿಸಿರುವವನು. (ಸ್ವರ್ವಪ್ರಹರಣಾಯು
ಧಃ) ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲಾಗುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇರ
ತಕ್ಕವನು. (೧೦೦೦)

ಸ್ವರ್ವಕ್ಷೇಪನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ಸರ್ವಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನೂ ಆಗಿರು
ವುದರಿಂದಲೇ ತಾನು ಇಚ್ಛಾ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ತವೂ
ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ತನಿಗೆ ಆಯುಧಗಳಾಗಿರುವು
ದರಿಂದ ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಆತನಿಗೆ ನಾಮನವಸ್ರವಾರಾಯಣದ
ಮೂಲಕ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ
ಸಕಲದುರಿತಗಳೂ ಪರಿಹರವಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ
ಮಹಾನುಭಾವನಿಗೆ ವಂದನೆ ಎಂದು ಮಂಗಳಾಶಾಸನರೂಪವಾಗಿ ದ್ವಿರು
ಕ್ತಿಯು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಓಂ ತತ್ಸತ್

॥ ಶ್ರೀಃ ॥ — ಫಲ ಸ್ತುತಿ —

ವನಮಾಲೀ ಗದೀ ಶಾರ್ಙ್ಗೀಶಬೈ ಚಕ್ರೀ ಚ ನಂದಕೇ ।
 ಶ್ರೀಮಾ ನ್ನಾರಾಯಣೋ ವಿಷ್ಣು ರ್ವಾಸುದೇವೋ ಭಿರಕ್ಷತು ॥
 ಇತೀದಂ ಕೀರ್ತನೀಯಸ್ಯ ಕೇಶವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥
 ನಾಮ್ನಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ದಿವ್ಯಾನಾಂ ಆಶೇಷೇಣಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥೧॥
 ಯ ಇದಂ ಶ್ರೃಣುಯಾ ನ್ನಿತ್ಯಂ ಯಶ್ಚಾಪಿ ಪರಿಕೀರ್ತಯೇತ್ ।
 ನಾಶುಭಂ ಪೂಪ್ನುಯಾ ತ್ಕಿಂಚಿ ತ್ಸೋಮುತೇಹಚ ಮಾನವಃ ॥೨॥

ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ತುಲಸೀಮಾಲೆ, ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸು, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ನಂದಕವೆಂಬ ಖಡ್ಗ, ಈ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನು, ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಒಮ್ಮೆ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. “ಯಾವುದನ್ನು ಜಪಿಸಿದರೆ ಪೂಣಿಯು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು?” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಗಟ್ಟಿಗೆ, ಅಥವಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ, ಎಂದು ಮೂರುಬಗೆಯ ಜಪಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿಯು ನಾಮಸಹಸ್ರವನ್ನೂ ಇದುವರೆಗೆ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು. (೧) ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಾಗಲಿ ಈಶ್ರೀಹರಿನಾಮ ಸಹಸ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಆರಘವತ್ತಾಗಿ ಕೇಳಿದರೂ ಸಂಕೀರ್ತನಮಾಡಿದರೂ ಇದಲೋಕಸುಖವನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಿ, ಯಯಾತಿನಮುಷಾದಿಗಳಂತೆ ಭೂತತನವನ್ನೈದದೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಲೋಕ ಸುಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು. [ಭಜಕರಿಗೆ ವೀಶೇಷವು ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.] (೨) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಜಪಿಸಿದರೆ ವೇದದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಎಂದರೆ—ಜಪಕರ್ಮದಿಂದ ದುರಿತಕರ್ಮವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು. “ ಪಾಪಕರ್ಮವು ಹೃದಯಿಸಲು ಜ್ಞಾನವುಂ

ವೇದಾಂತಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾತ್ ಹೃತ್ರಿಯೋ ನಿಜಯಾ ಭವೇತ್ |
 ವೈಶ್ಣೋ ಧನಸಮೃದ್ಧ ಸ್ವಾ ಚೋದ್ರ ಸ್ಸುಖ ಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ||೩||
 ಧರ್ಮಾರ್ಥಿ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾತ್ ದಧೃ ಮರಾಧಿರೀ ಚಾ ರ್ಥ ಮಾಪ್ನುಯಾತ್ |
 ಕಾಮಾ ನವಾಪ್ನುಯಾತ್ ತತ್ಕಾಮಿ ಪ್ರಜಾರ್ಥೀ ಚಾಪ್ನುಯಾತ್ ಪ್ರಜಾಃ||೪||
 ಭಕ್ತಿಮಾ ಸ್ಯ ಸ್ಸದೋತ್ಥಾಯ ಶುಚಿ ಸ್ತದ್ಗತ ಮಾನಸಃ |
 ಸಹಸ್ರಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ನಾಮಾ ಮೇತ ತ್ಸ್ರಕೀರ್ತಯೇತ್ ||೫||
 ಯಶಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ವಿಪುಲಂ ಜ್ಞಾತಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಮೇವಚ |
 ಅಚಲಾಂ ಶ್ರಿಯ ಮಾಪ್ನೋತಿ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಮ್ ||೬||

ಟಾಗುವುದು, ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವಹಾಗೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ” (ತೈ, ಆ) ಹೃತ್ರಿಯನು ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯವುಳ್ಳವನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮೈಶ್ಯನಾದರೆ ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಶೋದ್ರನು ಈ ನಾಮ ಸಹಸ್ರವನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿದರೆ ಸಮಸ್ತ ಸುಖವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. (೩) ಧೃದ್ವದ ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವನು ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅರ್ಥಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನು ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಕಾಮಗಳನ್ನೂ, ಸತ್ಸಂತಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿಯು ಸತ್ಸಂತಾನವನ್ನೂ, ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. (೪) ಮತ್ತು ಪುರುಷನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತತೆಯಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪರವಾಸುದೇವನ ಈ ನಾಮ ಸಹಸ್ರವನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತನಮಾಡಿದರೆ ಖುಟಾಗತಕ್ಕ ವಿಶೇಷಗಳೇನೆಂದರೆ—ಹೇರಳವಾಗಿಯೂ ನಿಶ್ಕಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕೀರ್ತಿ, ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬ ಖ್ಯಾತಿ, ಸ್ಥಿರನಾದ ಸಂಪತ್ತು, ಧೃತ್ಯಾಕಾರ್ಯದ ಯಶಸ್ಸು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆಯುವನು. (೫) ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಭಯಪಡದಿರುವುದು, ದೇಹಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ, ಆರೋಗ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಅವಯವಪುಷ್ಟಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಆಕಾರ, ಸದ್ಗುಣ ಈ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ (೬) ಮತ್ತು, ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಸಹಸ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಭಯಪೀಡಿತನಾದವನು, ಭಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು, ವೀರ್ಯತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು,

ನ ಭಯಂ ಕ್ವಚಿ ದಾಪ್ನೋತಿ ವೀರ್ಯಂತೇಜಶ್ಚ ವಿನ್ದತಿ |
 ಭವ ತ್ಯರೋಗೋ ದ್ಯುತಿಮಾ ನೈಲರೂಪಗುಣಾನ್ವಿತಃ ||೭||
 ರೋಗಾರ್ತೋ ಮುಚ್ಯತೇ ರೋಗಃ ದ್ವದ್ಧೋ ಮುಚ್ಯತೇ ಬಂಧನಾತ್ |
 ಭಯಾ ನ್ತುಚ್ಯತೇ ಭೀತಸ್ತು ಮುಚ್ಯತಾಪನ್ನ ಆವದಃ ||೮||
 ದುರ್ಗಾಣ್ಯತಿತರ ತ್ಯಾಶು ಪುರುಷಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ |
 ಸ್ತುವ ನ್ನಾಮಸಹಸ್ರೇಣ ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ ||೯||
 ವಾಸುದೇವಾಶ್ರಯೋ ಮರ್ತ್ಯೋ ವಾಸುದೇವ ಪರಾಯಣಃ |
 ಸರ್ವಪಾಪ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಯಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮ ನನಾತನಂ ||೧೦||
 ನ ವಾಸುದೇವಭಕ್ತಾನಾ ಮಶ.ಭಂ ವಿದ್ಯತೇ ಕ್ವಚಿತ್ |
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಜರಾ ವ್ಯಾಧಿ ಭಯಂ ನೈವೋಪ ಜಾಯತೇ ||೧೧||
 ಇಮಂ ಸ್ತವ ಮಧೀಯಾನ ಶೈ ಗ್ರಾಧಿ ಭಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತಃ |

ಬಲ, ರೂಪ ಗುಣಗಳಿಂದೊಡಗೂಡುವನು, ಆಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು
 ಆಪತ್ತಿನಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು, ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟುವನು. (೭)
 ಮತ್ತು ರೋಗವಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ರೋಗಮುಕ್ತನಾಗುವನು, ಬಂಧ
 ಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದರೆ ಬಂಧಮುಕ್ತನಾಗುವನು, ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಘ
 ಯನಾಗುವನು, ಆಪತ್ತಿಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರೆ ಆಪತ್ತನ್ನು ದಾಟುವನು. (೮)
 ನಿತ್ಯವೂ ಭಕ್ತಿಸುಂದೊಡಗೂಡಿ ಈ ನಾಮಸಹಸ್ರಪಾರಾಯಣ ಮಾಡು
 ವ ಪುರುಷನು ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಲಾಗದ
 ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟುತ್ತಾನೆ. (೯) ವಾಸುದೇವನೇ ಸದ್ಗತಿಯು, ಅವನೇ
 ರಕ್ಷಕನು ಎಂದು ಆತನನ್ನೇ ಮರೆಹೊಗುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಕಲ ಪಾಪಗ
 ಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ
 ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನೇರುವನು. (೧೦) ಆ ವಾಸುದೇವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತರಿಗೆ
 ಅಶುಭವೆಂಬುವದು ಎಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿಂದಲೂ ಸಂಭವಿಸು
 ವುದಿಲ್ಲ, ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಮರಣ, ಮುಪ್ಪು, ವ್ಯಾಧಿ ಈ ಮೊದಲಾದವುಗಳ
 ಭಯಲೇಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (೧೧) ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ
 ತಪ್ಪದೆ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಆತ್ಮಸುಖ, ತಾಳ್ಮೆ
 ಸಮಾಧಾನ, ನೆಮ್ಮದಿ, ಸಂಪತ್ತು, ಧೈರ್ಯ, ಸಂತೋಷ, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ,

ಯುಜ್ಯೇ ತಾತ್ಕಸುಖ ಹ್ವಾನ್ತಿ ಶ್ರೀ ಧೃತಿ ಸ್ತೃತಿ ಕೀರ್ತಿಭಿಃ ||೧೬||
 ನ ಕ್ರೋಧೋ ನ ಚ ಮಾತ್ಸರ್ಯಂ ನ ಲೋಭೋನಾಶುಭಾ ಮತಿಃ |
 ಭವಂತಿ ಕೃತಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮೇ ||೧೭||
 ದ್ಯೌ ಸ್ವಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನಕ್ಷತ್ರಂ ಖಂ ದಿಶೋ ಭೂ ಮಹೋದಧಿಃ |
 ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವೀರ್ಯೇಣ ವಿಧೃತಾನಿ ಮಾಹಾತ್ಮನಃ ||೧೮||
 ಸಸುರಾಸುರ ಗಂಧರ್ವಂ ನಯಕ್ಷೋರಗ ರಾಕ್ಷಸಂ |
 ಜಗದ್ವಶೇ ವರ್ತತೇ ದಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸಚರಾಚರಮ್ ||೧೯||
 ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಮನೋ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ಸತ್ತ್ವಂ ತೇಜೋ ಬಲಂಧೃತಿಃ |
 ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕಾ ನ್ಯಾಯಃ ಹೇತ್ರಂ ಹೇತ್ರಜ್ಞಃ ಸವಚಃ ||೨೦||

ಕೀರ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡುವನು. (೧೬) ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ
 ಆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಿಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾದವರೇ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು, ಅಂಥವರಿಗೆ ಕ್ರೋಧ
 ವಿಲ್ಲ, ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲ, ಲೋಭವಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಈ
 ದುರ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. (೧೭) ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವಾ
 ಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ಆತನ ಅನು
 ಗ್ರಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲಗಳು ಯಥಾರ್ಥಗಳಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಸ್ತುತಿವಾ
 ತ್ರ ಪರಗಳು ಎಂಬ ಭಾವಿಸಿಕೊಡದು ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ (೧೮)
 ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಭೂಮಿ, ಸಮುದ್ರ ಇವುಗಳೆ
 ಲ್ಲವೂ ಮಾಹಾನುಭಾವನಾದ ವಾಸುದೇವನ ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. (೧೯)
 ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರು, ಉರಗರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಇವರಿಂದೊಡಗೂ
 ಡಿದ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿವೆ (೨೦)
 ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಸತ್ತ್ವ, ತೇಜಸ್ಸು, ಬಲ, ಸಂತೋಷ
 [ಧೈರ್ಯ] ಶರೀರ, ಜೀವ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಾಸುದೇವಸ್ವರೂಪರು ಎಂದು
 ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (೨೧) ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸದಾಚಾರ
 ವೇ ಪರಮಪರ್ಮನೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಸದಾಚಾರದಿಂದಲೇ ಸದ್ಧರ್ಮ
 ವು ಸಂಭವಿಸುವುದು, ಆ ಸದ್ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಚ್ಯುತನೇ ಸ್ವಾಮಿಯು, ಎಂದರೆ
 ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ನಾಮಸಹಸ್ರಪುರಾಣವಾಡಿದರೆ ಫಲಭಾ
 ಗಿಯಾಗುವನು. (೨೨) ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮುನಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ದೇವತೆ

ಸರ್ವಾಗಮಾನಾ ಮಾಚಾರಃ ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯತೆ |
 ಆಚಾರಪ್ರಭವೋ ಧರ್ಮಃ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಭು ರಚ್ಯತಃ ||೧೩||
 ಋಷಯಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಧಾತವಃ |
 ಜಬ್ಧಮಾ ಜಬ್ಧಮಂ ಚೇದಂ ಜಗನ್ನಾರಾಯಣೋದ್ಭವಂ ||೧೪||
 ಯೋಗೋ ಜ್ಞಾನಂ ತಥಾ ಸಾಂಖ್ಯಂ ವಿದ್ಯಾ ಸ್ಥಿಲ್ಪಾದಿ ಕರ್ಮಚ |
 ವೇದಾ ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಮೃತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮೇತ್ಯುತ್ಸರ್ವಂ ಜನಾರ್ದನಾತ್ ||೧೫||
 ಏಕೋವಿಷ್ಣು ರ್ತದದ್ಭುತಂ ಪೃಥಗ್ಭೂತಾ ನ್ಯನೇಕಶಃ |
 ತ್ರೀನೋಕ್ತಾ ನ್ಯಾಪ್ಯ ಭೂತಾತ್ತಾ ಭುಂಕ್ತು ವಿಶ್ವಭುಗವ್ಯಯಃ||೧೬||
 ಇಮಂ ಸ್ತವಂ ಭಗವತೋ ವಿಷ್ಣೋ ವಾರ್ಧನೇನ ಕೀರ್ತಿತಮ್ |
 ಪತೇ ದ್ಯುಃಪಞ್ಚೈ ತ್ವರುಷಶ್ಚೈಯಃ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಸುಖಾನಿಚ ||೧೭||

ಗಳು, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಭೂತಗಳು, ಭೂಮಿ, ಪರ್ಮತಾದಿಗಳಲ್ಲಿನ ನಸ್ಯ, ಮೂ
 ಲಿಕೆ, ರಸ, ಧಾತುವರ್ಗಗಳು, ಹೆಚ್ಚಿ ಗೆಯಿಂಪೇನು? ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾ
 ದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಾರಾಯಣನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದುದು. (೧೪) ಅಷ್ಟಾಂ
 ಗಯೋಗವು, ಜ್ಞಾನಯೋಗವು, ಕರ್ಮಯೋಗವು, ಇವೃತ್ತಿ ನಾಲ್ಕುವಿದ್ಯೆ
 ಗಳು, ವ್ಯವಹಾರೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಕುಶಲವಿದ್ಯೆಗಳು, ವೇದಗಳು,
 ತರ್ಮವ್ಯಾಕರಣಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರವು, ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪುರು
 ಷೋತ್ತಮನಾದ ಜನಾರ್ದನನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದುದು. (೧೫) ಸರ್ಮವ್ಯಾ
 ವಕನಾದ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಇರತಕ್ಕವನು, ಅವನೇ ಅನೇಕಾ
 ಕಾರಗಳಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಸರ್ಮಭೂತಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಆತನೇ ಮೂರುಲೋ
 ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಾಶರಹಿತನಾಗಿ ಸರ್ಮಬಾಹಕನಾಗಿಯೂ ಸರ್ಮ
 ಸಂಹಾರಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. (೧೬) ಸಹಸ್ರಶಾಖಾರೂಪವಾದ ವೇ
 ದರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ಸರ್ಮಜ್ಞನಾದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
 ಯಣನ ನಾಮಸಂಹ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನು. ಯಾವಪುರುಷನು ಈಲೋ
 ಕಸುಖಗಳನ್ನೂ ಪರಲೋಕ ಸುಖವನ್ನೂ ಬಯಸುವನೋ ಆತನು ಶ್ರದ್ಧಾ
 ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.
 (೧೭) ಜಗದೀಶ್ವರನು, ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನು, ಪ್ರಕಾಶಮಾಕನು, ಜಗನ್ನಿ
 ಯಾಮಕನು, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಆಗಿರುವನು, ಆಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ್ನು ಅನ

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಮಜಂ ದೇವಂ ಜಗತಃ ಪ್ರಭು ಮವ್ಯಯಮ್ |
ಭಜಂತಿ ಯೇ ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಂ ನ ತೇ ಯಾಂತಿ ಪರಾಭವಮ್ ||೨೦||
ನ ತೇ ಯಾಂತಿ ಪರಾಭವಮೇಂ ನಮ ಇತಿ.

||ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ||

ಪದ್ಮವತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷ ಪದ್ಮನಾಭ ಸುರೋತ್ತಮ |
ಭಕ್ತಾನಾಮ ನುರುಕ್ತಾನಾಂ ತತ್ರಾತಾ ಭವ ಜನಾರ್ದನ ||೨೧||

||ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ||

ಯೋ ಮಾಂ ನಾಮಸುರಸೇನ ಸ್ತೋತು ಮಿಚ್ಛತಿ ಪಾಂಡವ |
ಸೋಯ ಮೇಕೇನ ಶ್ಲೋಕೇನ ಸ್ತುತ ವವ ನ ಸಂಶಯಃ ||೨೨||
ಸ್ತುತ ವವ ನ ಸಂಶಯ ಓಂನಮ ಇತಿ.

|| ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ ||

ವಾಸನಾ ದ್ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ |

ನೈಶರಣರಾಗಿ ಯಾರು ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆ
ಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂ
ತಹ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸು
ತ್ತೇನೆ. (೨೦) ಅರ್ಜುನನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.— ಕೇಂದಾವರೆಯಂತೆ
ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಎಲೈ ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯೆ! ಕಮಲನಾಭನಾದ
ಎಲೈ ದೇವೋತ್ತಮನೆ! ಓ ದುಷ್ಟಸಂಹಾರಕನಾದ ಜನಾರ್ದನಾ! ಸರ್ವ
ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮರೆಕೊಳ್ಳಿರುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ನೀನು
ತಪ್ಪದೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಉತ್ತರ
(೨೧) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನೇ!
ಯಾವನು ನಾಮಸುರಸದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು [ಓಂ, ನಮಃ] ಎಂಬದಾಗಿ
ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಂಥವನಿಂದ ಈ
ನಾನು ಒಂದೇ ಶ್ಲೋಕದಿಂದಲೇ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಎಂದು ತಿಳಿ. (೨೨)
ಅಂತಹ ಶ್ಲೋಕವು ಯಾವುದೆಂದರೆ, -ವೇದಾಚಾರ್ಯರಾದವ್ಯಾಸರು ಹೇಳು
ತ್ತಾರೆ.- ನಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ಅಂತರಾ ಮಿಯಾಗಿರುವ ವಾಸುದೇವಮೂ
ರ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದೆ, ಎಲೈ ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿಯೇ! ಹೀಗೆ
ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ನೀನು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅಂತಹ ಓಂ

ಸರ್ವಭೂತ ನಿವಾಸೋ ಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಸ್ತು ತೆ ||೨೫||

ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಸ್ತುತ ಓಂನಮ ಇತಿ.

|| ಪಾರ್ವತೃವಾಚ ||

ಕೇನೋ ಪಾಯೇನ ಲಪುನಾ ವಿಷ್ಣೋ ನಾರಾಮ ಸಹಸ್ರಕಮ್ |

ಪತ್ಯತೇ ಪಂಡಿತ್ಯ ನಿತ್ಯೋಶ್ರೋತು ಮಿಚ್ಛಾ ಮೃಹಂ ಪ್ರಭೋ ||೨೬||

|| ಈಶ್ವರ ಉವಾಚ ||

ಶ್ರೀರಾಮ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಮೇ ರಾಮೇ ಮನೋರಮೇ |

ಸಹಸ್ರ ನಾಮ ತತ್ಪುಲ್ಯಂ ರಾಮನಾಮ ವರಾನನೇ ||೨೭||

|| ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ ||

ನಮೋ ಸ್ತುತನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರ ಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ

ಕಾರಸ್ಯರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ನನ್ನ ಈ ವಂದನೆಯು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗುತ್ತಿರಲಿ. (೨೫) ಪಾರ್ವತಿಯು ಶಂಕರನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. — ಎಲೈ ಪ್ರಭುವೇ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮಸಹಸ್ರನನ್ನು ಯಾವ ಸುಲಭೋಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಯಣಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಂತಹ ಗಾಢ ಒಂದೇ ಸ್ಲೋಕವನ್ನು ನೀನು ದಯೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಎನಲು, ಪರಮೇಶ್ವರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (೨೬) ಮನೋಹರಳಾದ ಓ, ಪ್ರಿಯೆ! ಶ್ರೀರಾಮ, ರಾಮ, ರಾಮ, ಎಂಬ ಅಮೃತಮಯವಾದ [ಮಹಾಯೋಗಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ] ಈದಿವ್ಯನಾಮವನ್ನೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯಾದ ಎಲೈ ಸುಮುಖಿಯೆ! ಶ್ರೀರಾಮ ಎಂಬ ದಿವ್ಯನಾಮವೇ ಆವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸದೃಶವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿ ಎಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. (೨೭) ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು- ನಾಶರಹಿತನೆನಿಸಿ, ಸಾವಿರಾರು ಶರೀರಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾವಿರಾರು ಪಾದ, ನಯನ, ಶಿರಸ್ಸು, ತೊಡೆ, ತೋಳು, ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಒಡಗೂಡಿ, ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿಯಮಿಸುತ್ತ, ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ಯುಗಗಳಿಂದಲೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ವಿರಾಟ್ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಪುರು

ಶಿರೋರು ಬಾಹವೇ | ಸಹಸ್ರನಾಮೈ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಸತೇ ಸಹಸ್ರ,
ಕೋಟೀ ಯುಗ ಧಾರಿಣೀನಮಃ ||೨೪||

|| ಸಂಜಯ ಉವಾಚ ||

ಯತ್ರ ಯೋಗೇಶ್ವರಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಯತ್ರ ಪಾರ್ಥೋ ಧನುರ್ಧರಃ |
ತತ್ರ ಶ್ರೀ ವಿಜಯೋ ಭೂತಿ ಭುಕ್ತವಾ ನೀ ತಿ ಮತಿ ಮಮ ||೨೫||
|| ಭಗವಾನುವಾಚ ||

ಅನನ್ಯಾ ಶ್ಚಿಂತಯಂತೋ ಮಾಂ ಯೋಜನಾಃ ಪರೈವಾಸತೇ |
ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾ ಮೃದಮ್ ||
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿಶಾಕಾಯ ಚ ದುಷ್ಕೃತಮ್ |
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾ ಥಾಯ ಸಂಭವಾಮಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ ||೨೬||

ಷನಿಗೆ ಒಂಕಾರ ಪಾಠಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ
ಸಮರ್ಪಿಸೋಣವೇ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಪಾರಾಯಣ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತ
ವು ಎಂದನು (೨೪) ಎಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಯಾರಿಂದ ಪರಮಯೋಗೀಶ್ವರನಾ
ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಣಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆಯೋ,
ಹಾಗೆಯೇ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಸ ಅರ್ಜುನನೂ ಸ್ಮರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆಯೋ,
ಅಲ್ಲಿಯೇ, ಆಗಲೇ, ಅಪೇ ಸಹಸ್ರನಾಮಪಾರಾಯಣ, ಅಂಥವರಲ್ಲಿಯೇ
ಸಂಪತ್ತು, ವಿಜಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಈ ಮುಂತಾದ ಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎಡೆ
ಬಿಡದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವು. ಇವೇ ಸಹಸ್ರನಾಮಪಾರಾ
ಯಣ, ಅದರ ಫಲವೂ ಇವೇ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಮತ ಎಂದನು. ೨೫) ಇವು
ಗಳ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಭಯದಾನ—
ಯಾರಾದರೆ ಅವನೈಶ್ವರಣರಾಗಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ
ದಿವ್ಯನಾಮವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಪಠಿಸುತ್ತ, ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಿಂದ ಸಮಸ್ಕರಿಸು
ತ್ತಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಮರೆ ಹೊಗುವರೋ, ಅಂತಹ ನಿತ್ಯಭಕ್ತರ
ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ತೊಂದರೆ ಬರದಹಾಗೂ, ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ
ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವಹಾಗೂ ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಭಾರವು ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇದೆ. (೨೬) ಏಕೆಂದರೆ—
ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾ

ಆರ್ತಾ ವಿಷಣ್ಣಾ ಸ್ಥಿಥಿಽ ಶ್ವಾ ಭೀತಾಃ ಘೋರೇಷು ಚ ವ್ಯಾಧಿಷು
ವರ್ತಮಾನಾಃ | ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಮಾತ್ರಂ ವಿಮುಕ್ತದುಃ
ಖಾ ಸ್ಪುಷಿನೋಭವಂತೇ ||೩||

|| ಒಂಶತ್ಸತ್ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತೇ, ಆನುಶಾಸನಿಕೆ ಪರ್ಮಣಿ ಭೀಷ್ಮಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಸಂವಾದೇ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣೋಃ ದಿವ್ಯ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಅಥೋತ್ತರನ್ಯಾಸಃ.

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂ ದ್ರಿಯೈ ವಾರ್ ಬುಧ್ಯಾ ತ್ತನಾ ವಾ
ನುಸೃತ ಸ್ವಭಾವಾತ್ | ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯ ತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ ನಾರಾ
ಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ||

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಹಲಿಕೃಷ್ಣಾ, ಅಥರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲಿಕೃಷ್ಣಾ ಪ್ರ
ತಿಯೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಯಾನುಸಾರ ನಾನು ನಾನಾದೇಶದಲ್ಲಿ
ನಾನಾರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸುವೆನು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದಾನೆ. (೩೧)
ಅದುದರಿಂದಲೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ದೀನರಾದವರೂ, ನಾನಾಕೆಲೆ
ಶಗಳಿಂದ ಬಿನ್ನರಾಗಿರುವವರೂ, ವಿವಿಧಚಿಂತೆಗಳಿಂದ ಜೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಿರು
ವವರೂ, ತರತರವಾದ ವೇಧೆಗಳಿಂದ ಭಯಗೊಂಡಿರುವವರೂ, ಅವರಿಹಾ
ರ್ಯವಾದ ರೋಗಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದವರೂ ಒಂದು ಸಾರಿಯಾದರೂ
ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳುದೊಡಗೂಡಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು, ಭವರೋಗವೈದ್ಯನು,
ಸಕಲ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಸರ್ವಜ್ಞನು, ಸರ್ವಶಕ್ತನು, ದಯಾ
ದ್ರವ್ಯದಯನು, ಅಶರಣ್ಯಶರಣ್ಯನು, ಸರ್ವಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಆಗಿ
ರುವ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ವಂದಿಸಿ
ಸೇವಿಸಿದರೆ ಸಮಸ್ತದುಃಖಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇಹಪರ
ಸುಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಂದುವರು. (೩೨)

ಆದರೇನು ಯಥಾ ಸ್ತುತಿ ಧನವಂತಂ ಧನೇಚ್ಛಯಾ |

ತಥಾ ಚೇದ್ವಿಶ್ವಕ ರ್ತಾರಂ ಕೌ ನ ಮುಚ್ಯೇತ ಬಂಧನಾತ್ ||

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಹಣಗಾರನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಎಷ್ಟು ಆದರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆಯೋ, ಅದ

ರಂತೆಯೇ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರೆ ಸಮಸ್ತ
ಕಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಕಲ ಸನ್ಮತಗಳನ್ನೂ
ಪಡೆದು ಸುಖಿಯಾಗುವಂ

ಸಹಸ್ರನಾಮರತ್ನಾ ನಾಂ ಪ್ರಭಾಸರ್ವ ಸುಖಾವಹಾ |
ನಾರಾಯಣೇನರ ಚಿತಾ ನಾರಾಯಣ ಪದಾರ್ಪಿತಾ ||

ಇಂತು ಅರಮನೆ ವಿದ್ವಾನ್ ದೊಡ್ಡಚಲೆ ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯು
ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಭಾ ಎಂಬ ವಿವರಣದಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರ
ನಾಮ ರತ್ನವು.—

ಶ್ರೀಮದ್ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ ವಿರಚಿತವಾಗಿ, ಮಹಾಸಂಹಿತೆಯೆ
ನಿಖಿ, ಶತ ಸಹಸ್ರ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ,
ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿನ, ಅನುಶಾಸನಿಕ
ಪರ್ವದ, ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಭೀಷ್ಮ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಸಂವಾದದೊಳಗಣ, ಶ್ರೀ
ವಿಷ್ಣುದಿವ್ಯಸಹಸ್ರನಾಮ
ರತ್ನವು ಸಂಪೂರ್ಣವು.

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿ.

ಓಂ ವಿಶ್ವಸ್ಮೈ ನಮಃ
 ವಿಷ್ಣು ವೇನಮಃ
 ವಷಟ್ಕಾರಾಯನಮಃ
 ಭೂತಭವ್ಯಭವತ್ಪ್ರಭವೇನಮಃ
 ಭೂತಕೃತೇನಮಃ
 ಭೂತಭೃತೇ ನಮಃ
 ಭಾವಾಯನಮಃ
 ಭೂತಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಭೂತಭಾವನಾಯನಮಃ
 ಪ್ರತಾತ್ಮನೇನಮಃ ೧೦
 ಪರಮಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಪರಮಾಯೈ ಗತಯೇ
 ಆವ್ಯಯಾಯನಮಃ
 ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ
 ಸಾಕ್ಷೀಣೇ ನಮಃ
 ಹೇತ್ರಜ್ಞಾಯ ನಮಃ
 ಅಕ್ಷರಾಯ ನಮಃ
 ಯೋಗಾಯನಮಃ
 ಯೋಗವಿದಾಂನೇತ್ರೇನಮಃ
 ಪ್ರಧಾನಪುರುಷೇಶ್ವರಾಯನಮಃ ೨೦
 ನಾರಸಿಂಹವಪುಷೇ ನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇ ನಮಃ
 ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ
 ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯನಮಃ

ಸರ್ವಸ್ಮೈ ನಮಃ
 ಶರತ್ಸಾಯ ನಮಃ
 ಶಿವಾಯ ನಮಃ
 ಸ್ಥಾನವೇ ನಮಃ
 ಭೂತಾದಯೇ ನಮಃ
 ಅವ್ಯಯಾಯ ನಿಧಯೇನಮಃ ೩೦
 ಸಂಭವಾಯ ನಮಃ
 ಭಾವನಾಯ ನಮಃ
 ಭಕ್ತೇ ನಮಃ
 ಪ್ರಭವಾಯ ನಮಃ
 ಪ್ರಭವೇ ನಮಃ
 ಈಶ್ವರಾಯ ನಮಃ
 ಸ್ವಯಂಭುವೇ ನಮಃ
 ಶಂಭವೇ ನಮಃ
 ಆದಿತ್ಯಾಯ ನಮಃ
 ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ೪೦
 ಮಹಾನ್ವನಾಯ ನಮಃ
 ಅನಾದಿನಿಧನಾಯನಮಃ
 ಧಾತ್ರೇನಮಃ
 ವಿಧಾತ್ರೇನಮಃ
 ಧಾತುರುತ್ತಮಾಯನಮಃ
 ಅಪ್ರಮೇಯಾಯನಮಃ
 ದೃಷ್ಟೀಕೇಶಾಯನಮಃ
 ಪದ್ಮನಾಭಾಯನಮಃ

ಅಮರವೃಭವೇನಮಃ
 ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇನಮಃ ೫೦
 ಮನವೇನಮಃ
 ತ್ವಷ್ಟೇನಮಃ
 ಸ್ಥವಿಷ್ಠಾಯನಮಃ
 ಸ್ಥವಿರಾಯನಮಃ
 ಧ್ರುವಾಯನಮಃ
 ಅಗ್ರಾಹ್ಯಾಯನಮಃ
 ಶಾಶ್ವತಾಯನಮಃ
 ಕೃಷ್ಣಾಯನಮಃ
 ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಾಯನಮಃ
 ಪ್ರತರ್ದನಾಯನಮಃ ೬೦
 ಪ್ರಭೂತಾಯನಮಃ
 ತ್ರಿಕಕುಬ್ಧಾಮ್ನೇನಮಃ
 ಪವಿತ್ರಾಯನಮಃ
 ಮಂಗಲಾಯಪರಸ್ತ್ರೇನಮಃ
 ಈಶಾನಾಯನಮಃ
 ಪಾಣದಾಯನಮಃ
 ಪಾಣಾಯನಮಃ
 ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಜಾಪತಯೇನಮಃ ೭೦
 ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯನಮಃ
 ಭೂಗರ್ಭಾಯನಮಃ
 ಮಾಧವಾಯನಮಃ
 ಮಧುಸೂದನಾಯನಮಃ
 ಈಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ವಿಕ್ರಮಿಣೇನಮಃ
 ಧನ್ವಿನೇನಮಃ

ಮೇಧಾವಿನೇನಮಃ
 ವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ
 ಕ್ರಮಾಯನಮಃ ೮೦
 ಅನುತ್ತಮಾಯನಮಃ
 ದುರಾಧರ್ಷಾಯನಮಃ
 ಕೃತಜ್ಞಾಯನಮಃ
 ಕೃತಯೇನಮಃ
 ಆತ್ಮವತೇನಮಃ
 ಸುರೇಶಾಯನಮಃ
 ಶರಣಾಯನಮಃ
 ಶರ್ಮಣೇನಮಃ
 ವಿಶ್ವರೇತನೇನಮಃ
 ಪ್ರಜಾಭವಾಯನಮಃ ೯೦
 ಅಹ್ನೇನಮಃ
 ಸಂವತ್ಸರಾಯನಮಃ
 ವ್ಯಾಳಾಯನಮಃ
 ಪ್ರತ್ಯಯಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವದರ್ಶನಾಯನಮಃ
 ಅಜಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಾಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಯೇನಮಃ
 ಸುರಾಧಯೇನಮಃ ೧೦೦
 ಅಚ್ಯುತಾಯನಮಃ
 ವೈಷಾಕಪಯೇನಮಃ
 ಅಮೇಯಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಸರ್ವಯೋಗವಿನಿಸ್ಸೃತಾಯನಮಃ
 ವನವೇನಮಃ

ವಸುಮನಸೇನಮಃ		ಲೋಕಾಭ್ಯಾಹಾರಯನಮಃ	
ಸತ್ಯಾಯನಮಃ		ಸುರಾಭ್ಯಾಹಾರಯನಮಃ	
ಸಮಾತ್ಮನೇನಮಃ		ಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಹಾರಯನಮಃ	
ಅಸಮ್ಮಿತಾಯನಮಃ		ಕೃತಾಕೃತಾಯನಮಃ	
ಸಮಾಯನಮಃ	೧೦	ಚತುರಾತ್ಮನೇನಮಃ	
ಅಮೋಘಾಯನಮಃ		ಚತುರ್ವ್ರತಾಯನಮಃ	
ಪುಂಡರೀಕಾಹಾರಯನಮಃ		ಚತುರ್ಧಂವಾತ್ರಯನಮಃ	೪೦
ವೃಷಕರ್ಮಣೇನಮಃ		ಚತುರ್ಭುಜಾಯನಮಃ	
ವೃಷಾಕೃತಯೇನಮಃ		ಭ್ರಾಜಿಷ್ಠನೇನಮಃ	
ರುದ್ರಾಯ ನಮಃ		ಭೋಜನಾಯನಮಃ	
ಬಸುಕರನೇನಮಃ		ಭೋಕ್ತೇನಮಃ	
ಬಭ್ರುವೇನಮಃ		ಸಹಿಷ್ಣುವೇನಮಃ	
ವಿಶ್ವಯೇನಯೇನಮಃ		ಜಗದ್ರವಿಕೃತಯನಮಃ	
ಶುಚಿಶ್ರವಸೇನಮಃ		ಅನಘಾಯನಮಃ	
ಅವೃತಾಯನಮಃ	೨೦	ವಿಜಯಾಯನಮಃ	
ಶಾಶ್ವತಸೃಘ್ಣವೇನಮಃ		ಜೀತೇನಮಃ	
ವರಾಹೇನಾಯನಮಃ		ವಿಶ್ವಯೋನಯೇನಮಃ	೫೦
ಮಹಾತಪಸೇನಮಃ		ಪುನಃಸವೇನಮಃ	
ಸೌಗತಾಯನಮಃ		ಉಪೇಂದ್ರಾಯನಮಃ	
ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನವೇನಮಃ		ವಾಮನಾಯನಮಃ	
ನಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾಯನಮಃ		ಪ್ರಾಂಶವೇನಮಃ	
ಜನಾರ್ದನಾಯನಮಃ		ಅಮೋಘಾಯನಮಃ	
ವೇದಾಯನಮಃ		ಶುಚಯೇನಮಃ	
ವೇದವಿದೇನಮಃ		ಉರ್ಜಿತಾಯನಮಃ	
ಅವ್ಯಂಗಾಯನಮಃ	೩೦	ಅತೀಂದ್ರಾಯನಮಃ	
ವೇದಾಂಗಾಯನಮಃ		ಸಂಗ್ರಹಾಯನಮಃ	
ವೇದವಿಸೇನಮಃ		ಸರ್ಗಾಯನಮಃ	೬೦
ಕವಯೇನಮಃ		ಸ್ಮೃತಾತ್ಮನೇನಮಃ	

ನಿಯಮಾಯನಮಃ
ಯಮಾಯನಮಃ
ವೇದಾನ್ಯಾಯನಮಃ
ವೈದಾ ಯನವಃ
ಸದಾಯೋಗಿನೇನಮಃ
ವೀರಭೈನಮಃ
ಮಾಧವಾಯನಮಃ
ಮಧವೇನಮಃ
ಅತೀಂದ್ರಿಯಾಯನಮಃ
ಮಹಾಮಾಯಾಯ
ಮಹೋತ್ಸಾಹಾಯ
ಮಹಾಬಲಾಯ
ಮಹಾಬುದ್ಧಯೇ
ಮಹಾವೀರಾನ್ಯಾಯನಮಃ
ಮಹಾಶಕ್ತಯೇ
ಮಹಾದ್ಭುತಯೇ
ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವಪುಷೇ
ಶ್ರೀಮತೇ
ಅನೇಯಾತ್ಮನೇನಮಃ
ಮಹಾದ್ರಿಘತೇ
ಮಹೇಷ್ವರಾಯ
ಮಹೀಭರ್ತ್ರೇ
ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ
ಸತಾಂಗತಯೇನಮಃ
ಅನಿರುದ್ಧಾಯ
ಸುರಾನಂದಾಯ
ಗೋವಿಂದಾಯ
ಗೋವಿದಾಂಪತಯೇನಮಃ

೨೦

೪೦

ಮರೀಚಿಕಯೇನಮಃ
ದಮನಾಯ
ಹಂಸಾಯ
ಸುಪರ್ಣಾಯ
ಭುಜಗೋತ್ತಮಾಯ
ಹಿರಣ್ಯನಾಭಾಯನಮಃ
ಸುತಪನೇ
ಪದ್ಮನಾಭಾಯ
ಪ್ರಜಾಪತಯೇ
ಅಮೃತ್ಯುನೇ
ನೃಪಾಯನಮಃ
ಸಿಂಹಾಯ
ಸಂಧಾತ್ರೇ
ಸಂಧಿಮತೇ
ಸ್ಥಿರಾಯ
ಅಜಾಯನಮಃ
ದುರ್ಮರ್ಷಣಾಯ
ಶಾಸ್ತ್ರೇ
ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇ
ಸುರಾರಿಭೈ
ಗುರುವೇನಮಃ
ಗುರುತಮಾಯ
ಧಾಮ್ನೇ
ಸತ್ಯಾಯ
ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಯ
ನಿಮಿಷಾಯನಮಃ
ಅನಿಮಿಷಾಯ
ಸ್ರಗ್ವಿಣೇನಮಃ

೧೦

೨೦೦

೧೦

ವಾಚಸ್ಪತಯಃ
 ಉದಾಕಧಿಯನಮಃ
 ಅಗ್ರಣೈನಮಃ
 ಗ್ರಾಮಣೈನಮಃ
 ಕ್ರಮತೇನಮಃ
 ನಾ ಯಾಯನಮಃ
 ನೇತ್ರೇನಮಃ
 ಸಮೀಕಣಾಯನಮಃ
 ಸುಸ್ರಮೂರ್ಧ್ವೇನಮಃ
 ನಿಶ್ವಾತ್ತನೇನಮಃ
 ಸುಸ್ರಾಶ್ವಾಯನಮಃ
 ಸುಸ್ರದೇನಮಃ
 ಆವರ್ತನಾಯನಮಃ
 ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಸಂವೃತಾಯನಮಃ
 ಸಂಪ್ರಮರ್ಶನಾಯನಮಃ
 ಅದಕ್ಷಂವರ್ತಕಾಯನಮಃ
 ವಕ್ಷಯೇನಮಃ
 ಅನಿಲಾಯನಮಃ
 ಧಗೇಧಗಾಯನಮಃ
 ಸುಪ್ರಸಾದಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ವಿಶ್ವಸೃಜೇನಮಃ
 ವಿಶ್ವಭುಗ್ವಿಭವೇನಮಃ
 ಸತ್ಯತೇನಮಃ
 ಸತ್ಯತಾಯನಮಃ
 ಸೂಧವೇನಮಃ
 ಜಕ್ಷವೇನಮಃ

ನಾರಾಯಣಾಯನಮಃ
 ನರಾಯನಮಃ
 ೨೦ ಅನಂಖ್ಯಾಯನಮಃ
 ಅಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ವಿಶಿಷ್ಟಾಯನಮಃ ೫೦
 ಶಿಷ್ಯಕೃತನಮಃ
 ಶುಚಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಿವಾಯನಮಃ
 ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನಾಯನಮಃ
 ವೃಷಾಹಿಣೇನಮಃ
 ೩೦ ವೃಷಭಾಯನಮಃ
 ವಿಷ್ಣುನೇನಮಃ
 ವೃಷವರ್ವಣೇನಮಃ ೬೦
 ವೃಷೋದರಾಯನಮಃ
 ವರ್ಧನಾಯನಮಃ
 ವರ್ಧಮಾನಾಯನಮಃ
 ಏನಿಕಾಯನಮಃ
 ಶ್ರುತಿಸಾಗರಾಯನಮಃ
 ಸುಭುಜಾಯನಮಃ
 ದುರ್ಧರಾಯನಮಃ
 ೪೦ ವಾಗ್ವಿನೇನಮಃ
 ಮಹೇಂದ್ರಾಯನಮಃ
 ವಸುದಾಯನಮಃ ೭೦
 ವಸವೇನಮಃ
 ನೈಕರೂಪಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೂಪಾಯನಮಃ

ಶಿವಿವಿಷ್ಣುಯನಮಃ
 ಪ್ರಕಾಶನಾಯನಮಃ
 ಓಜಸ್ವೀಜೋದ್ಭುತಿಧರಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಪ್ರತಾಪನಾಯನಮಃ
 ಋದ್ಧಾಯನಮಃ
 ಸ್ವಷ್ಟಾಕ್ಷರಾಯನಮಃ ೪೦
 ಮನ್ಮಥಾಯನಮಃ
 ಚಂದ್ರಾಂಶವೇನಮಃ
 ಭಾಸ್ಕರದ್ಭುತಯೇನಮಃ
 ಅವೃತಾಂಕೂಡ್ಭವಾಯಃ
 ಭಾನವೇನಮಃ
 ಶಶಬಿನ್ನವೇನಮಃ
 ಸುರೇಕ್ಷರಾಯನಮಃ
 ಔಷಧಾಯನಮಃ
 ಜಗತ್ಸೇತವೇನಮಃ
 ಸತ್ಯಧರ್ಮಸರಾಕ್ರಮಾಯ ೫೦
 ಭೂತಭವೈಭವನಾಥಾಯನಮಃ
 ವನನಾಯನಮಃ
 ಪಾವನಾಯನಮಃ
 ಅನಲಾಯನಮಃ
 ಕಾಮಭೈನಮಃ
 ಕಾಮಕೃತೇನಮಃ
 ಕಾನ್ತಾಯನಮಃ
 ಕಾಮಾಯನಮಃ
 ಕಾಮಪ್ರದಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಭವೇನಮಃ ೬೦೦
 ಯುಗಾದಿಕೃತೇನಮಃ

ಯುಗಾವರ್ತಾಯನಮಃ
 ನೈಕಮಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಶನಾಯನಮಃ
 ಅದ್ಭುತಾಯನಮಃ
 ವ್ಯಕ್ತರೂಪಾಯನಮಃ
 ಸಹಸ್ರಜಿತೇನಮಃ
 ಅನಂತಜಿತೇನಮಃ
 ಇಷ್ಟಾಯನಮಃ
 ಅವಿಶಿಷ್ಟಾಯನಮಃ ೧೦
 ಶಿಷ್ಟೇಷ್ಟಾಯನಮಃ
 ಶಿಖಂಡಿನೇನಮಃ
 ನರುಷಾಯನಮಃ
 ವೃಷಾಯನಮಃ
 ಕ್ರೋಧಭೈನಮಃ
 ಕ್ರೋಧಕೃತೇನಮಃ
 ಕರ್ತೇನಮಃ
 ವಿಶ್ವಬಲಪೇನಮಃ
 ಮಹೀಧರಾಯನಮಃ
 ಅಚ್ಯುತಾಯನಮಃ ೨೦
 ಪ್ರಧಿತಾಯನಮಃ
 ಪಾತ್ರಾಯನಮಃ
 ಪಾಣಿದಾಯನಮಃ
 ವಾಸವಾನುಜಾಯನಮಃ
 ಅಪಾಂನಿಧಯೇನಮಃ
 ಅಧಿಷ್ಠಾನಾಯನಮಃ
 ಅವ್ರತಾಯನಮಃ
 ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಯನಮಃ
 ಸ್ಥನಾಯನಮಃ

ಸ್ತಂಧಧರಾಯನಮಃ	೨೦	ಶರಭಾಯನಮಃ	
ಘುರ್ಮಾಯನಮಃ		ಭೀಮಾಯನಮಃ	
ವರದಾಯನಮಃ		ಸಮಯಜ್ಞಾಯನಮಃ	೬೦
ವಾಯುವಾಹನಾಯನಮಃ		ಹರ್ವಿರಯೇನಮಃ	
ಪಾಸುಪತಾಯನಮಃ		ಸರ್ವಲಕ್ಷ್ಮಣಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯನಮಃ	
ಬೃಹದ್ರಾಜನೇನಮಃ		ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇನಮಃ	
ಆದಿಪತಾಯನಮಃ		ಸಮಿತಿಯನಮಃ	
ಪುರಂದರಾಯನಮಃ		ವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ	
ಆಶೋಕಾಯನಮಃ		ರೋಹಿತಾಯನಮಃ	
ತಾರಣಾಯನಮಃ		ಮಾರ್ಗಾಯನಮಃ	
ತಾರಾಯನಮಃ	೭೦	ಹೇತನೇನಮಃ	
ಶೂರಾಯನಮಃ		ದಾಮೋದರಾಯನಮಃ	
ಶೌರಯೇನಮಃ		ನಹಾಯನಮಃ	೭೦
ಜೀವೇಶ್ವರಾಯನಮಃ		ಮಹೀಧರಾಯನಮಃ	
ಅನುಕೂಲಾಯನಮಃ		ಮಹಾಭಾಗಾಯನಮಃ	
ಶತವರ್ತಾಯನಮಃ		ವೇಗವತೇನಮಃ	
ಪದ್ಮಿನೇನಮಃ		ಅಮಿತಾಶನಾಯನಮಃ	
ಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಾಯನಮಃ		ಉದ್ಭವಾಯನಮಃ	
ಪದ್ಮನಾಭಾಯನಮಃ		ಕ್ಷೇಪಣಾಯನಮಃ	
ಆವಿಂದಾಕ್ಷಾಯನಮಃ		ದೇವಾಯನಮಃ	
ಪದ್ಮಗರ್ಭಾಯನಮಃ	೫೦	ಶ್ರೀಗರ್ಭಾಯನಮಃ	
ಶರೀರಭೃತೇನಮಃ		ಪರಮೇಶ್ವರಾಯನಮಃ	
ಮಾರ್ಧಯೇನಮಃ		ಕರಣಾಯನಮಃ	೮೦
ಖುಡಾಯನಮಃ		ಕಾರಣಾಯನಮಃ	
ವೃದ್ಧಾತ್ಮನೇನಮಃ		ಕರ್ತೃನಮಃ	
ಮಹೋಕ್ಷಾಯನಮಃ		ವಿಕರ್ತೃನಮಃ	
ಗರುಡಧ್ವಜಾಯನಮಃ		ಗಣನಾಯನಮಃ	
ಆತುಲಾಯನಮಃ		ಗುಹಾಯನಮಃ	
		ವೈವಸಾಯನಮಃ	

ವ್ಯವಸ್ಥಾಯನಮಃ		ವ್ಯಾಪ್ತಾಯ	
ಸಂಸ್ಥಾನಾಯನಮಃ		ವಾಯವೇನಮಃ	
ಸ್ಥಾನದ್ವಯನಮಃ		ಅಭೋಕ್ಷಜಾಯನಮಃ	
ಧ್ರುವಾಯನಮಃ	೯೦	ಖುತವೇನಮಃ	
ಪರ್ವತಯೇನಮಃ		ಸುದರ್ಶನಾಯನಮಃ	
ಪರಮಸ್ಪಷ್ಟಾಯನಮಃ		ಕಾಲಾಯನಮಃ	೨೦
ತುಷ್ಠಾಯನಮಃ		ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇನಮಃ	
ಪುಷ್ಪಾಯನಮಃ		ಪರಿಗ್ರಹಾಯನಮಃ	
ಶುಭೇಕ್ಷಣಾಯನಮಃ		ಉಗ್ರಾಯನಮಃ	
ರಾಮಾಯನಮಃ		ಸಂವತ್ಸರಾಯನಮಃ	
ವಿರಾಮಾಯನಮಃ		ದಕ್ಷಾಯನಮಃ	
ವಿಜನೇನಮಃ		ವಿಶ್ರಮಾಯನಮಃ	
ಮಾರ್ಗಾಯನಮಃ		ವಿಶ್ವದಕ್ಷಿಣಾಯನಮಃ	
ನೇತ್ರಾಯನಮಃ	೪೦೦	ವಿಸ್ತಾರಾಯನಮಃ	
ನಯಾಯನಮಃ		ಸ್ಥಾವರಸ್ಥಾನವೇನಮಃ	
ಅನಯಾಯನಮಃ		ಪ್ರಮಾಣಾಯನಮಃ	೩೦
ವೀರಾಯನಮಃ		ಅವಯವಾ ಬೀಜಾಯನಮಃ	
ಶಕ್ತಿಮತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯನಮಃ		ಅರ್ಥಾಯನಮಃ	
ಧರ್ಮಾಯನಮಃ		ಅನರ್ಥಾಯನಮಃ	
ಧರ್ಮವಿರುತ್ತಮಾಯನಮಃ		ಮಹಾಕೋಶಾಯನಮಃ	
ಮೈಕುಂಠಾಯನಮಃ		ಮಹಾಭೋಗಾಯನಮಃ	
ಪುಗುಷಾಯನಮಃ		ಮಹಾಧನಾಯನಮಃ	
ಪ್ರಾಣಾಯನಮಃ		ಅನಿರ್ವಿಣ್ಣಾಯನಮಃ	
ಪ್ರಾಣವಾಯನಮಃ	೧೦	ಸ್ಥವಿಷ್ಣುಯನಮಃ	
ಪ್ರಣವಾಯನಮಃ		ಅಭುವೇನಮಃ (ಭುವೆ)	
ಪ್ರಥವೇನಮಃ		ಧರ್ಮಯೂಪಾಯನಮಃ	೪೦
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯನಮಃ		ಮಹಾಮುಖಾಯನಮಃ	
ಶತ್ರುಘ್ನಾಯನಮಃ		ನಕ್ಷತ್ರನೇಮಯೇನಮಃ	

ನಕ್ಷತ್ರಣನಮಃ
 ಪ್ರವಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಾಮಾಯನಮಃ
 ಸಮೀಪನಾಯನಮಃ
 ಯಜ್ಞಯನಮಃ
 ಇಜ್ಯಾಯನಮಃ
 ಮಹೇಜ್ಯಾಯನಮಃ
 ಕ್ರತನೇನಮಃ
 ತತ್ರಯನಮಃ
 ಸತಾಂಗತಯೇನಮಃ
 ಸರ್ವದರ್ಶಿನೇನಮಃ
 ವಿಮುಕ್ತಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಸರ್ವಜ್ಞಯನಮಃ
 ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಾಯನಮಃ
 ಸುವ್ರತಾಯನಮಃ
 ಸುಮುಖಾಯನಮಃ
 ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಯನಮಃ
 ಸುಖೋಷಾಯನಮಃ
 ಸುಖದಾಯನಮಃ
 ಸುಹೃದೇನಮಃ
 ಮನೋಹರಾಯನಮಃ
 ಜಿತಕೋಧಾಯನಮಃ
 ವೀರಬಾಹವೇನಮಃ
 ವಿದಾರಣಾಯನಮಃ
 ಸ್ನಾಪನಾಯನಮಃ
 ಸ್ವವಶಾಯನಮಃ
 ವ್ಯಾಪಿನೇನಮಃ
 ನೈಕಾತ್ಮನೇನಮಃ

೫೦

೬೦

೭೦

ನೈಕಕರ್ಮಕೃತೇನಮಃ
 ವತ್ಸರಾಯನಮಃ
 ವತ್ಸಲಾಯನಮಃ
 ವತ್ಸಿನೇನಮಃ
 ರತ್ನಗರ್ಭಾಯನಮಃ
 ಧನೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ಧನ್ಯಗುಪ್ತೇನಮಃ
 ಧನ್ಯಕೃತೇನಮಃ
 ಧರ್ಮಿಣೇನಮಃ
 ಸತೇನಮಃ
 ಅಸತೇನಮಃ
 ಕ್ಷರಾಯನಮಃ
 ಅಕ್ಷರಾಯನಮಃ
 ಅವಿಜ್ಞಾತೇನಮಃ
 ಸಹಸ್ರಾಂಶವೇನಮಃ
 ವಿಧಾತೇನಮಃ
 ಕೃತಲಕ್ಷಣಾಯನಮಃ
 ಗೆಭಸ್ತಿನೇಮಯೇನಮಃ
 ಸತ್ಯಸ್ಥಾಯನಮಃ
 ಸಿಂಹಾಯನಮಃ
 ಭೂತಮಹೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ಆದಿದೇವಾಯನಮಃ
 ಮಹಾದೇವಾಯನಮಃ
 ದೇವೇಶಾಯನಮಃ
 ದೇವಭೃದ್ಗುರುವೇನಮಃ
 ಉತ್ತರಾಯನಮಃ
 ಗೋಪತಯೇನಮಃ
 ಗೋಪ್ತೇನಮಃ

೫೦

೬೦

ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯಾಯನಮಃ		ಪ್ರನೋದನಾಯನಮಃ	
ಪುರಾತನಾಯನಮಃ	೫೦೦	ಅನಂದಾಯನಮಃ	
ಕರೀರಘೋತನೈತೇನಮಃ		ನಂದನಾಯನಮಃ	೩೦
ಘೋಕ್ತೇನಮಃ		ನಂದಾಯನಮಃ	
ಕಪೀಂದ್ರಾಯನಮಃ		ನತ್ಯಧರ್ಮಣೇನಮಃ	
ಭೋರದಕ್ಷಿಣಾಯನಮಃ		ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ	
ನೋಮವಾಯನಮಃ		ಮಹರ್ಷಯೇಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯಾಯನ	
ಅವೃತವಾಯನಮಃ		ಕೃತಜ್ಞಾಯನಮಃ	
ನೋಮಾಯನಮಃ		ಮೇಘನೀಪತಯೇನಮಃ	
ಪುರುಜಿತೇನಮಃ		ತ್ರಿಪದಾಯನಮಃ	
ಪುರುಸತ್ತಮಾಯನಮಃ		ತ್ರಿದಶಾಧ್ಯಕ್ಷಾಯನಮಃ	
ವಿನಯಾಯನಮಃ	೧೦	ಮಹಾಶೃಂಗಾಯನಮಃ	
ಜಯಾಯನಮಃ		ಕೃತಾಂತಕೃತೇನಮಃ	೪೦
ಸತ್ಯಸಂಧಾಯನಮಃ		ಮಹಾವರಾಹಾಯನಮಃ	
ದಾಶಾರ್ಹಾಯನಮಃ		ಗೋವಿಂದಾಯನಮಃ	
ಸಾತ್ಯತಾಂಪತಯೇನಮಃ		ಸುಷೇಣಾಯನಮಃ	
ಜೀವಾಯನಮಃ		ಕನಕಾಂಗದಿನೇನಮಃ	
ಸಾಕ್ಷೀಣೇವಿನಯಿತೇನಮಃ		ಗುಹ್ಯಾಯನಮಃ	
ಮುಕ್ತುಂದಾಯನಮಃ		ಗಭೀರಾಯನಮಃ	
ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ		ಗೇಹನಾಯನಮಃ	
ಅಂಭೋನಿಧಯೇನಮಃ	೨೦	ಗುಪ್ತಾಯನಮಃ	
ಅನನ್ತಾತ್ಮನೇನಮಃ		ಚಕ್ರಗದಾಧರಾಯನಮಃ	
ಮಹೋದಧಿಶಯಾಯನಮಃ		ವೇದಧೇನಮಃ	೫೦
ಆಂತಕಾಯನಮಃ		ಸ್ವಾಂಗಾಯನಮಃ	
ಅಜಾಯನಮಃ		ಅಜಿತಾಯನಮಃ	
ಮಹಾರ್ಹಾಯನಮಃ		ಕೃಷ್ಣಾಯನಮಃ	
ಸತ್ವಭಾವಾಯನಮಃ		ದ್ವೈತಾಯನಮಃ	
ಜಿತಾಮಿತಾಯನಮಃ		ಸಂಕರ್ಷಣಾಯಾಚ್ಯುತಾಯನಮಃ	

ವರುಣಾಯನಮಃ
 ವಾರುಣಾಯನಮಃ
 ವೃಕ್ಷಾಯನಮಃ
 ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಯನಮಃ
 ಮಹಾವನಸೇನಮಃ ೬೦
 ಭಗವತೇನಮಃ
 ಭಗಭೈನಮಃ
 ಆನಂದಿನೇನಮಃ
 ವನಮಾಲಿನೇನಮಃ
 ಹಲಾಯುಧಾಯನಮಃ
 ಆದಿತ್ಯಾಯನಮಃ
 ಜ್ಯೋತಿರಾದಿತ್ಯಾಯನಮಃ
 ಋಷಿಷ್ಣವೇನಮಃ
 ಗತಿಸತ್ತಮಾಯನಮಃ
 ಸುಧನ್ವನೇನಮಃ ೭೦
 ಖಂಡಪರಶವೇನಮಃ
 ದಾರುಣಾಯನಮಃ
 ದ್ರವಿಣಪ್ರದಾಯನಮಃ
 ದಿವಿಷ್ವಕೇನಮಃ
 ಸರ್ವದೃಗ್ವ್ಯಾಸಾಯನಮಃ
 ವಾಚಸ್ಪತಯೋನಿಜಾಯನಮಃ
 ತ್ರಿಸಾವೈನಮಃ
 ಸಾಮಗಾಯನಮಃ
 ಸಾಮೈನಮಃ
 ನಿರ್ವಾಣಾಯನಮಃ ೮೦
 ಭೀಷಜಾಯನಮಃ
 ಭಿಷಜೇನಮಃ

ಸನ್ಯಾಸಕೃತೇನಮಃ
 ಶಮಾಯನಮಃ
 ಶಾಂತಾಯನಮಃ
 ನಿಷ್ಕಾಮೈನಮಃ
 ಶಾಂತಯೇನಮಃ
 ಪರಾಯಣಾಯನಮಃ
 ಶುಭಾಂಗಾಯನಮಃ
 ಶಾಂತಿಗಾಯನಮಃ ೯೦
 ನೃಷೈನಮಃ
 ಕುಮುದಾಯನಮಃ
 ಕುವಲೇಶಯಾನಮಃ
 ಗೋಪಿತಾಯನಮಃ
 ಗೋಪತಯೇನಮಃ
 ಗೋಪೈನಮಃ
 ವೃಷಭಾಕ್ಷಾಯನಮಃ
 ವೃಷಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
 ಆನಿವರ್ತಿನೇನಮಃ
 ನಿವೃತ್ತಾತ್ಮನೇನಮಃ ೧೦೦
 ಸಂಕ್ಷೇಪೈನಮಃ
 ಕ್ಷೇಮಕೃತೇನಮಃ
 ಶಿವಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀವತ್ಸನಕ್ಷನೇನಮಃ
 ಶ್ರೀವಾಸಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಪತಯೇನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತಾಂ ಪರಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀದಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಶಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯನಮಃ ೧೦

ಶ್ರೀನಿಧಯೇನಮಃ
 ಶ್ರೀವಿಭಾವನಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಧರಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಕರಾಯನಮಃ
 ಶ್ರೀಯಸೇನಮಃ
 ಶ್ರೀಮತೇನಮಃ
 ಲೋಕತ್ರಯಾಶ್ರಯಾನಮಃ
 ಸ್ವಾಹಾಯನಮಃ
 ಸ್ವಂಗಾಯನಮಃ
 ಶತಾನಂದಾಯನಮಃ ೨೦
 ನನ್ನಯೇನಮಃ
 ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ವಿಜಿತಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಅವಿಧೇಯಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಸತ್ಕೀರ್ತಯೇನಮಃ
 ಭಿನ್ನಸಂಶಯಾನಮಃ
 ಉದೀರ್ಣಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವತತ್ತ್ವಕ್ಷಯೇನಮಃ
 ಅನೀಶಾಯನಮಃ
 ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಿರಾಯನಮಃ ೩೦
 ಭೂಶಯಾನಮಃ
 ಭೂಷಣಾಯನಮಃ
 ಭೂತಯೇನಮಃ
 ವಿಕೋಕಾಯನಮಃ
 ಕೋಕನಾಶನಾಯನಮಃ
 ಅರ್ಚಿಸ್ತುತೇನಮಃ
 ಅರ್ಚಿತಾಯನಮಃ
 ಕುಮ್ಭಾಯನಮಃ

ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ವಿಕೋಧನಾಯನಮಃ ೪೦
 ಅನಿರುದ್ಧಾಯನಮಃ
 ಅಪ್ರತಿರಥಾಯನಮಃ
 ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯನಮಃ
 ಅಮಿತವಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ
 ಕಾಲನೇಮಿನಿಘ್ನೇನಮಃ
 ಶಾರಯೇನಮಃ
 ಶೂರಾಯನಮಃ
 ಶೂರಜನೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ತ್ರಿಲೋಕಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ತ್ರಿಲೋಕೇಶಾಯನಮಃ ೫೦
 ಕೇಶನಾಯನಮಃ
 ಕೇಶಿಘ್ನೇನಮಃ
 ಸುರಯೇನಮಃ
 ಕಾಮದೇವಾಯನಮಃ
 ಕಾಮವಾಲಾಯನಮಃ
 ಕಾಮಿನೇನಮಃ
 ಕಾಂತಾಯನಮಃ
 ಕೃತಾಗಮಾಯನಮಃ
 ಅನಿರ್ದೇಶ್ಯವಪುಷೇನಮಃ
 ವಿಷ್ಣುಪೇನಮಃ ೬೦
 ವೀರಾಯನಮಃ
 ಅನನ್ದಾಯನಮಃ
 ಧನಂಜಯಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮಕೃತೇನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ

ಬ್ರಹ್ಮಣೀನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮವಿವರ್ಧನಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮವಿದೇನಮಃ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮಣೀನಮಃ
 ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾಯನಮಃ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಕ್ರವಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಕರ್ಮಣೀನಮಃ
 ಮಹಾತೇಜಸೇನಮಃ
 ಮಹೋಽಗಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಕ್ರತವೇನಮಃ
 ಮಹಾಯಜ್ವನೇನಮಃ
 ಮಹಾಯಜ್ಞಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಹವಿಷೇನಮಃ
 ಸ್ತವ್ಯಾಯನಮಃ
 ಸ್ತವಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ,
 ಸ್ತೋತ್ರಾಯನಮಃ
 ಸ್ತುತಯೇನಮಃ
 ಸ್ತೋತ್ರೇನಮಃ
 ರಣಪ್ರಿಯಾಯನಮಃ
 ಪೂರ್ಣಾಯನಮಃ
 ಪ್ರರಯಿತ್ರೇನಮಃ
 ಪುಣ್ಯಾಯನಮಃ
 ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಯೇನಮಃ
 ಅನಃಕುಮಾರಾಯನಮಃ
 ಮನೋಜವಾಯನಮಃ
 ತೀರ್ಥಕರಾಯನಮಃ

೭೦

೮೦

೯೦

ವಸುಕೇತನೇನಮಃ
 ವಸುಪ್ರದಾಯನಮಃ
 ವಸುಪ್ರದಾಯನಮಃ
 ವಾಸುದೇವಾಯನಮಃ
 ವಸವೇನಮಃ
 ವಸುಮನಸೇನಮಃ
 ಹವಿಷೇನಮಃ
 ಸದ್ಗತಯೇನಮಃ
 ಸತ್ಕೃತಯೇನಮಃ
 ಸತ್ತಾಯೈನಮಃ
 ಸದ್ಭೂತಯೇನಮಃ
 ಸತ್ಪರಾಯಣಾಯನಮಃ
 ಕೂರಸೇನಾಯನಮಃ
 ಯದ್ಭೂತಯೇನಮಃ
 ಸನ್ನಿವಾಸಾಯನಮಃ
 ಸುಯಾಮನಾಯನಮಃ
 ಭೂತಾವಾಸಾಯನಮಃ
 ವಾಸುದೇವಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವಾಸುನಿಲಾಯನಮಃ
 ಅನಲಾಯನಮಃ
 ದರ್ಪಣೀನಮಃ
 ದರ್ಪದಾಯನಮಃ
 ದೃಪ್ತಾಯನಮಃ
 ದುರ್ಧರಾಯನಮಃ
 ಅಪರಾಜಿತಾಯನಮಃ
 ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ಮಹಾಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ದೀಪ್ತಮೂರ್ತಯೇನಮಃ

೭೦೦

೧೦

೨೦

ಅಮೂರ್ತಿಮತೇನಮಃ
 ಅನೇಕಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ಅವ್ಯಕ್ತಾಯನಮಃ
 ಶತಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ಶತಾನನಾಯನಮಃ
 ಏಕಸ್ತ್ರೇನಮಃ
 ಸವಾಯನಮಃ
 ಕಾಯನಮಃ
 ಕಸ್ತ್ರೇನಮಃ
 ಯಸ್ತ್ರೇನಮಃ
 ತಸ್ತ್ರೇನಮಃ
 ಅನುತ್ತಮಾಯಪದಾಯನಮಃ
 ಲೋಕಬಂಧವೇನಮಃ
 ಲೋಕನಾಥಾಯನಮಃ
 ಮಾಧವಾಯನಮಃ
 ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾಯನಮಃ
 ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಯನಮಃ
 ಹೇಮಾಂಗಾಯನಮಃ
 ವರಾಂಗಾಯನಮಃ
 ಚಂದನಾಬ್ಜದಿನೇನಮಃ
 ವೀರಭೀನಮಃ
 ವಿಷಮಾಯನಮಃ
 ಶೂನ್ಯಾಯನಮಃ
 ಪೃಥಿವೀನಮಃ
 ಅಚಲಾಯನಮಃ
 ಚಲಾಯನಮಃ
 ಅಮಾನಿನೇನಮಃ
 ಮಾನದಾಯನಮಃ

೩೦

೪೦

೫೦

ಮಾನ್ಯಾಯನಮಃ
 ಲೋಕಸತ್ವಮಿನೇನಮಃ
 ತ್ರಿಲೋಕಧ್ಯತೇನಮಃ
 ಸುಮೇಧನೇನಮಃ
 ಮೇಧಜಾಯನಮಃ
 ಧನ್ಯಾಯನಮಃ
 ಸತ್ಯನೇಧನೇನಮಃ
 ಧರಾಧರಾಯನಮಃ
 ತೇಜೋವೃಷಾಯನಮಃ
 ದ್ಯುತಿಧರಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಜ್ಞತಾಂವರಾಯನಮಃ
 ಸ್ವಗ್ರಹಾಯನಮಃ
 ನಿಗ್ರಹಾಯನಮಃ
 ವ್ಯಗ್ರಾಯನಮಃ
 ನೈಕಶೃಂಗಾಯನಮಃ
 ಗದಾಗ್ರಜಾಯನಮಃ
 ಚತುರ್ಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ಚತುರ್ಬಾರಹವೇನಮಃ
 ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಾಯನಮಃ
 ಚತುರ್ಗತಯೇನಮಃ
 ಚತುರಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಚತುರ್ಭಾವಾಯನಮಃ
 ಚತುರ್ವೇದವಿದೇನಮಃ
 ಏಕಪದೇನಮಃ
 ಸಮಾವರ್ತಾಯನಮಃ
 ಅನಿವೃತ್ತಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ದುರ್ಜಯಾಯನಮಃ

೬೦

೭೦

ಮರತಿಕ್ರಮಾಯನಮಃ
 ದುರ್ಲಭಾಯನಮಃ
 ದುರ್ಗಮಾಯನಮಃ ೪೦
 ದುರ್ಗಾಯನಮಃ
 ದುರಾವಾಸಾಯನಮಃ
 ದುರಾರಿಷ್ಟೇನಮಃ
 ಶುಭಾಂಗಾಯನಮಃ
 ಲೋಕಸಾರಂಗಾಯನಮಃ
 ಸುತಂತಪೇನಮಃ
 ತಂತುವರ್ಧನಾಯನಮಃ
 ಇಂದ್ರಕರ್ಮಣೇನಮಃ
 ಮಹಾಕರ್ಮಣೇನಮಃ
 ಕೃತಕರ್ಮಣೇನಮಃ ೫೦
 ಕೃತಾಗಮಾಯನಮಃ
 ಉದ್ಭವಾಯನಮಃ
 ಸುಂದರಾಯನಮಃ
 ಸುಂದಾಯನಮಃ
 ರತ್ನ ಸಾಭಾಯನಮಃ
 ಸುಲೋಚನಾಯನಮಃ
 ಅಕಾರಯನಮಃ
 ವಾಜನನಾಯನಮಃ
 ಶೃಂಗಣೇನಮಃ
 ಜಯನಾಥಾಯನಮಃ ೬೦೦
 ನರ್ವವಿಜ್ಞಯೇನಮಃ
 ಸುವರ್ಣಬಿನ್ನವೇನಮಃ
 ಅಕ್ಷೋಭಾರ್ಥಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವವಾಗೀಶ್ವರೇಶ್ವರಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಪ್ರದಾಯನಮಃ

ಮಹಾಗರ್ಭಾಯನಮಃ
 ಮಹಾಭೋತಾಯನಮಃ
 ಮಹಾನಿಧಯೇನಮಃ
 ಕುಮುದಾಯನಮಃ
 ಕುನ್ದರಾಯನಮಃ ೧೦
 ಕುಸ್ತಾಯನಮಃ
 ಪರ್ಜನ್ಯಾಯನಮಃ
 ಪಾವನಾಯನಮಃ
 ಅನಿಲಾಯನಮಃ
 ಅಮೃತಾಶಾಯನಮಃ
 ಅಮೃತವಪುಷೇನಮಃ
 ಸರ್ವಜ್ಞಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವತೋಮುಖಾಯನಮಃ
 ಸುಲಭಾಯನಮಃ
 ಸುವ್ರತಾಯನಮಃ ೨೦
 ಸಿದ್ಧಾಯನಮಃ
 ಶತ್ರುಚಿತೇನಮಃ
 ಶತ್ರುತಾಪನಾಯನಮಃ
 ನೈಗೋಧಾಯನಮಃ
 ಉದುಂಬರಾಯನಮಃ
 ಅಶ್ವತ್ಥಾಯನಮಃ
 ಚಾಣೂರಾಂಧ್ರನಿಷೂದಿನೇನಮಃ
 ನರಸೂರ್ಯೇನಮಃ
 ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಯನಮಃ
 ಸಪ್ತಧನೇನಮಃ ೩೦
 ಸಪ್ತವಾಹನಾಯನಮಃ
 ಅಮೂರ್ತಯೇನಮಃ
 ಅನಘಾಯನಮಃ

ಅಜಿನ್ಮಯನಮಃ
 ಭಯಕೃತೇನಮಃ
 ಭಯನಾಶನಾಯನಮಃ
 ಅಣವೇನಮಃ
 ಬೃಹತೇನಮಃ
 ಕೃತಾಯನಮಃ
 ಸ್ಥೂಲಾಯನಮಃ
 ಗುಣಭೃತೇನಮಃ
 ನಿರ್ಗುಣಾಯನಮಃ
 ಮಹತೇನಮಃ
 ಅಧ್ಯತಾಯನಮಃ
 ಸ್ವಧ್ಯತಾಯನಮಃ
 ಸತ್ವಸ್ತೋತ್ರಯನಮಃ
 ಪ್ರಾಗ್ವ್ಯಂಶಾಯನಮಃ
 ವಂಶವರ್ಧನಾಯನಮಃ
 ಭಾರಭೃತೇನಮಃ
 ಕಥಿತಾಯನಮಃ
 ಯೋಗಿನೇನಮಃ
 ಯೋಗೀಶಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವಕಾಮದಾಯನಮಃ
 ಆಶ್ರಮಾಯನಮಃ
 ಶ್ರಮಣಾಯನಮಃ
 ಕ್ಷಾಮಾಯನಮಃ
 ಸುಕರ್ಣಾಯನಮಃ
 ವಾಯುವಾಹನಾಯನಮಃ
 ಧನುರ್ಧರಾಯನಮಃ
 ಧನುರ್ವೀದಾಯನಮಃ
 ದಣ್ಡಾಯನಮಃ

೪೦

೫೦

೬೦

ದಮಯಿತ್ರೇನಮಃ
 ಧಮಾಯನಮಃ
 ಅಪರಾಜಿತಾಯನಮಃ
 ಸರ್ವಸಹಾಯನಮಃ
 ನಿಯಂತ್ರೇನಮಃ
 ಅನಿಯಮಾಯ ನಿಯನಮಃ
 ಅಯಮಾಯನಮಃ
 ಸತ್ತ್ವವತೇನಮಃ
 ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಯನಮಃ
 ಸತ್ತಾ ಯನಮಃ
 ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಯನಮಃ
 ಅಭಿಪ್ರಾಯಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಿಯಾರ್ಹಾಯನಮಃ
 ಅರ್ಹಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಿಯಕೃತೇನಮಃ
 ಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಾಯನಮಃ
 ವಿಹಾಯಸಗತಯೇನಮಃ
 ಜ್ಯೋತಿಷೇನಮಃ
 ಸುರುಚೀನಮಃ
 ಹುತಭುಜೇನಮಃ
 ವಿಭವೇನಮಃ
 ರವಯೇನಮಃ
 ವಿರೋಚನಾಯನಮಃ
 ಸೂರ್ಯಾಯನಮಃ
 ಸವಿತೇನಮಃ
 ರವಿಲೋಚನಾಯನಮಃ
 ಅನನ್ತಾಯನಮಃ
 ಹುತಭುಜೇನಮಃ

೭೦

೮೦

ಭೋಕ್ತೃನಮಃ		ವೇಶಲಾಯನಮಃ	
ಸುಖದಾಯನಮಃ	(ಅಸುಖ	ದಕ್ಷಾಯನಮಃ	
ನೈಕಜಾಯನಮಃ	೯೦	ಭಕ್ತಿನಾಯನಮಃ	
ಅಗ್ರಜಾಯನಮಃ		ಹ್ರಮಿಣಾಂವರಾಯನಮಃ	
ಅರ್ವಿಣ್ಣಾಯನಮಃ		ವಿದ್ವತ್ತಮಾಯನಮಃ	೨೦
ಸದಾಮರ್ಷಿಣೀನಮಃ		ವೀತಭಯಾಯನಮಃ	
ಲೋಕಾಧಿಷ್ಠಾನಾಯನಮಃ		ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಾಯನಮಃ	
ಅದ್ಭುತಾಯನಮಃ		ಉತ್ತರಣಾಯನಮಃ	
ಸನಾತೇನಮಃ		ದುಷ್ಕೃತಿಘ್ನಿನಮಃ	
ಸನಾತನತಮಾಯನಮಃ		ಪುಣ್ಯಾಯನಮಃ	
ಕಪಿಲಾಯನಮಃ		ದುಸ್ವಪ್ನನಾಶನಾಯನಮಃ	
ಕಪಯೇನಮಃ		ವೀರಘ್ನಿನಮಃ	
ಅವ್ಯಯಾಯನಮಃ	೯೦೦	ರಕ್ಷಣಾಯನಮಃ	
ಸ್ವಸ್ತಿದಾಯನಮಃ		ಸಂತಾಯನಮಃ	
ಸ್ವಸ್ತಿಕ್ಯತೇನಮಃ		ಜೀವನಾಯನಮಃ	೩೦
ಸ್ವಸ್ತಿನೇನಮಃ		ಪರೈವಸ್ಥಿತಾಯನಮಃ	
ಸ್ವಸ್ತಿಭುಜೇನಮಃ		ಅನಂತರೂಪಾಯನಮಃ	
ಸ್ವಸ್ತಿಸ್ತುತಾಯನಮಃ		ಅನಂತಶ್ರೀಯೇನಮಃ	
ಅರೌದ್ರಾಯನಮಃ		ಜತಮನ್ಯವೇನಮಃ	
ಕುಂಡಲಿನೇನಮಃ		ಭಯೋಪಹಾರಾಯನಮಃ	
ಚಕ್ರಿಣೀನಮಃ		ಚತುರಶ್ರಾಯನಮಃ	
ವಿಕ್ರಮಿಣೀನಮಃ		ಗಭೀರಾತ್ಮನೇನಮಃ	
ಉರ್ಜತಶಾಸನಾಯನಮಃ	೧೦	ನಿವಿಶಾಯನಮಃ	೪೦
ಶಬ್ದಾತಿಗಾಯನಮಃ		ವ್ಯಾಧಿಶಯನಮಃ	
ಶಬ್ದಸಹಾಯನಮಃ		ದಿಶಾಯನಮಃ	
ಶಿಶಿರಾಯನಮಃ		ಭುವೇನಮಃ	
ಶರ್ಮಕರಾಯನಮಃ		ಅನಾದಯೇನಮಃ	
ಅಕೃರಾಯನಮಃ		ಭುವೇಲಕ್ಷ್ಮಿನಮಃ	
		ಸುನೀರಾಯನಮಃ	

ರುಚಿರಾಂಗದಾಯನಮಃ
 ಜನನಾಯನಮಃ
 ಜನಜನ್ಮಾಯನಮಃ
 ಭೀಮಾಯನಮಃ
 ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಾಯನಮಃ
 ಆಧಾರನಿಲಯಾಯನಮಃ ೫೦
 ಅಧಾತ್ಮೇನಮಃ (ಧಾತ್ಮೇ)
 ಪುಷ್ಪಹಾಸಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಜಾಂಗರಾಯನಮಃ
 ಉರ್ಧ್ವಗಾಯನಮಃ
 ಸತ್ಪಥಾಚಾರಾಯನಮಃ
 ಪೂರ್ಣದಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಣವಾಯನಮಃ
 ಪಣಾಯನಮಃ
 ಪ್ರಮಾಣಾಯನಮಃ
 ಪೂರ್ಣನಿಲಯಾಯನಮಃ ೬೦
 ಪೂರ್ಣಭೈರೇನಮಃ
 ಪೂರ್ಣಜೀವನಾಯನಮಃ
 ತತ್ವಾಯನಮಃ
 ತತ್ತ್ವವಿದೇನಮಃ
 ಏಕಾತ್ಮನೇನಮಃ
 ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾತಿಗಾಯನಮಃ
 ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಿಸ್ತರವೇನಮಃ
 ತಾರಾಯನಮಃ
 ಸನಿತ್ರೆನಮಃ
 ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಯನಮಃ ೭೦
 ಯಜ್ಞಾಯನಮಃ
 ಯಜ್ಞಪತಯೇನಮಃ

ಯಜ್ಞನೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞಾಂಗಾಯನಮಃ
 ಯಜ್ಞವಾಹನಾಯನಮಃ
 ಯಜ್ಞಭೈರೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞಕೃತೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞನೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞಭುಜೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞಸಾಧನಾಯನಮಃ ೮೦
 ಯಜ್ಞಾಂತಕೃತೇನಮಃ
 ಯಜ್ಞಗುಹ್ಯಾಯನಮಃ
 ಅನ್ನಾಯನಮಃ
 ಅನ್ನದಾಯನಮಃ
 ಆತ್ಮಯೋನಯೇನಮಃ
 ಸ್ವಯಂಜಾತಾಯನಮಃ
 ಮೈಖಾನಾಯನಮಃ
 ಸಾಮಗಾಯನಾಯನಮಃ
 ದೇವಕೀನಂದನಾಯನಮಃ
 ಸ್ರಷ್ಟೇನಮಃ ೯೦
 ಕ್ಷೀತಿಶಾಯನಮಃ
 ಪಾಪನಾಶನಾಯನಮಃ
 ಶಂಖಭೈರೇನಮಃ
 ನಂದಕೀನೇನಮಃ
 ಚಕ್ರಣೇನಮಃ
 ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನೇನಮಃ
 ಗದಾಧರಾಯನಮಃ ೧೦೦೦
 ರಥಾಬ್ಜಪಾಣಯೇನಮಃ
 ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಾಯನಮಃ
 ಸ್ಯಕ್ರೂರಣಾಯಧಾಯನಮಃ
 ಸ್ಯಕ್ರೂರಣಾಯಧಾಯೇನಮಃ
 ಮುನಿ. ೬೦ ತತ್ತ್ವತ್.

